

Marktrapport 2018

21/05/2019

Inhoud

1	De cijfers achter de energiemarkt in Vlaanderen	6
1.1	Indeling afnemers.....	6
1.2	De totale hoeveelheid geleverde energie in Vlaanderen.....	7
2	Energieleveranciers.....	10
2.1	Actieve leveranciers en spreiding over netgebieden	10
2.1.1	Elektriciteit	10
2.1.2	Aardgas	12
2.1.3	Fusies en overnames	13
2.2	Leverancierswissels	14
2.2.1	Elektriciteit	14
2.2.2	Aardgas	16
2.3	Marktaandelen van de energieleveranciers.....	17
2.3.1	Elektriciteit	17
2.3.2	Aardgas	24
2.4	Concentratie en marktmacht	31
2.4.1	Herfindahl-Hirschman index (HHI).....	31
2.4.2	C3 concentratie index.....	34
2.4.3	Conclusie	36
2.5	Productaanbod	36
3	Elektriciteits- en aardgasprijzen.....	42
3.1	Evolutie van de elektriciteitsprijzen	42
3.1.1	Huishoudelijke afnemers.....	42
3.1.2	Sociale maximumprijs en elektriciteitsstarief DNB	48
3.1.3	Kleine professionele afnemers	49
3.2	Evolutie van de aardgasprijzen.....	52
3.2.1	Huishoudelijke afnemers.....	52
3.2.2	Sociale maximumprijs en aardgastarief DNB.....	57
3.2.3	Kleine professionele afnemers	59
4	Conclusies	62
5	Bijlagen	64
5.1	Bijlage 1: Berekening Herfindahl-Hirschman index (HHI) en C3	64
5.2	Bijlage 2: Methodologie van het onderzoek van de prijzen.....	65
5.3	Bijlage 3: Overzicht van de huishoudelijke typeafnemers voor elektriciteit en aardgas	66
5.4	Bijlage 4: Overzicht van de kleine professionele typeafnemers voor elektriciteit en aardgas	66

Lijst van tabellen

Tabel 1: Indeling elektriciteitsafnemers op 31 december 2017 en 2018 in aantal toegangspunten	7
Tabel 2: Indeling aardgasafnemers op 31 december 2017 en 2018 in aantal toegangspunten	7
Tabel 3: Geleverde elektriciteit in Vlaanderen (exclusief verliezen) aan eindafnemers aangesloten op het transmissie- en distributienet en het lokaal vervoernet	7
Tabel 4: Geleverd aardgas in Vlaanderen (exclusief verliezen) aan eindafnemers aangesloten op het vervoer- en distributienet	9
Tabel 5: Actieve elektriciteitsleveranciers per netgebied op 31 december 2018 (leveringen aan eindafnemers elektriciteit)	11
Tabel 6: Actieve aardgasleveranciers per netgebied op 31 december 2018 (leveringen aan eindafnemers)	13
Tabel 7: Jaarlijkse indicator marktdynamiek elektriciteit (%) - Relatief aantal toegangspunten dat een overstap naar een andere elektriciteitsleverancier maakte	14
Tabel 8: Jaarlijkse indicator aardgas (%) - Relatief aantal toegangspunten dat een overstap naar een andere aardgasleverancier maakte	16
Tabel 9: Marktaandelen van leveranciers, uitgedrukt in geleverde elektrische energie in het betreffende kalenderjaar aan afnemers op het distributienet en plaatselijk vervoernet.....	18
Tabel 10: Marktaandeel 2017 en 2018 van de historische leveranciers in de historische distributienetgebieden, uitgedrukt in geleverde elektrische energie	20
Tabel 11: Marktaandelen elektriciteitsleveranciers, uitgedrukt in totaal aantal eindafnemers (toegangspunten) op het distributienet in het betreffende kalenderjaar	22
Tabel 12: Marktaandelen uitgedrukt in geleverd aardgas in het betreffende kalenderjaar aan afnemers op het distributienet.....	25
Tabel 13: Marktaandeel 2017 en 2018 van de historische leveranciers in de historische distributienetgebieden, uitgedrukt in geleverd aardgas.....	27
Tabel 14: Marktaandelen leveranciers uitgedrukt in totaal aantal aardgasafnemers (toegangspunten).....	29
Tabel 15: HHI elektriciteit.....	31
Tabel 16: HHI aardgas.....	32
Tabel 17: HHI berekend op basis van marktaandelen in volumes	33
Tabel 18: C3 elektriciteit (in aantal toegangspunten)	34
Tabel 19: C3 elektriciteit (in volume geleverde elektriciteit)	35
Tabel 20: C3 aardgas (in aantal toegangspunten)	35
Tabel 21: C3 aardgas (in volume geleverd gas)	36
Tabel 22: Aantal aangeboden contracten op de markt.....	37
Tabel 23: Onderverdeling naar looptijd van huishoudelijke elektriciteitscontracten (situatie op 01/01/2018)	38
Tabel 24: Onderverdeling naar looptijd van huishoudelijke aardgascontracten (situatie op 01/01/2019)....	40
Tabel 25: Verhouding en verandering in de verdeling van de elektriciteitsprijs voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik.....	46
Tabel 26: Verhouding en verandering in de verdeling van de elektriciteitsprijs voor kleine professionele afnemers.....	51
Tabel 27: Verhouding en verandering in de verdeling van de aardgasprijs voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik.....	55
Tabel 28: Verhouding en verandering in de verdeling van de aardgasprijs voor kleine professionele afnemers	61

Lijst van figuren

Figuur 1: Geleverde elektriciteit via het transmissienet	8
Figuur 2: Geleverde elektriciteit via het distributienet	9
Figuur 3: Geleverd aardgas via het vervoer- en distributienet ^{3 en 4}	10
Figuur 4: Doelgroepen van de elektriciteitsleveranciers (situatie op 31/12/2018)	12
Figuur 5: Doelgroepen van de aardgasleveranciers (situatie op 31/12/2018).....	13
Figuur 6: Marktdynamiek elektriciteit.....	16
Figuur 7: Marktdynamiek aardgas.....	17
Figuur 8: Marktaandelen van de grootste elektriciteitsleveranciers (groepen) in 2018 uitgedrukt in geleverde energie.....	19

Figuur 9: Evolutie van de marktaandelen van de grootste elektriciteitsleveranciers (groepen) uitgedrukt in geleverde energie.....	20
Figuur 10: Evolutie van de marktaandelen van de grootste elektriciteitsleveranciers uitgedrukt in aantal klanten.....	23
Figuur 11: Marktaandelen van de grootste aardgasleveranciers (groepen) in 2018 uitgedrukt in geleverde energie.....	26
Figuur 12: Evolutie van de marktaandelen van de grootste aardgasleveranciers uitgedrukt in beleverd volume.....	27
Figuur 13: Evolutie van de marktaandelen van de grootste aardgasleveranciers uitgedrukt in totaal aantal aardgasafnemers	30
Figuur 14: Verloop HHI marktaandelen elektriciteit	32
Figuur 15: Verloop HHI marktaandelen gas	33
Figuur 16: Verloop HHI elektriciteit en aardgas in volumes	34
Figuur 17: Looptijd elektriciteitscontracten	37
Figuur 18: Type elektriciteitscontracten.....	39
Figuur 19: Groene contracten op de huishoudelijke markt	39
Figuur 20: Looptijd aardgascontracten	40
Figuur 21: Type aardgascontracten	41
Figuur 22: Evolutie van de elektriciteitsprijzen voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik (typecategorie Dc, 1.600 kWh dagverbruik en 1.900 kWh nachtverbruik op jaarbasis)	43
Figuur 23: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen looptijd voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik.....	44
Figuur 24: Verdeling van de elektriciteitsprijs voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik ...	45
Figuur 25: Evolutie van de elektriciteitsfactuur voor huishoudelijke afnemers met een groot verbruik (typecategorie De, 3.600 kWh dagverbruik, 3.900 kWh nachtverbruik en 12.500 kWh exclusief nachtverbruik op jaarbasis)	47
Figuur 26: Evolutie van de sociale maximumprijs en van het gewogen gemiddelde elektriciteitsstarief DNB voor elektriciteit voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik.....	48
Figuur 27: Evolutie van de elektriciteitsprijzen voor kleine professionele elektriciteitsafnemers met een verbruik van 50 MWh (typecategorie Ib, 29.000 kWh dagverbruik en 21.000 kWh nachtverbruik op jaarbasis)	49
Figuur 28: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen looptijd voor kleine professionele afnemers.....	50
Figuur 29: Verdeling van de elektriciteitsprijs voor kleine professionele afnemers	51
Figuur 30: Evolutie van de aardgasfactuur voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik (typecategorie D3, 23.260 kWh op jaarbasis)	53
Figuur 31: jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen looptijd voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik.....	54
Figuur 32: Verdeling van de aardgasprijs voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik	55
Figuur 33: Evolutie van de aardgasfactuur voor huishoudelijke afnemers die niet verwarmen met aardgas met een klein verbruik (typecategorie D1, 2.360 kWh op jaarbasis)	56
Figuur 34: Evolutie van de aardgasfactuur voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een groot verbruik (typeafnemer D3b, 34.890 kWh op jaarbasis).....	57
Figuur 35: Evolutie van de sociale maximumprijs en het gewogen gemiddelde aardgastarief DNB voor aardgas voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik	58
Figuur 36: Evolutie van de aardgasprijzen voor kleine professionele aardgasafnemers met een verbruik van 116.280 kWh (typecategorie I1, 116.280 kWh op jaarbasis)	59
Figuur 37: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen looptijd voor kleine professionele afnemers.....	60
Figuur 38: Verdeling van de aardgasprijs voor kleine professionele afnemers.....	61

Voorwoord

In de voorbije edities van het Marktrapport konden we vaak positieve boodschappen geven over de ontwikkeling op de elektriciteits- en aardgasmarkt in Vlaanderen. Zo meldden we vorig jaar nog dat in tien jaar tijd het aantal elektriciteitsleveranciers per doelgroep minstens verdubbelde. Zo'n breed aanbod leidt tot druk op de prijzen en dwingt de leveranciers om een hoog niveau van dienstverlening na te streven. Op die manier leidt concurrentiedruk tot reële voordelen voor de afnemers.

Deze ontwikkeling liet zich ook meten, bijvoorbeeld in de gestage en bij momenten ronduit spectaculaire daling van de concentratiegraadindexen, zoals de HHI en de C3 index die we in dit rapport berekenen. In die omstandigheden is toezicht houden op de Vlaamse energiemarkt natuurlijk een relatief bevredigende opdracht. We zorgen voor transparantie en wakkerden zo ook de concurrentie aan. Uit de cijfers bleek dat de markt de afgelopen jaren dynamischer was dan ooit. Het marktaandeel van de groep van de kleinere energieleveranciers nam gestaag toe, wat leidde tot een dalend marktaandeel van de historische spelers.

In bepaalde opzichten was 2018 echter een bewogen jaar voor de Vlaamse (retail)markt voor elektriciteit en (in mindere mate) aardgas. Drie leveranciers zetten noodgedwongen hun activiteiten stop omdat ze de toegang tot het distributienet verloren. Verschillende andere leveranciers kondigden aan dat zij hun activiteiten op het Vlaamse distributienet moesten afbouwen of geplande activiteiten niet zouden ondernemen. Daarnaast kwam ook een bedrijf dat als evenwichtsverantwoordelijke en doorverkoper van elektriciteit diensten verleende aan een tiental leveranciers in de problemen. De leveranciers die hiervan gebruik maakten moesten dus meteen op zoek naar een nieuwe partner.

Bovendien was de tweede helft van 2018 net ook een periode van uitzonderlijke stijgingen van de prijzen op de energiemarkten. Bovenop de genoemde problemen ondervonden verschillende leveranciers die vaste prijzen hadden vastgelegd hiervan een sterke, soms nefaste, druk.

Deze situatie was relatief nieuw. In 15 jaar vrijgemaakte energiemarkt in Vlaanderen was een gedwongen stopzetting van de activiteiten als leverancier nog maar één keer voorgevallen, en dit in de beginjaren toen de toenmalige standaardleverancier de situatie probleemloos kon oplossen. De ervaringen opgedaan bij het omgaan met deze problemen zorgde voor inzichten over het toekomstige kader voor energieleveranciers in Vlaanderen.

Betekenen deze problemen dan slecht nieuws? In een geliberaliseerde markt kunnen dit soort problemen nooit 100% uitgesloten worden. De vraag is maar of het wegvallen van enkele energieleveranciers door problemen of door overnames de gewenste positieve effecten voor de energieafnemers zou verminderen. Blijft de concurrentiedruk hoog genoeg om de kosten en de winstmarges te beheersen, de dienstverlening te verbeteren en innovatie te stimuleren?

We zien tot nog toe geen redenen om te denken dat de concurrentiedruk zo ver afgenomen is dat dit negatieve effecten sorteert. We zullen de situatie natuurlijk van nabij opvolgen en beogen als altijd een goed werkende elektriciteits- en aardgasmarkt die tastbare voordelen voor de gezinnen en de bedrijven oplevert.

Pieterjan Renier
Algemeen directeur

1 De cijfers achter de energiemarkt in Vlaanderen

Disclaimer: De vermelde cijfergegevens in dit rapport dienen als indicatie voor de werking van de energiemarkt. We kunnen echter niet instaan voor de juistheid ervan.

1.1 Indeling afnemers

De indeling van afnemers van de elektriciteits- en aardgasdistributienetten in Vlaanderen, wordt gemaakt op basis van de verschillende categorieën van toegangspunten. Naar deze toegangspunten wordt verwezen met de overeenkomstige EAN-code (*European Article Numbering*), een 18-cijferig uniek identificatienummer van de aansluiting, waardoor energieleveranciers of netbeheerders onmiddellijk kunnen zien welke aansluiting het betreft.

Onder toegangspunt wordt hieronder verstaan elk onderscheiden afnamepunt waaraan een EAN-code werd toegekend. Injectiepunten¹ worden niet meegeteld in de statistieken.

De toegangspunten worden verder ingedeeld in vier categorieën:

- De afnemers van wie de meterstanden op afstand worden uitgelezen door gebruik te maken van AMR (Automatic Meter Reading);
- De maandelijks gelezen meters of MMR (Monthly Meter Reading);
- De jaarlijks gelezen meters bij huishoudelijke afnemers;
- De jaarlijks gelezen meters bij niet-huishoudelijke afnemers, i.e. de afnemers die als onderneming² een leveringscontract hebben afgesloten met de elektriciteitsleverancier.

Tabel 1 en Tabel 2 geven weer dat op 31 december 2018 in Vlaanderen 3.454.621 toegangspunten voor elektriciteit op het distributienet waren aangesloten (een stijging van 1,02% vergeleken met 2017) en 2.218.140 toegangspunten voor aardgas op de Vlaamse aardgasdistributienetten (een stijging van 1,95%). In de logische veronderstelling dat elke afnemer met een aardgasaansluiting ook over een elektriciteitsaansluiting beschikt, namen net zoals vorig jaar ongeveer 64% van de afnemers van elektriciteit ook aardgas af.

Deze cijfers zijn inclusief de achterliggende toegangspunten op de gesloten distributienetten Brussels Airport en BASF Antwerpen. Achterliggende toegangspunten op een gesloten distributienet worden opgenomen in de statistieken van zodra één of meerdere van de achterliggende afnemers gebruik maakt van het recht op vrije leverancierskeuze en er bijgevolg meer dan één elektriciteitsleverancier actief is op het gesloten net.

¹ Dit betekent dat EAN's waarop zowel afname als injectie plaatsvindt wel opgenomen worden in de statistieken.

² Zoals bedoeld in Artikel 2, 3° van de wet van 16 januari 2003 tot oprichting van een kruispuntdatabank voor ondernemingen, tot modernisering van het handelsregister, tot oprichting van erkende ondernemingsloketten en houdende diverse bepalingen

Tabel 1: Indeling elektriciteitsafnemers op 31 december 2017 en 2018 in aantal toegangspunten

CATEGORIE	2017		2018	
	AANTAL	PROCENTUEEL	AANTAL	PROCENTUEEL
AMR	28.737	0,83%	29.621	0,86%
MMR	13.923	0,41%	13.812	0,40%
Jaargelezen huishoudelijke afnemers	2.775.058	81,15%	2.797.456	80,98%
Jaargelezen niet huishoudelijke afnemers	602.099	17,61%	613.732	17,77%
Totaal	3.419.817	100,00%	3.454.621	100,00%

Tabel 2: Indeling aardgasafnemers op 31 december 2017 en 2018 in aantal toegangspunten

CATEGORIE	2017		2018	
	AANTAL	PROCENTUEEL	AANTAL	PROCENTUEEL
AMR	801	0,04%	728	0,03%
MMR	10.553	0,49%	10.563	0,49%
Jaargelezen huishoudelijke afnemers	1.861.720	85,57%	1.897.773	87,23%
Jaargelezen niet huishoudelijke afnemers	302.616	13,90%	309.076	14,21%
Totaal	2.175.690	100,00%	2.218.140	100,00%

Ook in 2018 zette de trend van een stijgend aantal toegangspunten zich dus verder, zowel voor elektriciteit als aardgas, zij het langzamer dan voorheen.

De kostenefficiëntie en zin van verdere uitbreidingen van het aardgasnet moet echter goed bewaakt worden, in het licht van de opkomst van bijvoorbeeld warmtepompen, passief- en bijna-energieneutrale woningen en warmtenetten.

1.2 De totale hoeveelheid geleverde energie in Vlaanderen

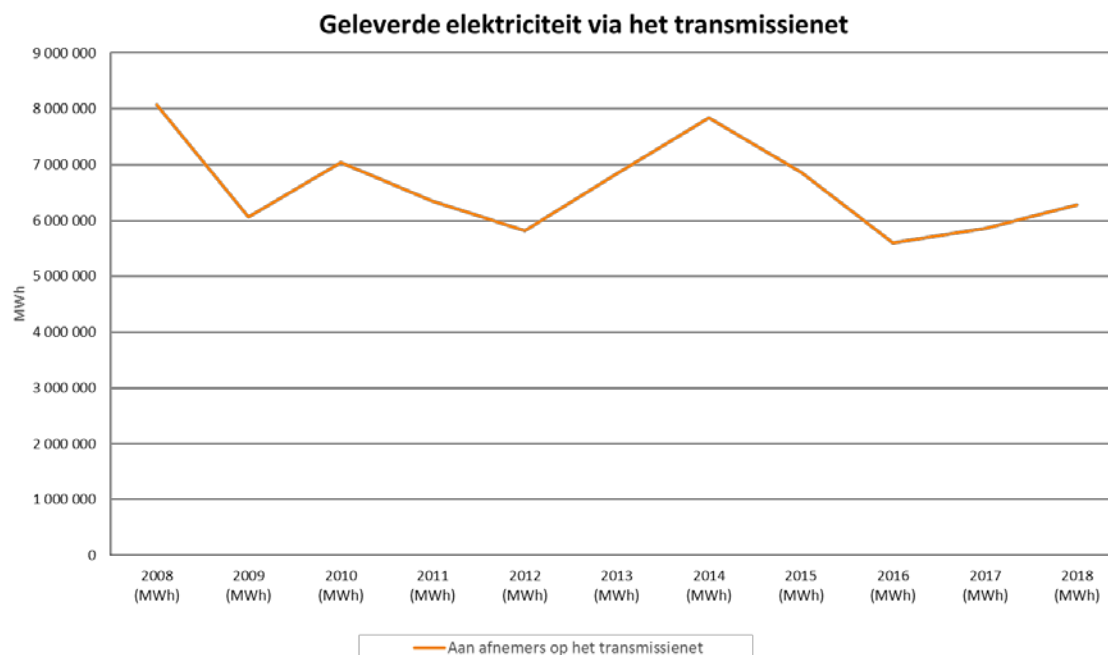
Tabel 3: Geleverde elektriciteit in Vlaanderen (exclusief verliezen) aan eindafnemers aangesloten op het transmissie- en distributienet en het lokaal vervoernet

	2016 (MWh)	%	2017 (MWh)	%	2018 (MWh)	%
Aan afnemers op het distributienet	33.578.689	79,06%	33.346.409	78,49%	32.803.001	77,45%
Aan afnemers op het lokaal vervoernet	3.301.724	7,77%	3.272.369	7,70%	3.272.822	7,73%
Aan afnemers op het transmissienet	5.594.452	13,17%	5.865.026	13,81%	6.280.576	14,83%
TOTAAL	42.474.865	100,00%	42.483.805	100,00%	42.356.399	100,00%

Tabel 3 geeft de totale hoeveelheid geleverde elektriciteit in Vlaanderen weer, aan eindafnemers die aangesloten zijn op het transmissie-, het distributie- of het lokaal vervoernet. In 2018 werd 42,36 TWh geleverd, een daling van 0,30% ten opzichte van 2017. De verdeling van deze totale hoeveelheid geleverde elektriciteit over de verschillende categorieën van toegangspunten is als volgt:

- AMR: 28.064.426 MWh ofwel 66,26%;
- MMR: 1.206.452 MWh ofwel 2,85%;

- Jaarlijks gelezen meters bij huishoudelijke afnemers: 8.857.533 MWh ofwel 20,91%;
- Jaarlijks gelezen meters bij niet-huishoudelijke afnemers: 4.227.988 MWh ofwel 9,98%.

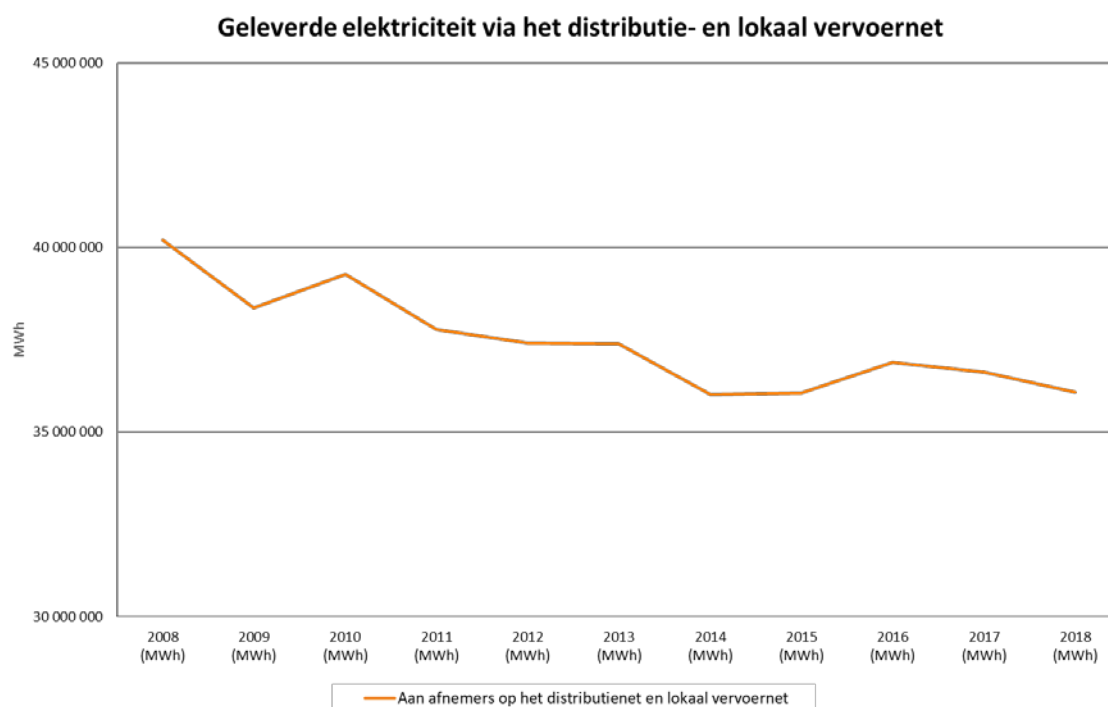

Figuur 1: Geleverde elektriciteit via het transmissienet

In Figuur 1 wordt de evolutie van de hoeveelheid geleverde elektriciteit via het transmissienet weergegeven. Net zoals in 2017 wordt een stijging opgetekend, tot op een niveau van 6.280.576 MWh.

Wat betreft de geleverde elektriciteit via het distributienet, wordt in 2018 net zoals in 2017 opnieuw een daling vastgesteld. Uit de grafiek blijkt dat het geleverde volume op het distributienet, na een stijging in 2016, nu opnieuw naar het oorspronkelijke niveau van enkele jaren voordien (2014) terugvalt. De trend op het distributienet is echter moeilijk te interpreteren, aangezien de lokale productie hierop inwerkt. Bij lokale productie kan de elektriciteit ook (deels) ter plaatse verbruikt worden i.p.v. op het distributienet geplaatst te worden. Om een idee te krijgen van de grootte van het eigen verbruik moet er dus naar de productie-injectiebalans gekeken worden. Gedetailleerde gegevens zijn echter niet altijd beschikbaar, kleinschalige PV-installaties hebben bijvoorbeeld geen aparte injectiemeting en de productiemeting wordt door de eigenaars zelf gedaan, al dan niet gevolgd door het manueel doorgeven van de cijfers. Mocht de daling met zekerheid te wijten zijn aan lokale productie, zou een mogelijke verklaring kunnen zijn dat in 2017 en 2018 de gelijktijdigheid van het productieverbruik relatief iets hoger lag, m.a.w. dat er relatief minder injectie plaatsvond van de geproduceerde elektriciteit op het net. Echter, andere verklaringen zijn ook mogelijk.

Figuur 2: Geleverde elektriciteit via het distributienet

De geleverde hoeveelheid aardgas daarentegen ondervindt nog geen invloed van lokale productie, aangezien biogas zo goed als volledig gebruikt wordt voor elektriciteitsopwekking en niet als alternatief voor aardgas. Biogas wint echter dagelijks aan naambekendheid en zou dus in de toekomst wel een effect kunnen hebben, een mooi voorbeeld is dat de eerste biomethaan injecterende installatie in 2018 in gebruik werd genomen. Ook economische, klimatologische omstandigheden en het effect van energiebesparende maatregelen spelen een grote rol om de evolutie van de aardgasleveringen te verklaren.

Tabel 4: Geleverd aardgas in Vlaanderen (exclusief verliezen) aan eindafnemers aangesloten op het vervoer- en distributienet

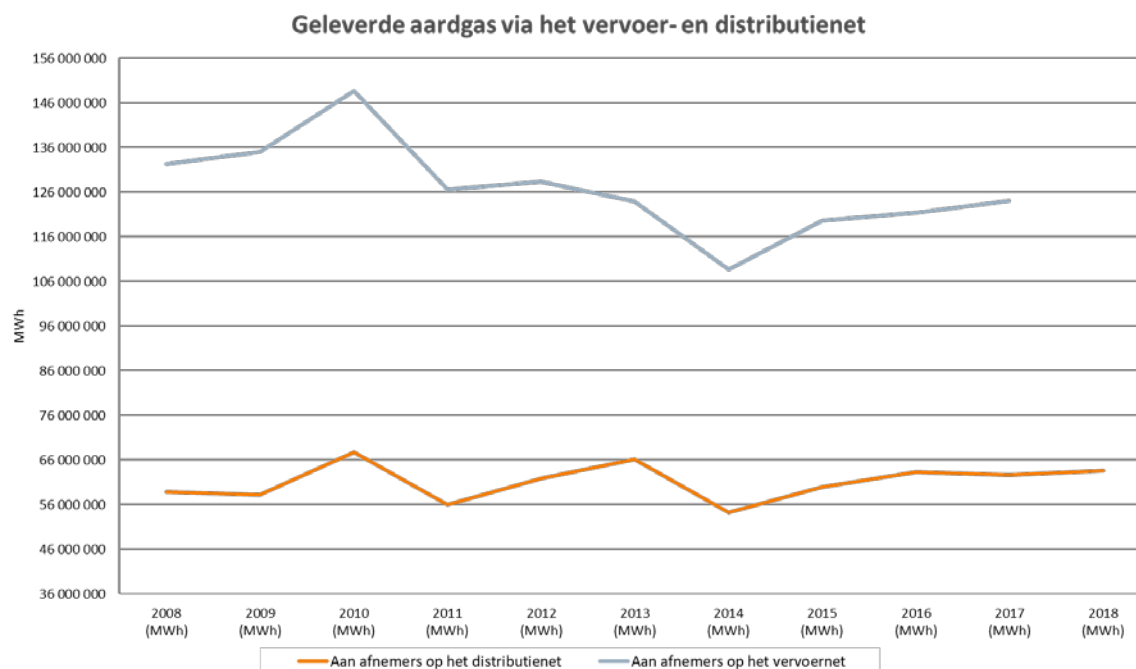
	2016 (MWh)	%	2017 (MWh)	%	2018 (MWh)	%
Aan afnemers op het distributienet	63.294.350	52,14%	62.700.701	50,53%	63.602.115	49,32%
Aan afnemers op het vervoernet	58.106.619	47,86%	61.386.940	49,47%	65.343.142	50,68%
TOTAAL	121.400.969	100,00%	124.087.641	100,00%	128.945.257	100,00%

Het aardgasverbruik via het Vlaamse distributienet steeg in 2018 met 1,44% ten opzichte van 2017. Dat lijkt vreemd aangezien het aantal graaddagen³ met bijna 3% gedaald is in vergelijking met 2017.

Deze evolutie kan te wijten zijn aan de onzekerheid wat betreft elektriciteitsproductie in 2018. In dit verbruik wordt namelijk ook de opwekking van elektriciteit door middel van aardgas opgenomen. Hoewel het gebruik van aardgascentrales in Vlaanderen, net als elders in Europa,

³ 'Graaddagen' geven een beeld van het gemiddeld profiel van de verwarmingsnoden van een woning (bron: Synergrid).

onder druk staat, spelen zij een belangrijke rol in het garanderen van de bevoorradingszekerheid op de elektriciteitsmarkt. Zo hebben aardgascentrales een belangrijke bijdrage geleverd in de elektriciteitsproductie op momenten dat niet het hele nucleaire productiepark beschikbaar was en zijn zij, dankzij hun flexibiliteit, een geschikte back-up voor de variabele elektriciteitsproductie met wind en zon. Ook de economische conjunctuur kan een rol spelen in het aardgasverbruik, aangezien aardgas een belangrijke energiebron is voor de industrie.

Figuur 3: Geleverd aardgas via het vervoer- en distributienet^{3 en 4}

2 Energieleveranciers

2.1 Actieve leveranciers en spreiding over netgebieden

2.1.1 Elektriciteit

Eind 2018 waren er 43 vergunde of aangemelde leveranciers in de markt, zijnde houders van een leveringsvergunning elektriciteit of elektriciteitsleveranciers die gebruik maakten van de mogelijkheid om op basis van buitenlandse activiteit in Vlaanderen elektriciteit te leveren⁴. Vergeleken met het aantal leveranciers in 2017, namelijk 46, is dit toch een opmerkelijke daling. Ondanks dat er in 2018 ook enkele nieuwe spelers zijn togetreden tot de energiemarkt, is het aantal vergunde of aangemelde leveranciers dus gedaald door onder andere de stopzetting van Belpower, de fusie van Eni gas & power en Eneco Belgium NV en ten slotte het faillissement van Anode dat zorgde voor de stopzetting van enkele dochterondernemingen. Ook Comfort Energy en Energy People en Uniper communiceerden in 2018 dat ze hun activiteiten zouden stopzetten in

⁴ Er is enkel aanmelding bij de VREG nodig als leveranciers al voldoen aan de eisen die gesteld worden door een andere lidstaat van de Europese Economische Ruimte, de federale overheid of een andere gewestelijke bevoegde overheid, i.v.m. het leveren van elektriciteit of gas.

2019. Ten slotte bouwt Naturgy zijn activiteiten af door voorlopig geen nieuwe klanten meer te aanvaarden.

Van deze 43 leveranciers waren er 20 die op 31 december 2018 geen enkel toegangspunt beleverden. Verder waren er 3 leveranciers die slechts een zeer beperkt aantal klanten (< 50 toegangspunten) beleverden, bijvoorbeeld omdat ze enkel aan verwante vennootschappen leverden of omdat ze hun internationale klanten ook in Vlaanderen wilden kunnen beleveren; in 2017 waren dit er 2. Logischerwijs betekent dit dat er in 2018 20 elektriciteitsleveranciers zeer actief waren op de markt (> 50 toegangspunten), in vergelijking met 22 in 2017 en 22 in 2016.

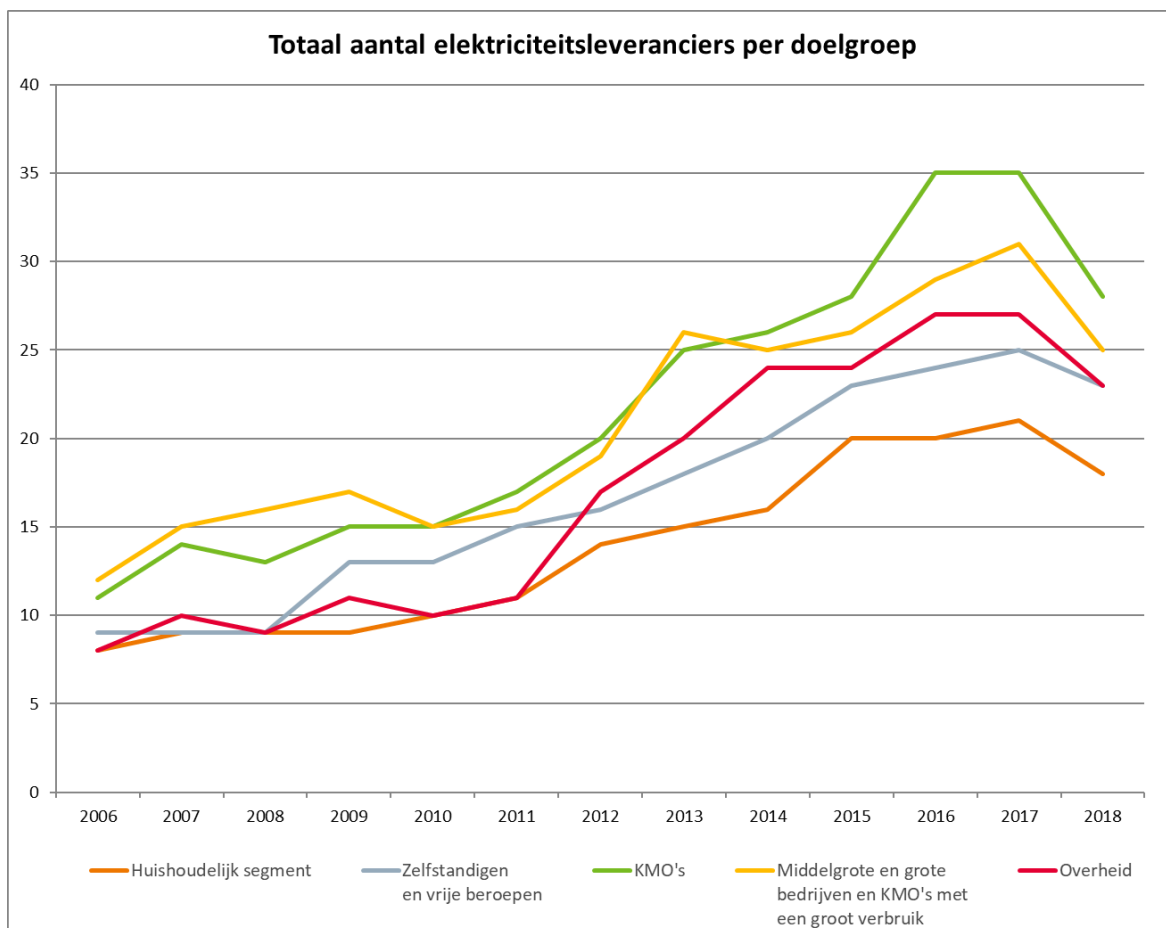
Tabel 5 geeft per netgebied een overzicht van het aantal actieve elektriciteitsleveranciers op 31 december 2018. We stellen voor alle netgebieden een afname of een stabiel aantal keuzemogelijkheden vast voor afnemers wat het aantal actieve elektriciteitsleveranciers betreft. Bij Elia gaat het om het plaatselijk vervoersnet.

Tabel 5: Actieve elektriciteitsleveranciers per netgebied op 31 december 2018 (leveringen aan eindafnemers elektriciteit)

DISTRIBUTIE- NETBEHEERDER	Aantallen in 2017	Aantallen in 2018
DNB BA	11	10
BASF	3	3
Elia	13	11
Gaselwest	32	29
Imea	29	23
Imewo	35	33
Infrax West	30	28
Inter-Energa	32	29
Intergem	31	31
Iveg	31	28
Iveka	31	29
Iverlek	32	31
PBE	28	26
Sibelgas	29	26

Omwillen van de differentiatie in doelgroepen tussen de verschillende elektriciteitsleveranciers, beleveren sommige leveranciers alle segmenten van de markt, terwijl anderen zich voornamelijk op één doelgroep focussen. Zo zijn er 18 leveranciers voornamelijk geïnteresseerd in de huishoudelijke markt en zijn er andere leveranciers die (ook) mikken op kleine of grotere bedrijven en/of de overheid.

Figuur 4 geeft grafisch weer tot welke doelgroep(en) de elektriciteitsleveranciers zich bij voorkeur richten.

Figuur 4: Doelgroepen van de elektriciteitsleveranciers (situatie op 31/12/2018)

We stellen vast dat het aantal elektriciteitsleveranciers in alle segmenten daalde in 2018. Daarmee wordt zichtbaar de stijgende trend van de voorbije jaren doorbroken. Uit Figuur 4 blijkt namelijk dat de voorbije tien jaar het aantal elektriciteitsleveranciers voor elke doelgroep minstens verdubbelde. Momenteel betekent deze lichte daling nog geen risico op de concurrentie, die ten voordele van de elektriciteitsklant speelt.

2.1.2 Aardgas

Eind 2018 waren er 37 aardgasleveranciers vergund of aangemeld⁵ om te mogen leveren in Vlaanderen, een daling ten opzichte van 2017, wanneer er nog 40 aardgasleveranciers waren. Van deze 37 leveranciers waren er 16 die op 31 december 2018 geen enkel toegangspunt beleverden en 3 die minder dan 50 toegangspunten beleverden (ook 3 in 2017). Er waren dus 18 aardgasleveranciers die meer dan 50 toegangspunten beleverden.

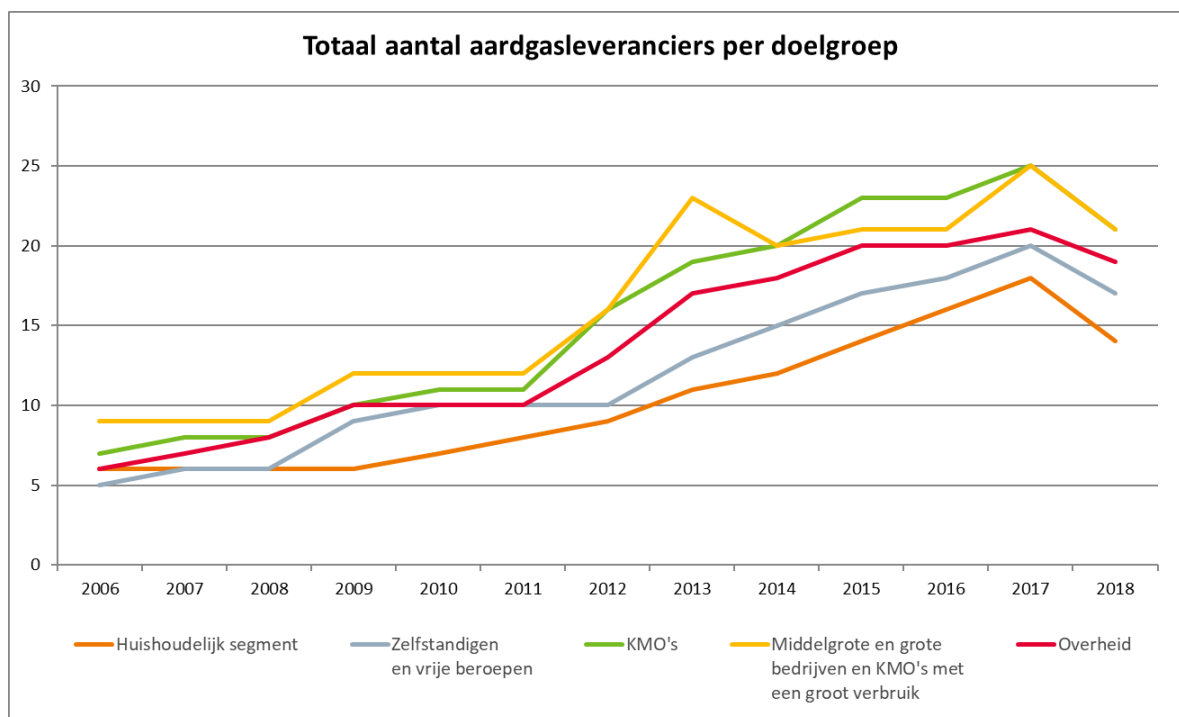
Analoog aan Tabel 5 voor de elektriciteitsleveranciers geeft onderstaande Tabel 6 een overzicht per netgebied van de actieve aardgasleveranciers op 31 december 2018. Met uitzondering van Baarle-Hertog (netgebied Enexis) zien we in alle netgebieden een daling of een stagnatie in de keuzemogelijkheid voor afnemers van het aantal actieve aardgasleveranciers.

⁵ Dit aantal is exclusief de aardgasleveranciers die in Vlaanderen enkel leveren in Baarle-Hertog en geen houder zijn van een leveringsvergunning van de VREG, noch zich bij de VREG hebben gemeld.

Tabel 6: Actieve aardgasleveranciers per netgebied op 31 december 2018 (leveringen aan eindafnemers)

AARDGAS-NETBEHEERDER	Aantallen in 2017	Aantallen in 2018
Gaselwest	29	26
Imea	26	25
Imewo	29	27
Infrax West	25	25
Inter-Energa	28	28
Enexis	10	11
Intergem	27	26
Iveg	26	25
Iveka	28	27
Iverlek	29	29
Sibelgas	25	25

Figuur 5 maakt duidelijk welke doelgroepen de aardgasleveranciers wensen te beleveren. Net zoals voor elektriciteit zijn er minder leveranciers geïnteresseerd in het leveren aan huishoudelijke afnemers dan aan een doelgroep waar grotere volumes worden afgenomen. Het aantal in 2018 bedroeg 14, ten opzichte van 18 leveranciers in 2017. De segmenten voor de (middel-)grote bedrijven en KMO's daalden het sterkst, namelijk van 25 naar 21 leveranciers. Ten slotte verlieten 3 leveranciers de markt voor zelfstandigen en vrije beroepen en ook drie leveranciers de markt voor de overheid.

Figuur 5: Doelgroepen van de aardgasleveranciers (situatie op 31/12/2018)

2.1.3 Fusies en overnames

In 2018 waren Eneco Belgium en Eni gas & power de enige leveranciers die een fusie doormaakten, meer bepaald een fusie door opslorping. Eneco en Eni sloten in maart 2017 een overeenkomst voor een overname van de Belgische retailactiviteiten van Eni door Eneco. Eind 2017 werden de activiteiten van Eneco Belgium daarom overgezet naar Eneco Belgium NV, een

vennootschap naar Belgisch recht. Op 1 juni 2018 ging Eni gas & power op in Eneco Belgium NV en werden alle klanten van Eni gas & power op dat moment klant bij Eneco Belgium NV.

2.2 Leverancierswissels

2.2.1 Elektriciteit

Om zoveel mogelijk afnemers toe te laten de energieleverancier te kiezen die het beste bij hun noden past, mogen elektriciteitsleveranciers sinds 13 september 2012 geen verbrekingsvergoeding meer aanrekenen aan gezinnen en KMO's. Zolang de wettelijke opzeggingstermijn van één maand wordt nageleefd, kunnen consumenten dus sneller en eenvoudiger veranderen van elektriciteits- of aardgascontract. Dit kan zonder vrees voor een onvoorziene kost, zelfs bij het niet volledig respecteren van de contracttermijn, wat de mobiliteit op de energiemarkt bevordert. Let wel op met de jaarlijkse vergoeding. Die wordt doorgaans verrekend volgens het aantal dagen dat u klant bent. Sommige leveranciers rekenen deze vergoeding ineens voor een volledig contractjaar aan, ook als u in de loop van het jaar van leverancier verandert. In dat geval wordt u bij een vroegtijdige overstap naar een andere leverancier natuurlijk nog wel een bijkomende kost aangerekend. Er zijn ook contracten met een mix van aanrekening op jaarbasis en pro rata.

Het is interessant om de dynamiek op de energiemarkt te volgen, omdat deze een rechtstreekse indicator vormt voor de concurrentiegraad. Tabel 7 geeft door middel van een jaarlijkse indicator het relatief aantal veranderingen van elektriciteitsleverancier weer die het gevolg zijn van een keuze van de afnemer.

Tabel 7: Jaarlijkse indicator marktdynamiek elektriciteit (%) - Relatief aantal toegangspunten dat een overstap naar een andere elektriciteitsleverancier maakte

TOTAAL	
2005	4,58
2006	5,02
2007	5,59
2008	5,60
2009	5,64
2010	6,68
2011	8,15
2012	16,46
2013	15,38
2014	11,92
2015	15,39
2016	20,06
2017	19,81
2018	20,63

De wisselactiviteit in de energiemarkt wordt maandelijks opgevolgd door het aantal toegangspunten die bij de energieleveranciers in de portefeuille zijn bijgekomen te vergelijken met het totaal aantal toegangspunten.

Bij deze berekening gelden de volgende vuistregels:

- Nieuwe toegangspunten als gevolg van een nieuwe aansluiting worden niet in de indicator opgenomen. Op deze toegangspunten vindt er immers geen leverancierswissel plaats, maar een eerste keuze voor een bepaalde energieleverancier;
- Bewegingen van afnemers wiens leveringscontract door een commerciële leverancier werd opgezegd en terechtkomen bij de distributienetbeheerder als leverancier in het kader van sociale openbare dienstverplichtingen, worden ook niet in de indicator opgenomen. Deze afnemers kiezen immers niet expliciet voor de netbeheerder als energieleverancier;
- Afnemers die veranderen van type contract bij de huidige energieleverancier, veranderen niet van leverancier en deze bewegingen worden dus ook niet opgenomen in de indicator;
- Verhuizen op een toegangspunt wordt in de indicator opgenomen wanneer die een leverancierswissel op het niveau van het toegangspunt teweeg brengt. Het is bijgevolg mogelijk dat bij een verhuis de betrokken afnemers niet van leverancier zijn gewisseld, maar dit toch als een wissel wordt geregistreerd⁶.

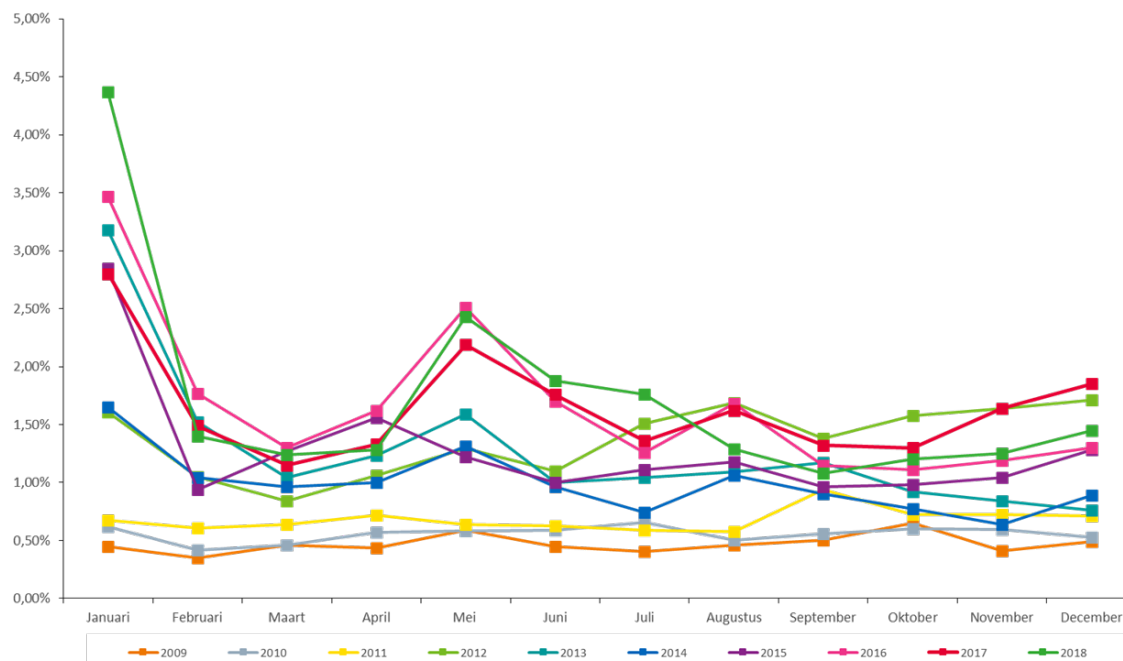
Bovenstaande tabel geeft de marktdynamiek op jaarbasis weer door de maandelijke switchpercentages op te tellen. Dit is echter geen exacte weergave van het aantal toegangspunten dat in 2018 veranderd is van leverancier. In principe is het immers mogelijk dat toegangspunten twee of zelfs meerdere keren van leverancier wisselen binnen het jaar, hoewel dit vermoedelijk slechts om een minderheid van het aantal toegangspunten gaat als men zich baseert op vorige Marktmonitor-rapporten.

Op basis van de indicator wisselde 20,63% van de elektriciteitsklanten van leverancier in 2018. Hiermee bereiken we het hoogste niveau sinds de opening van de energiemarkt. Het vorige record werd bereikt in 2016, toen de indicator 20,06% bedroeg. De stijging is vooral te wijten aan een stijging van de activiteitsgraad van huishoudelijke afnemers (van 18,67% naar 19,63%). Ook de niet huishoudelijke afnemers wisselden in 2018 meer van leverancier, namelijk van 24,85% in 2017 naar 24,94% in 2018. De hogere activiteitsgraad van bedrijven vergeleken met gezinnen, die kan worden waargenomen sinds 2013, zet zich dus verder, al werd de kloof in 2018 opnieuw lichtjes gedicht.

---

⁶ Wanneer bv. een verhuis plaatsvindt op een toegangspunt waarbij de oude bewoner leverancier A had, en houdt in zijn nieuwe woonst, en de nieuwe bewoner zijn oude leverancier B meeneemt, dan resulteert dit in een 'win' op het niveau van het toegangspunt ('wissel' van lev A naar lev B), maar niet op het niveau van de afnemers.

Totaal switches elektriciteit

Figuur 6: Marktdynamiek elektriciteit

Zoals weergegeven in Figuur 6 lag de activiteitsgraad inzake het veranderen van elektriciteitsleverancier vooral in het begin van het jaar, met uitzondering van februari en april, hoger dan in 2017. Vanaf augustus tot en met het einde van 2018, werd minder geswitcht ten opzichte van 2017. Net zoals vorige jaren was januari de piekmaand met een switchgraad van 4,37%, een ultiem record in vergelijking met voorgaande jaren.

2.2.2 Aardgas

De onderstaande indicator geeft, analoog aan de indicator voor elektriciteit, de jaarlijkse relatieve verandering van aardgasleverancier weer die een gevolg is van een bewuste keuze van de afnemer. Ook hier wordt deze indicator berekend om een beeld te krijgen van de marktmobiliteit.

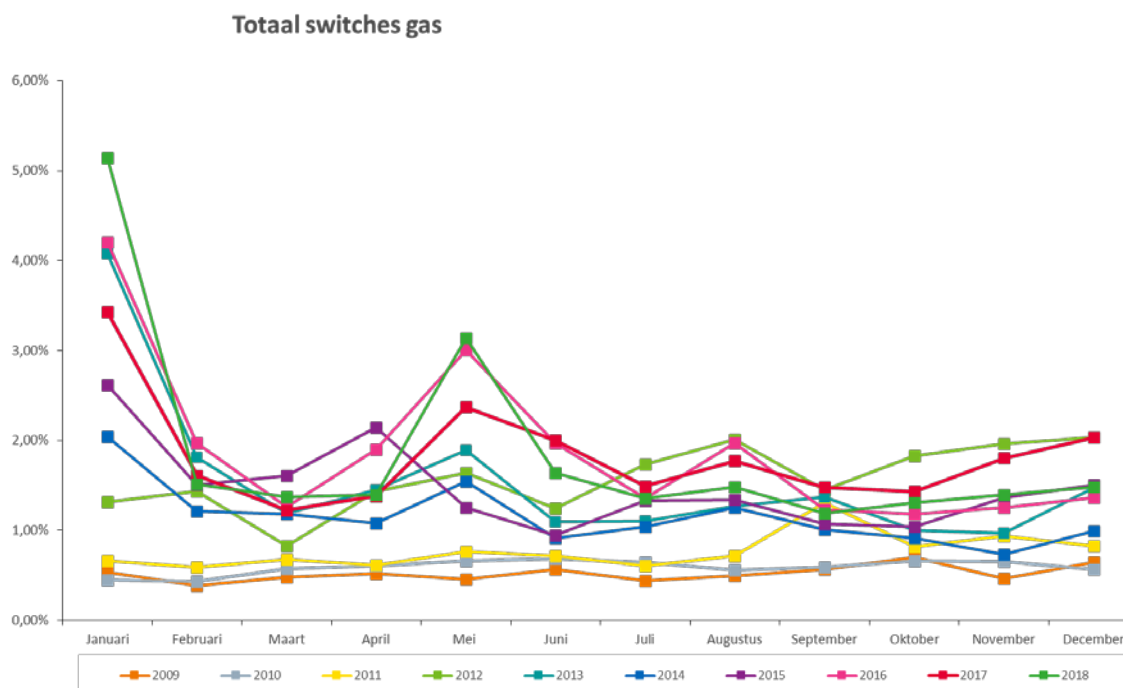
Tabel 8: Jaarlijkse indicator aardgas (%) - Relatief aantal toegangspunten dat een overstap naar een andere aardgasleverancier maakte

	TOTAAL
2005	4,67
2006	5,44
2007	6,90
2008	6,43
2009	6,25
2010	7,06
2011	9,22
2012	18,89
2013	18,89
2014	13,89
2015	17,70
2016	22,64

2017	22,01
2018	22,39

De indicator voor de aardgasmarkt ligt zoals gewoonlijk opnieuw een beetje hoger dan de indicator voor de elektriciteitsmarkt, maar volgt wel dezelfde trend. Uit deze activiteitsgraad blijkt dat 22,39% van de aardgasklanten wisselde van leverancier in 2018, net iets lager dan het percentage in het recordjaar 2016. Deze stijging van de totale switchgraad is bij aardgas vooral te wijten aan een stijging in de switchgraad bij de huishoudelijke afnemers, namelijk van 20,85% naar 21,68%. De bedrijven wisselden in 2018 in 26,56% van de gevallen van leverancier, een daling ten opzichte van 28,89% in 2017.

Figuur 7: Marktdynamiek aardgas

Zoals weergegeven in Figuur 7 was de hoogste piek in de activiteitsgraad, net als bij elektriciteit, waar te nemen in januari en was dit een record in vergelijking met voorgaande jaren, namelijk een switchgraad van 5,14%. Hiermee werd ook voor het eerst de kaap van 5% bereikt. Verder lag net zoals bij elektriciteit de activiteitsgraad in 2018 hoger dan in 2017 in de eerste maanden van het jaar, met uitzondering van februari. Vanaf juni tot en met het einde van 2018 lag de activiteitsgraad op de aardgasmarkt lager dan in 2017.

Zowel bij elektriciteit als bij aardgas beïnvloeden verschillende factoren, zoals media-aandacht voor de energiemarkt, prijszetting, wervingsacties en groepsaankopen, meer en meer de beslissing van klanten om van energieleverancier te veranderen.

2.3 Marktaandeel van de energieleveranciers

2.3.1 Elektriciteit

Tabel 9 geeft naast de marktaandelen ook de datum weer van de toekenning van de leveringsvergunning voor elektriciteit, en indien relevant, de datum van opheffing ervan. De

marktaandeelen in dit hoofdstuk worden berekend op basis van de gegevens van de netbeheerders.

Tabel 9: Marktaandeelen van leveranciers, uitgedrukt in geleverde elektrische energie in het betreffende kalenderjaar aan afnemers op het distributienet en plaatselijk vervoernet

LEVERANCIER	2004	2016	2017	2018	Datum vergunning
ENGIE Electrabel NV	NVT	44,63%	42,80%	40,52%	20/12/2001
EDF Luminus NV	1,55%	18,06%	19,10%	18,87%	8/03/2006
Eneco Belgium NV	<0,01%	2,27%	2,83%	7,17%	19/07/2004
Lampiris NV	0,00%	3,31%	3,87%	4,40%	8/12/2004
Uniper Belgium NV ²	0,74%	4,54%	4,16%	3,69%	22/10/2002
eni gas&power NV	3,93%	6,88%	6,40%	3,15%	16/10/2012 - 02/07/2018
Vlaams Energiebedrijf	NVT	1,07%	1,49%	3,09%	30/04/2014
Essent Belgium NV	1,32%	3,35%	3,13%	2,93%	3/12/2002
Beheerders GDN	NVT	2,33%	2,47%	2,09%	
Scholt Energy Control NV	NVT	1,57%	1,80%	1,69%	18/11/2009
RWE Supply & Trading GmbH	NVT	0,00%	0,41%	1,25%	Geen leveringsvergunning van de VREG vereist ¹
Powerhouse BV	NVT	1,62%	1,48%	1,04%	18/09/2012
Elexys NV	NVT	0,85%	0,76%	1,03%	22/06/2010
EOLY NV	NVT	0,43%	0,55%	0,96%	3/10/2012
Axpo France & Benelux NV	NVT	1,12%	0,77%	0,91%	Geen leveringsvergunning van de VREG vereist ⁽¹⁾
Netbeheerders	0,10%	0,79%	0,80%	0,81%	
OCTA+ Energie NV	NVT	0,80%	0,76%	0,74%	25/08/2009
Société Européenne de Gestion de l'Energie SA	NVT	0,67%	0,78%	0,71%	Geen leveringsvergunning van de VREG vereist ⁽¹⁾
Elegant BVBA	NVT	0,56%	0,97%	0,66%	13/01/2009
Aspiravi Energy NV	NVT	0,44%	0,45%	0,64%	20/08/2014
Elindus BVBA	NVT	0,31%	0,48%	0,59%	31/01/2013
Enovos Luxembourg SA	NVT	1,25%	0,68%	0,52%	1/02/2011
Watz BVBA	NVT	0,29%	0,45%	0,46%	13/09/2012
Belgian Eco Energy NV	NVT	0,32%	0,36%	0,41%	21/08/2012
GETEC Energie AG	NVT	0,30%	0,30%	0,28%	Geen leveringsvergunning van de VREG vereist ¹
Ecopower CVBA	0,03%	0,24%	0,23%	0,24%	2/04/2002
Elektriciteitsbedrijf Merksplas BVBA	0,11%	0,19%	0,19%	0,21%	15/07/2002
Trevion NV	NVT	0,16%	0,19%	0,20%	24/11/2011
Direct Energie Belgium NV	NVT	0,14%	0,19%	0,15%	Geen leveringsvergunning van de VREG vereist ¹
Wase Wind CVBA	NVT	0,12%	0,15%	0,15%	8/11/2005
Power Online NV	NVT	0,08%	0,05%	0,15%	Geen leveringsvergunning van de VREG vereist ¹
Comfort Energy NV	NVT	0,06%	0,10%	0,11%	16/09/2014
Energy People BVBA	NVT	0,03%	0,06%	0,07%	1/07/2014
Energie I&V België BVBA	NVT	0,21%	0,07%	0,03%	Geen leveringsvergunning van de VREG vereist ¹
Belpower International NV	NVT	0,09%	0,10%	0,04%	8/09/2009 - 14/05/2018
Total Gas & Power Belgium NV	NVT	0,83%	0,60%	0,01%	Geen leveringsvergunning van de VREG vereist ¹
Yuso	NVT	NVT	<0,01%	0,01%	Geen leveringsvergunning van de VREG vereist ¹
Uniper Global Commodities SE	NVT	0,02%	0,00%	0,00%	14/03/2006
Electrawinds Distributie NV	NVT	0,01%	0,01%	0,10%	30/03/2010
Energie 2030 Agence SA	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	Geen leveringsvergunning van de VREG vereist ⁽¹⁾
Antargaz Belgium NV	NVT	NVT	NVT	<0,01%	Geen leveringsvergunning van de VREG vereist ¹
Delta Energy Belgium NV	NVT	0,03%	0,00%	NVT	18/10/2011
Electrabel Customer Solutions NV	52,30%	NVT	NVT	NVT	27/05/2002
Electrabel NV	23,46%	NVT	NVT	NVT	20/12/2001
Electricité de France (EDF) NV	1,15%	NVT	NVT	NVT	27/02/2007 - 22/08/2006
Eneco Energiehandelsbedrijf BV	0,06%	NVT	NVT	NVT	01/04/2003-25/10/2005
Luminus NV	14,91%	NVT	NVT	NVT	11/03/2002-22/08/2006
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	

¹ Een leveringsvergunning van de VREG is niet vereist indien een leverancier reeds voldoet aan de eisen die gesteld worden door een andere lidstaat van de Europese

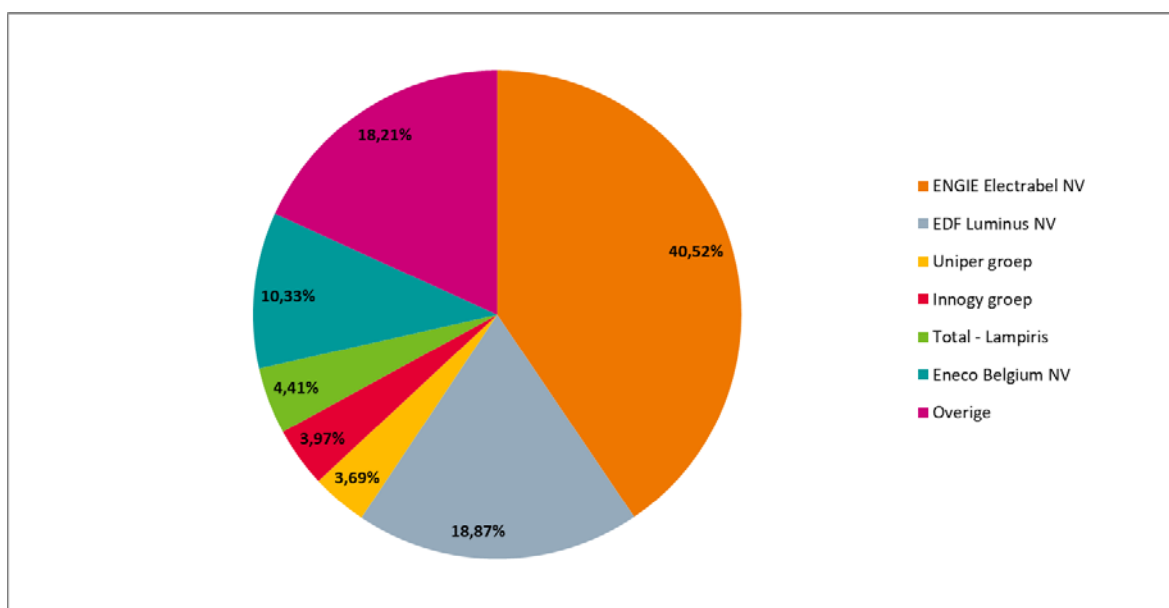
² Uniper Belgium NV is de nieuwe naam voor het voormalige E.ON Belgium NV

Gemeten in hoeveelheid geleverde energie is ENGIE Electrabel NV in 2018, net zoals vorige jaren, nog steeds de belangrijkste elektriciteitsleverancier, gevolgd door EDF Luminus. Ondanks dat ENGIE Electrabel NV en EDF Luminus NV consistent bovenaan de lijst staan, is hun marktaandeel wel gedaald ten opzichte van 2017. Als we de marktaandelen⁷ bekijken voor jaargelezen huishoudelijke afnemers en voor jaargelezen professionele afnemers blijkt dat ENGIE Electrabel NV voor beide segmenten een stijging mag optekenen. Dit is vermoedelijk het gevolg van het winnen van enkele groepsaankopen. De daling van het totale marktaandeel van ENGIE Electrabel manifesteert zich dus vermoedelijk in de volumes geleverd bij AMR/MMR. EDF Luminus NV dankt zijn afname in hun totale marktaandeel aan een daling bij zowel de huishoudelijke als de professionele afnemers.

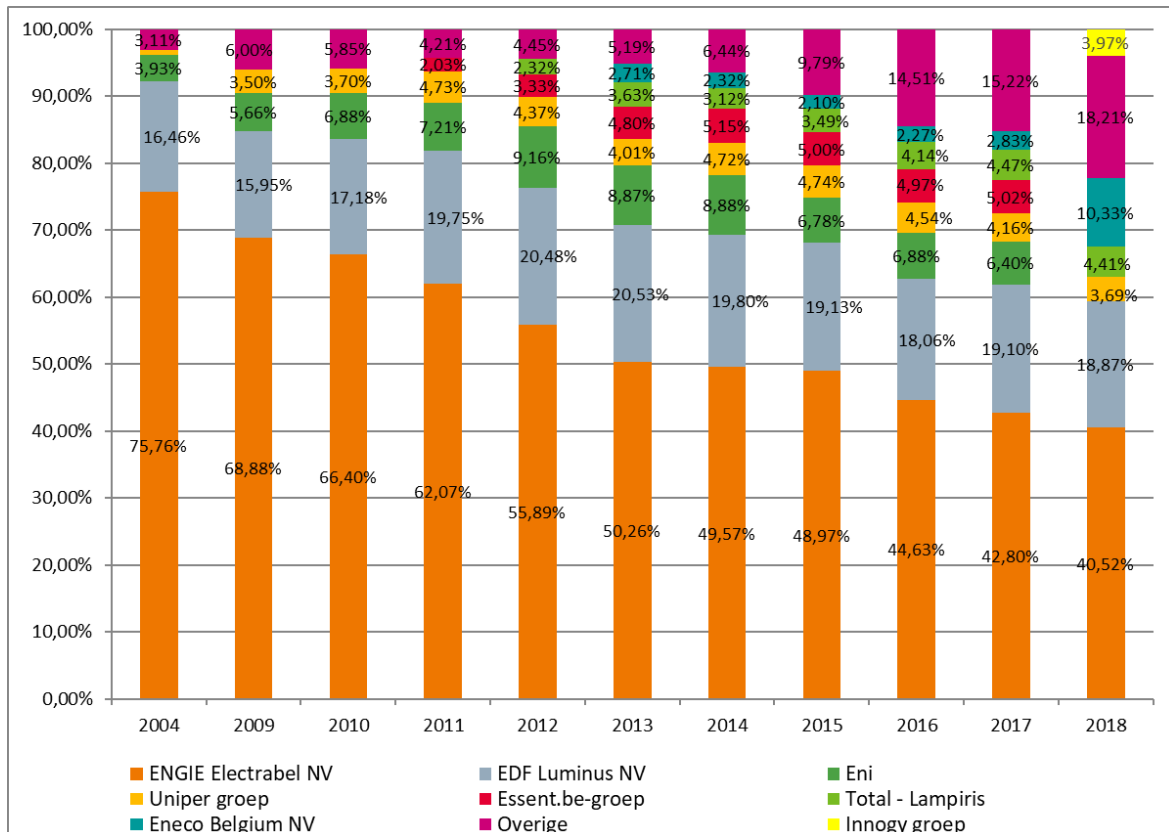
⁷ Sinds dit jaar worden de marktaandelen voor de marktsegmenten jaargelezen huishoudelijke afnemers en jaargelezen niet-huishoudelijke afnemers niet langer gepubliceerd in het marktrapport. Deze data kan wel nog steeds geraadpleegd worden op de website van de VREG: <https://www.vreg.be/nl/marktaandelen-energieleveranciers>.

Na ENGIE Electrabel NV en EDF Luminus NV volgen respectievelijk Eneco Belgium NV, Lampiris NV en Uniper Belgium NV. Eneco Belgium NV vervangt eni gas & power NV in de top vijf, een logisch gevolg van de overname van eni gas & power NV door Eneco Belgium NV in 2018. Ook het marktaandeel van Uniper Belgium NV daalde in 2018, dit komt waarschijnlijk door een beslissing van Uniper Belgium NV in november 2018 om de activiteiten in België af te bouwen. Lampiris NV daarentegen houdt al enkele jaren een stijging aan van hun marktaandeel gemeten in geleverde energie.

Figuur 8 en Figuur 9 stellen de marktaandelen van de grootste elektriciteitsleveranciers grafisch voor. Figuur 8 stelt de situatie in 2018 voor, Figuur 9 biedt een historisch kader. Hierbij werden de verschillende bedrijven die tot één groep behoren samengeteld, nl. de Uniper groep (Uniper Belgium NV en Uniper Global Commodities) en Innogy groep (Essent Belgium, Powerhouse). Naar jaarlijkse gewoonte neemt het aandeel in de elektriciteitsleveringen door ENGIE Electrabel opnieuw af: van 42,80% vorig jaar naar 40,52% dit jaar, terwijl in 2004, het eerste volledige jaar na de vrijmaking, hun marktaandeel in volume nog bijna 76% bedroeg. In de grafische weergave zijn enkel partijen met een marktaandeel groter dan 2% individueel opgenomen, de leveranciers met een kleiner aandeel worden gegroepeerd in 'Overige'. Het aandeel van deze groep neemt gestaag toe, van 14,51% in 2016, naar 15,22% in 2017, tot 18,21% in 2018, wat een duidelijke indicatie is van het veroveren van marktaandelen door kleinere leveranciers door verlies in marktaandelen van de grootste leveranciers.

Figuur 8: Marktaandelen van de grootste elektriciteitsleveranciers (groepen) in 2018 uitgedrukt in geleverde energie

Figuur 9: Evolutie van de marktaandeelen van de grootste elektriciteitsleveranciers (groepen) uitgedrukt in geleverde energie

Tabel 10 geeft de positie weer van de elektriciteitsleveranciers die in hun specifieke wingebied als erfgenamen van de historische situatie kunnen worden beschouwd. Noteer dat er sinds eind 2012 geen afnemers van elektriciteit of aardgas meer zijn die aan standaardvoorwaarden beleverd worden. Alle standaardleveranciers beslisten eind 2012 om deze klanten identieke voorwaarden aan te bieden als deze van hun meest populaire contract. Het marktaandeel van de leveringen onder de merknaam Luminus kan sinds de fusie met SPE niet meer eenduidig worden bepaald. Noch City Power, noch SPE kregen in het verleden klanten toegewezen in een of ander netgebied. Daarom wordt het marktaandeel van EDF Luminus NV in zijn geheel vermeld.

Tabel 10: Marktaandeel 2017 en 2018 van de historische leveranciers in de historische distributienetgebieden, uitgedrukt in geleverde elektrische energie

NETGEBIED(EN) MET ALS HISTORISCHE LEVERANCIER		Engie Electrabel N.V.	EDF Luminus N.V.	Overige Leveranciers + DNB	TOTAAL
2017	"netgebied" ENGIE Electrabel N.V.	46,28%	17,58%	36,14%	100%
	"netgebied" EDF Luminus N.V.	23,19%	33,61%	43,20%	100%
2018	"netgebied" ENGIE Electrabel N.V.	44,97%	17,29%	37,74%	100%
	"netgebied" EDF Luminus N.V.	23,61%	33,32%	43,07%	100%

Net zoals vorig jaar, daalde in 2018 het aandeel van zowel ENGIE Electrabel als EDF Luminus in het respectievelijk historisch wingebied, hun aandelen blijven in het eigen wingebied echter nog

steeds hoog. Het aandeel van de andere leveranciers en de distributienetbeheerder in het netgebied van ENGIE Electrabel is gestegen ten opzichte van 2017, in het netgebied van EDF Luminus N.V. is het aandeel licht afgenomen.

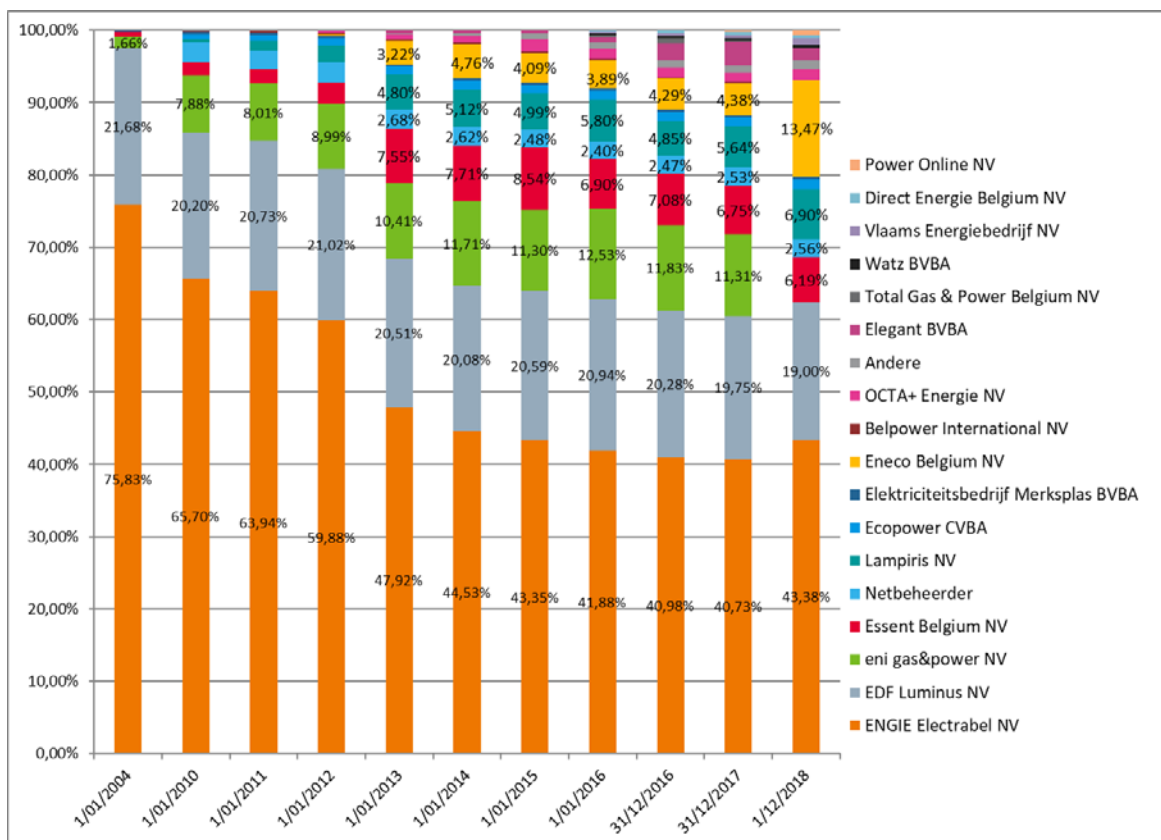
Tabel 11 toont het marktaandeel van de individuele elektriciteitsleveranciers op basis van het aantal eindafnemers dat ze op 31 december 2018 beleverden samen met de marktaandelen van de vorige jaren en dit uitgedrukt in totaal aantal afnemers. Enkel vergunde/aangemelde leveranciers die ten minste één toegangspunt beleverden op 31 december 2018 worden in deze tabellen opgenomen.

Tabel 11: Marktaandelen elektriciteitsleveranciers, uitgedrukt in totaal aantal eindafnemers (toegangspunten) op het distributienet in het betreffende kalenderjaar

LEVERANCIER	1/01/2004	31/12/2014	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2017	31/12/2018
ENGIE Electrabel NV	NVT	NVT	NVT	40,98%	40,73%	43,38%
EDF Luminus NV	0,01%	20,51%	21,33%	20,28%	19,75%	19,00%
Eneco België BV	NVT	4,24%	3,88%	4,29%	4,38%	13,47%
Lampiris NV	NVT	4,97%	5,62%	4,85%	5,64%	6,90%
Essent Belgium NV	0,60%	7,72%	8,20%	7,08%	6,75%	6,19%
Netbeheerders	0,00%	2,50%	2,41%	2,47%	2,53%	2,56%
Elegant BVBA	NVT	0,40%	0,72%	2,30%	3,36%	1,71%
OCTA+ Energie NV	NVT	1,73%	1,43%	1,28%	1,30%	1,38%
Ecopower CVBA	0,07%	1,23%	1,23%	1,23%	1,28%	1,36%
Vlaams Energiebedrijf NV	NVT	<0,01%	0,23%	0,32%	0,47%	0,99%
Power Online NV	NVT	0,01%	0,16%	0,15%	0,15%	0,65%
Watz BVBA	NVT	0,17%	0,24%	0,34%	0,34%	0,43%
Direct Energie Belgium NV	NVT	0,00%	0,19%	0,42%	0,51%	0,42%
Electriciteitsbedrijf Merksplas BVBA	0,15%	0,31%	0,31%	0,29%	0,28%	0,30%
Elindus BVBA	NVT	0,04%	0,09%	0,17%	0,23%	0,26%
Comfort Energy NV	NVT	0,00%	0,03%	0,17%	0,23%	0,22%
Aspiravi Energy NV	NVT	0,00%	0,01%	0,13%	0,13%	0,20%
Elexys NV	NVT	0,08%	0,13%	0,14%	0,12%	0,13%
Wase Wind CVBA	NVT	0,05%	0,07%	0,07%	0,08%	0,09%
Uniper Belgium NV ¹	<0,01%	0,05%	0,07%	0,09%	0,09%	0,08%
Belgian Eco Energy NV	NVT	0,01%	0,03%	0,04%	0,04%	0,08%
Energy People BVBA	NVT	<0,01%	0,03%	0,09%	0,14%	0,06%
Eoly NV	NVT	0,02%	0,02%	0,02%	0,03%	0,05%
Scholt Energy Control NV	NVT	0,01%	0,02%	0,03%	0,03%	0,03%
Trevion NV	NVT	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%	0,02%
Energie 2030 Agence SA	NVT	<0,01%	<0,01%	0,01%	0,01%	0,01%
Antargaz Belgium NV	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	0,01%
Powerhouse BV	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Enovos Luxembourg SA	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Axpo Benelux SA	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
GETEC Energie Aktiengesellschaft	NVT	0,00%	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Electrawinds Distributie NV	NVT	0,00%	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Société Européenne de Gestion de l'Energie SA	NVT	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Beheerder GDN	NVT	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%
YUSO BVBA	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%
RWE Supply & Trading GmbH	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%
Total Gas & Power Belgium NV	NVT	0,00%	0,21%	0,74%	0,03%	0,00%
Uniper Global Commodities SE	NVT	<0,01%	<0,01%	0,00%	0,00%	0,00%
Danske Energie S/A	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%
eni S.p.A.	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%
Shell Energy Europe Limited	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%
Zéno Belgium NV ²	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%
Next Kraftwerke GmbH	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%
Dats 24 NV	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Next Kraftwerke Belgium BVBA	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
eni gas&power NV	1,66%	11,86%	10,77%	11,83%	11,31%	NVT
Belpower International NV	NVT	0,21%	0,18%	0,19%	0,19%	NVT
Energie I&V België BVBA	NVT	0,00%	0,00%	<0,01%	<0,01%	NVT
Energie der Nederlanden BV	NVT	<0,01%	0,00%	0,00%	0,00%	NVT
Energy Cluster NV	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	NVT
Indaver Energy Belgium NV	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	NVT
Electrabel Customer Solutions NV	75,83%	43,85%	42,34%	NVT	NVT	NVT
Electrabel NV	0,01%	0,01%	0,01%	NVT	NVT	NVT
Delta Energy Belgium NV	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	NVT	NVT
Trianel Energie BV	<0,01%	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%	100%

¹ Uniper Belgium NV is de nieuwe naam voor het voormalige E.ON Belgium NV

² Zéno Belgium NV is de nieuwe naam voor het voormalige Klinkenberg Energy NV

Figuur 10: Evolutie van de marktaandeelen van de grootste elektriciteitsleveranciers uitgedrukt in aantal klanten

Tabel 11 en Figuur 10 tonen de marktaandeelen van de verschillende elektriciteitsleveranciers op basis van het totaal aantal toegangspunten. Het gaat hier om de totale markt, dus zowel om afnemers met een automatisch gelezen, maandelijks gelezen als jaarlijks gelezen meter en zowel om professionele als huishoudelijke afnemers. In Figuur 10 worden enkel de elektriciteitsleveranciers met een marktaandeel van minimaal 0,20% weergegeven, leveranciers met een kleiner marktaandeel behoren tot het segment 'Andere'.

Hieruit blijkt dat ENGIE Electrabel NV, nog altijd het grootste marktaandeel, uitgedrukt in aantal toegangspunten, heeft met 43,38%. Na een aantal jaren van verlies, mocht Electrabel in 2018 een winst optekenen van 2,65%. Dit is, zoals eerder vermeld, vermoedelijk het gevolg van het winnen van enkele groepsaankopen in 2018. EDF Luminus blijft daarentegen de dalende trend behouden en verliest dit jaar 0,75% van zijn marktaandeel uitgedrukt in aantal toegangspunten tot op 19%. De top vijf wordt vervolledigd met Eneco Belgium NV, dat ook hier logischerwijs de plaats inneemt van eni gas & power NV en door een stijging van 9% een totaal marktaandeel heeft van 13,47%; daarna volgen Lampiris met bijna 7% en Essent Belgium NV met 6%.

Het overzicht van de marktaandeelen⁸ van de huishoudelijke elektriciteitsleveranciers spiegelt zich ook hier volledig aan die van de marktaandeelen voor het totaal aantal eindafnemers. Daarbij is het zesde grootste marktaandeel voor de netbeheerder met 3,05%. Hoewel dit percentage vrij klein is vergeleken met het marktaandeel van bijvoorbeeld ENGIE Electrabel NV, betekent dit wel dat ongeveer één op 33 gezinnen in Vlaanderen beleverd wordt door hun netbeheerder. Huishoudelijke afnemers kunnen door hun distributienetbeheerder van elektriciteit en aardgas

⁸ Sinds dit jaar worden de marktaandeelen voor de marktsegmenten jaargelezen huishoudelijke afnemers en jaargelezen niet-huishoudelijke afnemers niet langer gepubliceerd in het marktrapport. Deze data kan wel nog steeds geraadpleegd worden op de website van de VREG: <https://www.vreg.be/nl/marktaandeelen-energieleveranciers>

voorzien worden in het kader van de sociale openbaredienstverplichtingen als zij hun energiefactuur niet konden betalen bij hun commerciële energieleverancier. Dit kan ook tijdelijk om andere redenen gebeuren dan om wanbetaling, bijvoorbeeld in geval van een verkeerd gelopen verhuizing. Wanneer er om eender welke reden geen leveringscontract meer bestaat met een commerciële leverancier, springt de netbeheerder tijdelijk in. Tot in 2015 daalde het marktaandeel van de netbeheerders licht, maar sinds 2016 en ook vorig jaar is een lichte stijging merkbaar.

Ook voor professionele afnemers spiegelen de marktaandelen - uitgedrukt in het aantal toegangspunten – zich volledig aan de marktaandelen⁹ voor de totale markt. Het marktaandeel van de grootste leverancier, namelijk ENGIE Electrabel NV, is bijna 3% groter dan bij de huishoudelijke afnemers. Ook voor de rest van de top drie, EDF Luminus en Eneco Belgium, is het marktaandeel groter bij de professionele afnemers. Dit zou erop kunnen wijzen dat professionele afnemers een iets 'conservatievere' leverancierskeuze maken. Voor Lampiris NV en Essent Belgium NV is dit het omgekeerde.

2.3.2 Aardgas

Tabel 12 geeft naast de marktaandelen uitgedrukt in geleverd aardgas ook de datum van de toekenning van de leveringsvergunning voor aardgas, en eventueel de datum van opheffing ervan.

---

⁹ Sinds dit jaar worden de marktaandelen voor de marktsegmenten jaargelezen huishoudelijke afnemers en jaargelezen niet-huishoudelijke afnemers niet langer gepubliceerd in het marktrapport. Deze data kan wel nog steeds geraadpleegd worden op de website van de VREG: <https://www.vreg.be/nl/marktaandelen-energieleveranciers>

Tabel 12: Marktaandelen uitgedrukt in geleverd aardgas in het betreffende kalenderjaar aan afnemers op het distributienet

AARDGASLEVERANCIER	2004	2016	2017	2018	Datum vergunning
ENGIE Electrabel NV	NVT	39,40%	38,26%	40,14%	9/12/2009
EDF Luminus NV	<0,01%	14,31%	13,98%	14,10%	14/04/2004
Eneco Belgium NV	NVT	3,01%	2,94%	9,53%	17/04/2007
Lampiris NV	NVT	4,88%	4,72%	6,09%	28/08/2007
eni SpA	NVT	0,00%	1,36%	6,00%	Geen leveringsvergunning van de VREG vereist ¹
Essent Belgium NV	0,16%	4,79%	4,49%	4,23%	27/01/2004
Wingas GmbH	0,78%	3,05%	4,04%	3,78%	19/12/2002
Vlaams Energiebedrijf NV	NVT	0,95%	1,23%	2,85%	30/04/2014
Elegant BVBA	NVT	1,18%	2,86%	2,07%	13/01/2009
eni gas&power NV	7,86%	18,76%	16,78%	1,55%	3/12/2002
Antargaz Belgium NV	NVT	1,19%	1,40%	1,62%	Geen leveringsvergunning van de VREG vereist ¹
GAS Natural Europe SAS	NVT	1,96%	1,32%	1,43%	1/06/2010
Netbeheerders	0,18%	1,31%	1,32%	1,29%	
Powerhouse	NVT	0,79%	0,93%	1,09%	18/12/2012
OCTA+ Energie NV	NVT	1,03%	0,91%	0,92%	25/08/2009
Enovos Luxembourg SA	NVT	0,19%	0,25%	0,52%	1/02/2011
Scholt Energy Control	NVT	0,39%	0,45%	0,50%	13/01/2009
GETEC Energie Aktiengesellschaft	NVT	0,39%	0,44%	0,40%	Geen leveringsvergunning van de VREG vereist ¹
Direct Energy	NVT	0,37%	0,38%	0,31%	Geen leveringsvergunning van de VREG vereist ¹
Elindus	NVT	0,12%	0,26%	0,31%	15/07/2014
Power Online NV	NVT	0,04%	0,07%	0,21%	Geen leveringsvergunning van de VREG vereist ¹
Elektriciteitsbedrijf Merksplas BVBA	0,01%	0,25%	0,23%	0,23%	17/08/2004
Watz BVBA	NVT	0,13%	0,15%	0,19%	30/07/2013
Belgian Eco Energy NV	NVT	0,14%	0,15%	0,15%	21/08/2012
Elexys NV	NVT	0,12%	0,11%	0,13%	21/08/2012
NatGAS AG	NVT	0,10%	0,12%	0,11%	26/01/2011
Comfort Energy NV	NVT	0,06%	0,08%	0,08%	16/09/2014
Energy People BVBA	NVT	NVT	0,02%	0,05%	31/05/2016
Axpo Benelux SA	NVT	0,05%	0,05%	0,05%	Geen leveringsvergunning van de VREG vereist ¹
Eneco Consumenten BV	NVT	0,02%	0,02%	0,02%	Geen leveringsvergunning van de VREG vereist ¹
Coretec Trading SPRL	NVT	< 0,01%	< 0,01%	0,02%	Geen leveringsvergunning van de VREG vereist ¹
Total Gas & Power	NVT	1,01%	0,67%	0,01%	Geen leveringsvergunning van de VREG vereist ¹
Energieln BV Baarle	NVT	NVT	< 0,01%	0,01%	
Engie Nederland Retail BV	NVT	< 0,01%	< 0,01%	< 0,01%	
Eneco Zuid Nederland BV	NVT	NVT	NVT	< 0,01%	
Fenor Gas	NVT	NVT	NVT	< 0,01%	
Energiedirect	NVT	< 0,01%	< 0,01%	< 0,01%	
Greenchoice	NVT	< 0,01%	< 0,01%	< 0,01%	
Main Energie	NVT	< 0,01%	< 0,01%	< 0,01%	
Nuon Energie	NVT	NVT	NVT	< 0,01%	
Trevion	NVT	NVT	< 0,01%	< 0,01%	28/06/2017
Essent Retail Energie B.V.	NVT	< 0,01%	0,00%	NVT	
Société Européenne de Gestion de l'Energie SA	NVT	0,00%	0,00%	NVT	Geen leveringsvergunning van de VREG vereist ¹
Statoil A.S.A.	NVT	0,00%	0,00%	NVT	7/12/2010
Delta Energy BV	NVT	0,00%	0,00%	NVT	
Nuon Sales Nederland	NVT	< 0,01%	< 0,01%	NVT	
E.ON Benelux Levering	NVT	NVT	< 0,01%	NVT	
Essent Retail Energie	NVT	< 0,01%	< 0,01%	NVT	
Anode Energie Gas (B)	NVT	0,01%	0,00%	NVT	
Eneco Energie Retail BV	NVT	< 0,01%	< 0,01%	NVT	
Electrabel Customer Solutions NV	72,37%	NVT	NVT	NVT	22/04/2003
Electrabel N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	9/12/2009
Dong Energy Sales BV	0,04%	NVT	NVT	NVT	29/09/2005
GDF SUEZ	5,43%	NVT	NVT	NVT	16/12/2002 - 24/11/2014
City Power N.V.	0,18%	NVT	NVT	NVT	14/04/2004-22/08/2006
Luminus N.V.	12,99%	NVT	NVT	NVT	16/12/2002-22/08/2006
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	

¹ Een leveringsvergunning van de VREG is niet vereist indien een leverancier reeds voldoet aan de eisen die gesteld worden door een andere lidstaat van de Europese Economische Ruimte, de federale overheid

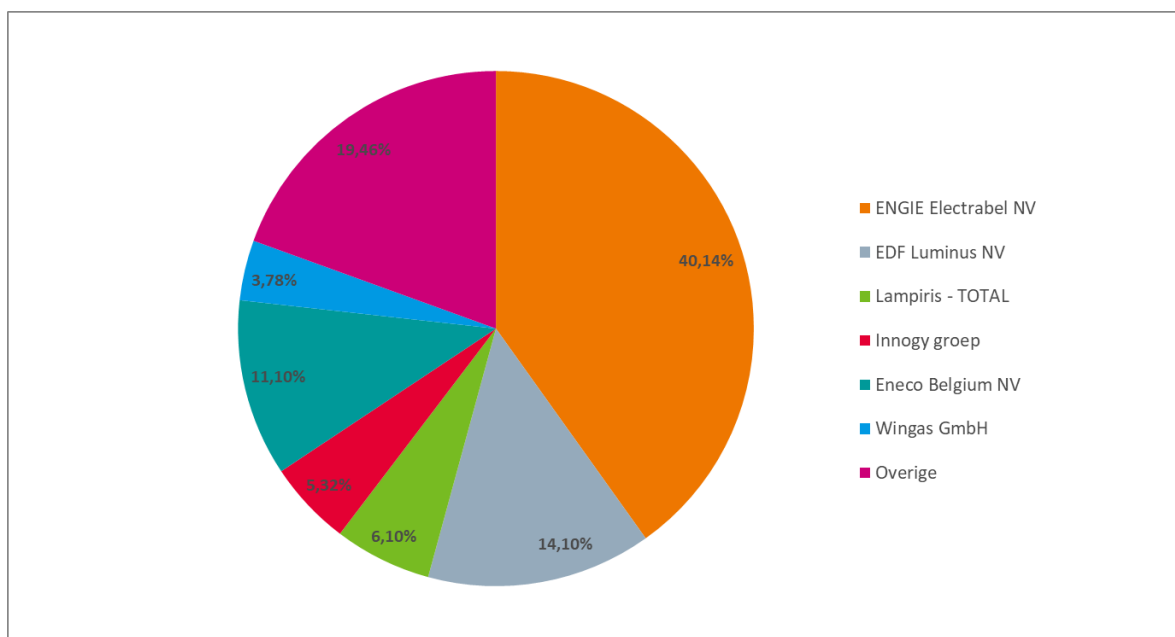
De top vijf van marktaandelen uitgedrukt in geleverde volumes aardgas heeft een gelijkaardige structuur als bij elektriciteit, enkel eni SpA doet hier zijn intrede op nummer vijf. Verder zijn ENGIE Electrabel, EDF Luminus, Eneco Belgium en Lampiris NV de spelers met de grootste marktaandelen. Hieruit blijkt dat het stijgend marktaandeel van ENGIE Electrabel voornamelijk te wijten is aan een stijging van hun aandeel in de markt van de huishoudelijke afnemers, vermoedelijk door het winnen van enkele groepsaankopen. Voor EDF Luminus anderzijds, manifesteert zich een stijging van 3,69 procentpunten in de markt van de professionele afnemers.

Figuur 11 en Figuur 12 geven de marktaandelen uitgedrukt in geleverde hoeveelheid energie van de grootste aardgasleveranciers grafisch weer. Hierbij werden de verschillende bedrijven die tot

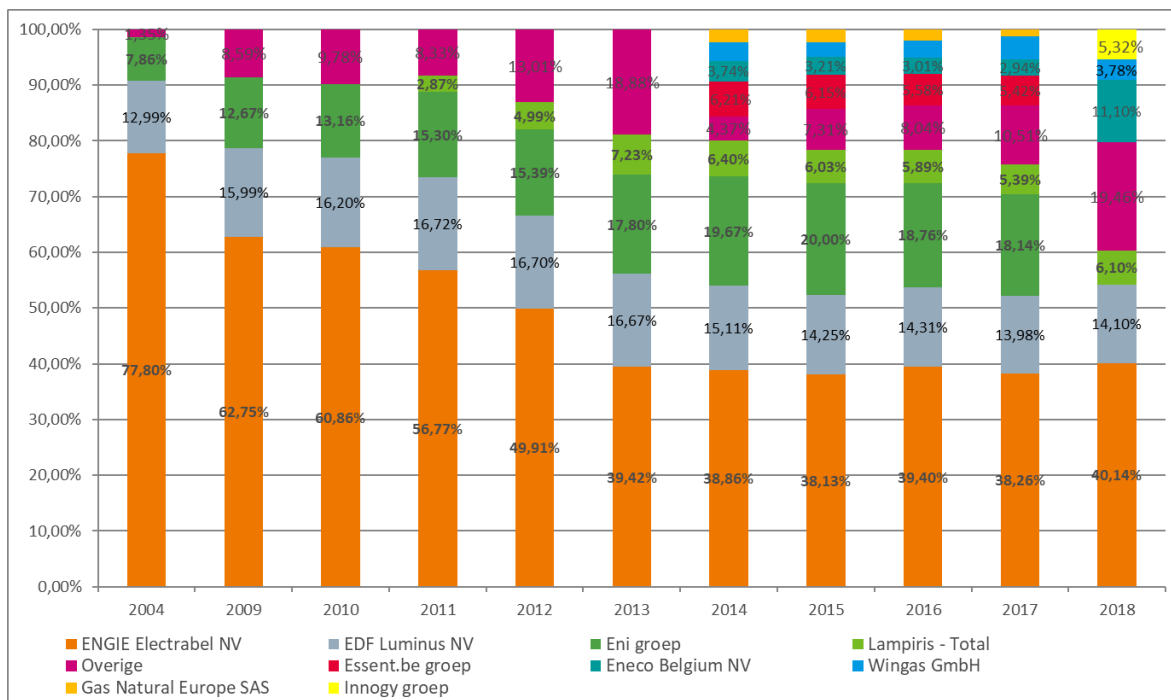
één groep behoren samengeteld: Essent Belgium en Powerhouse vormen samen de Essent.be groep en Lampiris en TOTAL vormen samen ook een groep.

Enkel partijen met een marktaandeel van minimaal twee percent worden afzonderlijk vermeld, de leveranciers met een kleiner marktaandeel zitten in de groep 'Overige'. De stijging van het marktaandeel van deze groep kleinere leveranciers is opmerkelijk in 2018, namelijk van 10,51% tot 19,46%.

ENGIE Electrabel neemt naar jaarlijkse gewoonte opnieuw het grootste deel (40,14%) van de leveringen op het distributienet voor haar rekening, en kent daarmee een lichte stijging ten opzichte van vorig jaar. Dit aandeel blijft echter nog steeds lager in vergelijking met het begin van de vrijmaking van de markt. Ook het marktaandeel van de tweede grootste leverancier, EDF Luminus, is dit jaar licht gestegen (14,10%).

Figuur 11: Marktaandelen van de grootste aardgasleveranciers (groepen) in 2018 uitgedrukt in geleverde energie

Figuur 12: Evolutie van de marktaandelen van de grootste aardgasleveranciers uitgedrukt in beleverd volume

Tabel 13: Marktaandeel 2017 en 2018 van de historische leveranciers in de historische distributienetgebieden, uitgedrukt in geleverd aardgas

NETGEBIED(EN) MET ALS HISTORISCHE LEVERANCIER		ENGIE Electrabel	EDF Luminus = Luminus + SPE + City Power	eni gas&power NV	Overige leveranciers + ANB	Totaal
2017	ENGIE Electrabel NV	41,85%	11,46%	16,48%	30,21%	100%
	EDF Luminus NV	19,98%	26,96%	18,44%	34,62%	100%
2018	ENGIE Electrabel NV	43,84%	11,68%	10,94% ¹⁰	33,53%	100%
	EDF Luminus NV	21,06%	26,66%	11,82% ⁹	40,47%	100%

ENGIE Electrabel mag in 2018 voor aardgas een winst optekenen van bijna 2% in haar historisch netgebied, ten opzichte van 2017. Ook in het historisch netgebied van EDF Luminus is er sprake van een lichte stijging. Het marktaandeel van Luminus blijft eerder constant, maar opmerkelijk is dat dit het gevolg is van een lichte stijging in het netgebied van Engie Electrabel, die een lichte daling in het eigen historisch netgebied goedmaakt. Voor de enclave Baarle-Hertog, met als historische leverancier Dong Energy Sales, wordt vanaf 2014 een 100% marktaandeel voor “overige leveranciers en de aardgasnetbeheerder” opgetekend, omdat Dong Energy Sales in 2014 werd overgenomen door Eneco Consumenten.

¹⁰ Gezien eni gas & power NV in de loop van het jaar werd overgenomen en geïntegreerd in Eneco Belgium NV werd hier het geleverd volume van Eneco Belgium NV voor 2018 in rekening genomen

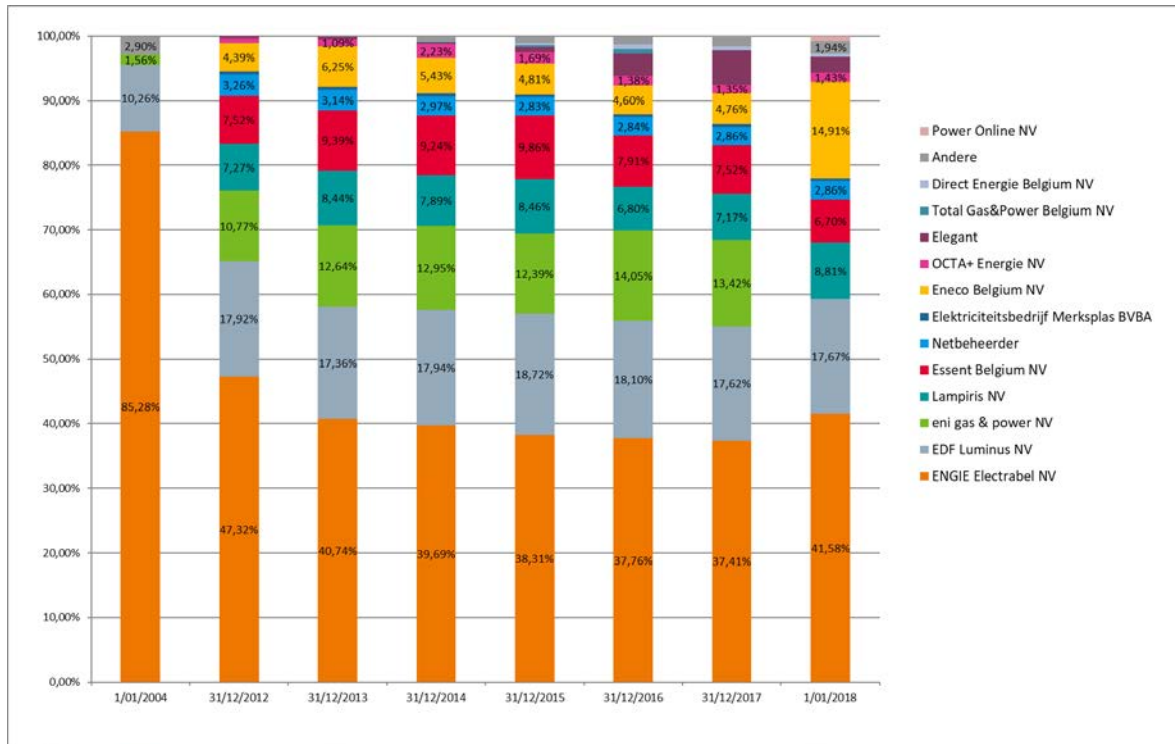
Tabel 14 toont het marktaandeel van de individuele aardgasleveranciers weer op basis van het aantal eindafnemers dat ze op 31 december 2018 beleverden, samen met de marktaandelen van de vorige jaren en dit uitgedrukt in totaal aantal afnemers. Enkel vergunde/aangemelde leveranciers die ten minste één toegangspunt beleverden op 31 december 2018 worden in deze tabellen opgenomen.

Tabel 14: Marktaandeel leveranciers uitgedrukt in totaal aantal aardgasafnemers (toegangspunten)

AARDGASLEVERANCIER	1/01/2004	31/12/2014	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2017	31/12/2018
ENGIE Electrabel NV	NVT	NVT	NVT	37,76%	37,41%	41,58%
EDF Luminus NV	NVT	17,94%	18,72%	18,10%	17,62%	17,67%
Eneco België BV	NVT	5,43%	4,81%	4,60%	4,76%	14,91%
Lampiris NV	NVT	7,89%	8,46%	6,80%	7,17%	8,81%
Essent Belgium NV	NVT	9,24%	9,86%	7,91%	7,52%	6,70%
Netbeheerders	0,00%	2,97%	2,83%	2,84%	2,86%	2,86%
Elegant BVBA	NVT	0,29%	0,82%	3,50%	5,30%	2,52%
OCTA+ Energie NV	NVT	2,23%	1,69%	1,38%	1,35%	1,43%
Power Online NV	NVT	0,01%	0,04%	0,10%	0,12%	0,69%
Vlaams Energiebedrijf NV	NVT	0,00%	0,06%	0,15%	0,26%	0,63%
Direct Energie Belgium NV	NVT	0,00%	0,36%	0,69%	0,60%	0,52%
Antargaz Belgium NV	NVT	0,10%	0,16%	0,36%	0,39%	0,40%
Elektriciteitsbedrijf Merksplas BVBA	NVT	0,47%	0,44%	0,40%	0,38%	0,37%
Watz BVBA	NVT	0,07%	0,16%	0,22%	0,23%	0,34%
Elindus BVBA	NVT	0,01%	0,06%	0,13%	0,18%	0,20%
Comfort Energy NV	NVT	0,00%	0,03%	0,13%	0,13%	0,11%
Energy People BVBA	NVT	NVT	NVT	<0,01%	0,09%	0,04%
Elxys NV	NVT	0,04%	0,06%	0,05%	0,04%	0,04%
Belgian Eco Energy NV	NVT	0,01%	0,02%	0,03%	0,03%	0,04%
Eneco Consumenten BV	NVT	NVT	0,04%	0,03%	0,03%	0,03%
GAS Natural Europe SAS	NVT	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%	0,03%
Scholt Energy Control BV	NVT	0,01%	0,01%	0,02%	0,02%	0,02%
EnergieIn BV Baarle	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	0,02%
Trevion NV	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%	0,01%
Coretec Trading SPRL	NVT	0,00%	<0,01%	<0,01%	<0,01%	0,01%
eni S.p.A.	NVT	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%
Wingas GmbH	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%	0,01%	<0,01%
Total Gas&Power Belgium NV	NVT	0,05%	0,28%	0,70%	0,02%	<0,01%
Essent Retail Energie	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Enovos Luxembourg GmbH	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Powerhouse BV	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
GETEC Energie Aktiengesellschaft	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
natGAS AG	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Engie Nederland Retail BV	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Essent Energie Verkoop Nederland	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Main Energie	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Axpo Benelux SA	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Greenchoice	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Energiedirect	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
NV Nuon Sales Nederland	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Essent Retail Energie	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%
Eneco Zuid Nederland BV	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%
Fenor Gas B2C	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%
Scholt Energie Control BV	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%
RWE Supply & Trading GmbH	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Uniper Belgium NV ¹	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%	0,00%
Société Européenne de Gestion de l'Energie SA	NVT	<0,01%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Bayerngas Energy GmbH	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%
Eoly NV	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%
Zéno Belgium NV ²	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%
Statoil ASA	NVT	<0,01%	<0,01%	NVT	0,00%	NVT
eni gas&power NV	1,56%	12,95%	12,39%	14,05%	13,42%	NVT
Dong Energy Sales BV	0,06%	0,05%	NVT	NVT	NVT	NVT
Eneco Energie Retail BV	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	NVT
Delta Energy	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	NVT
Kleinverbruik Energie der Nederlanden	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%	NVT
Anode Energie Gas	NVT	NVT	0,01%	0,01%	0,00%	NVT
Electrabel Customer Solutions NV	85,28%	39,69%	38,31%	NVT	NVT	NVT
Electrabel NV	NVT	0,00%	<0,01%	NVT	NVT	NVT
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%	100%

¹ Uniper Belgium NV is de nieuwe naam voor het voormalige E.ON Belgium NV

² Zéno Belgium NV is de nieuwe naam voor het voormalige Klinkenberg Energy NV

Figuur 13: Evolutie van de marktaandelen van de grootste aardgasleveranciers uitgedrukt in totaal aantal aardgasafnemers

Tabel 14 en Figuur 13 geven de marktaandelen weer van de verschillende aardgasleveranciers op basis van het totaal aantal toegangspunten. Het gaat hier om de totale markt, dus zowel om afnemers met een automatisch gelezen, maandelijks gelezen als jaarlijks gelezen meter en zowel om professionele als huishoudelijke afnemers. In worden enkel de aardgasleveranciers met een marktaandeel van minimaal 0,20% weergegeven.

Hieruit blijkt dat ENGIE Electrabel, net zoals voor elektriciteit, ook op de aardgasmarkt het grootste marktaandeel uitgedrukt in totaal aantal aardgasafnemers behoudt met 41,58%; een stijging van 4,71 procentpunten ten opzichte van 2017. Ook EDF Luminus maakte in 2018 ook een lichte stijging door van het aantal aardgasafnemers. De top vijf van grootste aardgasleveranciers wordt vervolledigd door dezelfde leveranciers als voor elektriciteit. Eneco Belgium NV neemt plaats drie in met een stijging van bijna 10% naar een marktaandeel van een kleine 15% uitgedrukt in het totaal aantal aardgasafnemers. Lampiris NV kent ook een lichte stijging tot een kleine 9%. Essent Belgium moet echter een lichte daling optekenen tot op een marktaandeel van 6,70%.

De top vijf van de marktaandelen¹¹ van de huishoudelijke elektriciteitsleveranciers spiegelt zich aan die van de marktaandelen voor het totaal aantal eindafnemers. Het relatieve aantal aardgasafnemers dat door de distributienetbeheerders wordt beleverd omdat hun leveringscontract door de commerciële aardgasleverancier werd opgezegd, is ongeveer constant gebleven tegenover 2016 en 2017 met 3,25%, maar ligt hiermee nog altijd hoger dan bij de

¹¹ Sinds dit jaar worden de marktaandelen voor de marktsegmenten jaargelezen huishoudelijke afnemers en jaargelezen niet-huishoudelijke afnemers niet langer gepubliceerd in het marktrapport. Deze data kan wel nog steeds geraadpleegd worden op de website van de VREG: <https://www.vreg.be/nl/marktaandelen-energieleveranciers>

levering van elektriciteit als sociale openbare dienstverplichting (3,08%). Net zoals bij elektriciteit wordt ongeveer één op 33 gezinnen in Vlaanderen beleverd door hun netbeheerder voor aardgas.

Ook het overzicht van de marktaandelen¹² van de aardgasleveranciers voor professionele afnemers met een jaarlijks gelezen meter spiegelt zich opnieuw aan de top vijf voor het totaal aantal eindafnemers.

In tegenstelling tot vorige jaren, en net zoals bij elektriciteit, heeft ENGIE Electrabel in 2018 een hoger marktaandeel uitgedrukt in aantal afnemers bij de huishoudelijke afnemers (41,64%) ten opzichte van 2017 en een lager marktaandeel bij de professionele afnemers (41,38%). Dit is voornamelijk het gevolg van een stijging van bijna 5% van het marktaandeel bij huishoudelijke afnemers. Ook EDF Luminus maakt een gelijkaardige evolutie mee zoals bij elektriciteit, waarbij het marktaandeel uitgedrukt in aantal toegangspunten voor huishoudelijke afnemers daalt tot 17,10%, en het marktaandeel voor professionele afnemers stijgt tot 21,24%.

2.4 Concentratie en marktmacht

2.4.1 Herfindahl-Hirschman index (HHI)

De Herfindahl-Hirschman index of HHI is één van de meest gebruikte maatstaven voor de concentratiegraad in een economische sector en geeft inzicht in de mate van concurrentie in een bepaalde markt. Daarbij wordt de term 'concentratiegraad' bekeken op het niveau van zowel het aantal aanbieders alsook hun grootte, door gebruik te maken van het kwadraat van het marktaandeel. Als er slechts één bedrijf opereert in de markt, heeft deze een marktaandeel van 100%; de HHI kan dus variëren tussen 0, perfecte competitie, en 10.000 (=100²), een perfect monopolie. Markten met een HHI onder de 2.000 worden beschouwd als concurrentieel, stijgt de HHI boven 2.500 dan kan dit wijzen op zware risico's voor de marktwerking.

Voor de berekeningsmethode van de Herfindahl-Hirschman index, zie Bijlage 1.

2.4.1.1 HHI op basis van marktaandelen in aantal toegangspunten

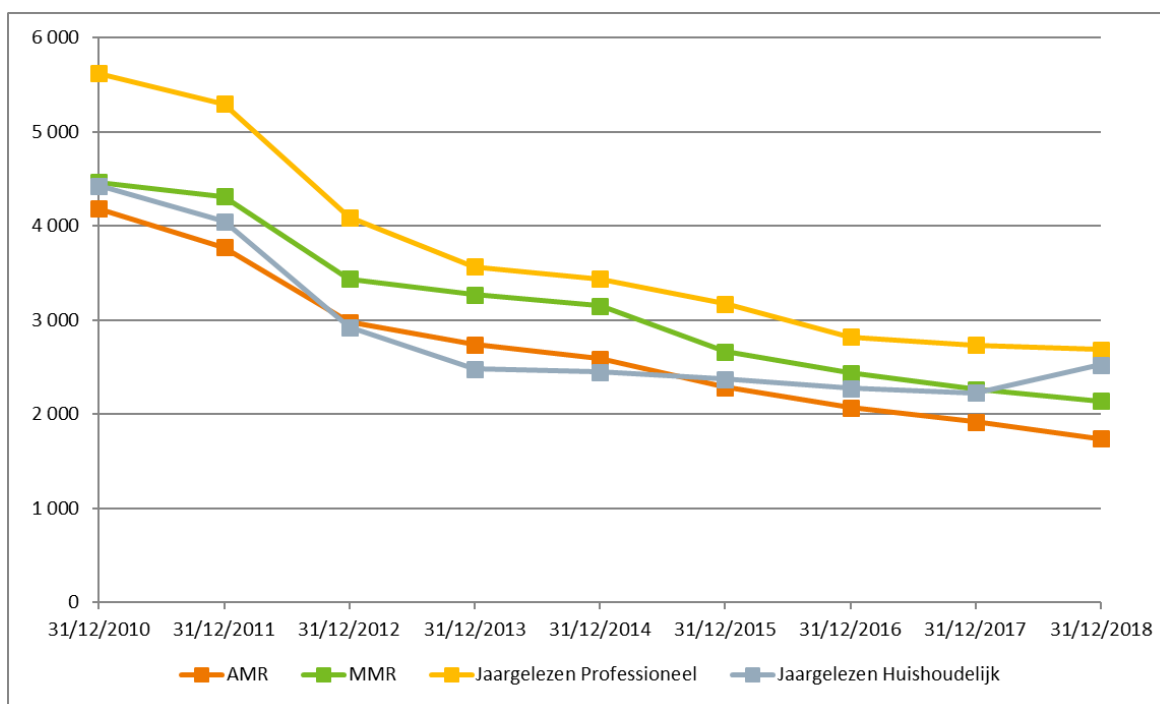
Voor de berekening van de HHI gaan we logischerwijze opnieuw van een groepsbenadering uit. Volgende bedrijven worden bijgevolg telkens als één groep beschouwd: E.ON Belgium en Uniper Global Commodities worden beschouwd als de Uniper groep; Eneco Belgium NV en eni gas & power als de Eneco groep en Essent, Powerhouse en Essent Belgium de groep Innogy. Ten slotte worden ook Total Gas & Power en Lampiris als één groep beschouwd.

Tabel 15: HHI elektriciteit

ELEKTRICITEIT	31/12/2010	31/12/2016	31/12/2017	31/12/2018
AMR	4.181	2.068	1.917	1.738
MMR	4.462	2.438	2.266	2.139
Jaargelezen Professioneel	5.623	2.818	2.736	2.684

¹² Sinds dit jaar worden de marktaandelen voor de marktsegmenten jaargelezen huishoudelijke afnemers en jaargelezen niet-huishoudelijke afnemers niet langer gepubliceerd in het marktrapport. Deze data kan wel nog steeds geraadpleegd worden op de website van de VREG: <https://www.vreg.be/nl/marktaandelen-energieleveranciers>

Jaargelezen Huishoudelijk	4.425	2.272	2.224	2.522
Totale markt	4.595	2.344	2.287	2.525

Figuur 14: Verloop HHI marktaandeel elektriciteit

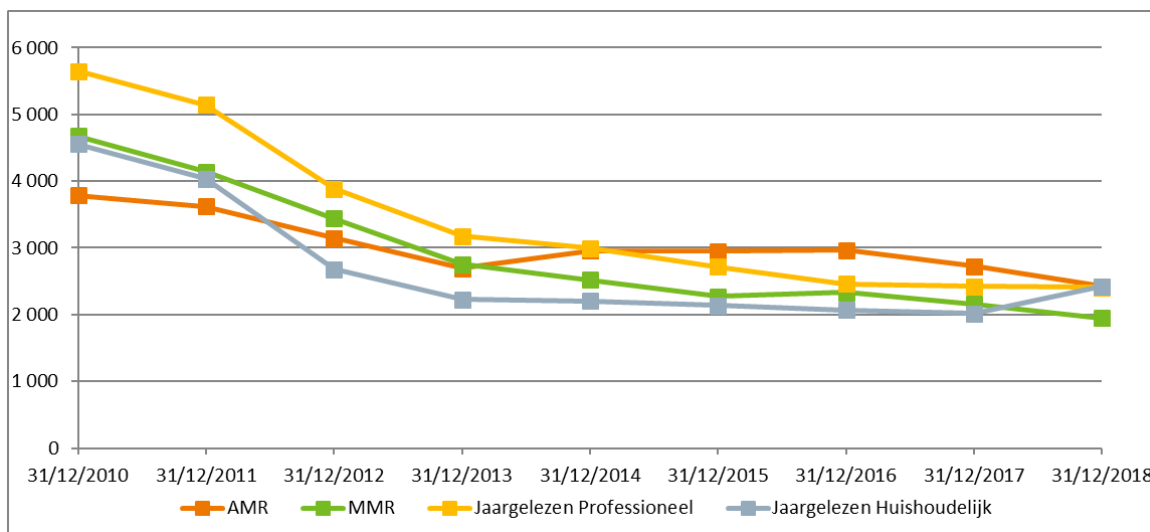
In Tabel 15 en Figuur 14 wordt de evolutie sinds 2010 van de HHI voor elektriciteit afgebeeld. Voor het eerst sinds de vrijmaking van de energiemarkt zet de positieve, dalende evolutie in de concentratiegraad zich niet verder. Ondanks een daling in de HHI van de AMR, MMR en jaargelezen professionele afnemers, steeg de totale HHI voor 2018 wegens een sterke stijging in de HHI van de jaargelezen huishoudelijke afnemers. De HHI voor jaargelezen huishoudelijke afnemers steeg van 2.224 naar 2.522, waardoor de HHI van de totale markt een stijging doormaakte van 2.287 naar 2.525. Hiermee wordt voor het eerst sinds 2015 de kaap van 2.500 opnieuw overschreden. Dit is het gevolg van de fusies en overnames die de laatste jaren plaats vonden (Eneco – eni, Total - Lampiris, integratie van Electrabel Customer Solutions in Engie Electrabel) en van het verdwijnen van een aantal kleinere uitdagers zoals Belpower. De HHI van de AMR verbeterde wel in 2018 en ligt net zoals voorgaande jaren het laagst van alle deelmarkten. Deze deelmarkt wordt als enige als perfect concurrentieel beschouwd door de definitie.

Tabel 16: HHI aardgas

AARDGAS	HHI 31/12/2010	HHI 31/12/2016	HHI 31/12/2017	HHI 31/12/2018
AMR	3.790	2.962	2.723	2.426
MMR	4.676	2.330	2.162	1.950
Jaargelezen Professioneel	5.644	2.457	2.423	2.407

Jaargelezen Huishoudelijk	4.558	2.069	2.017	2.421
Totale markt	4.680	2.114	2.059	2.404

Figuur 15: Verloop HHI marktaandeel gas

Tabel 16 en Figuur 15 tonen de evolutie van de HHI van de aardgasmarkt. Ook hier is de stijging van de HHI van de totale markt te wijten aan een sterke stijging in de HHI van de jaargelezen huishoudelijke afnemers. Ook hier betekent deze stijging een kantelpunt in de constant dalende en dus positieve trend van de voorgaande jaren. De HHI voor aardgas bereikt in tegenstelling tot de HHI voor elektriciteit in geen enkele deelmarkt de kaap van 2.500.

De concentratie-index voor de MMR maakt wel een positieve evolutie mee, waarbij voor het eerst de streefwaarde van 2.000 wordt bereikt en deze markt dus volgens de definitie als concurrentieel wordt beschouwd. Deze HHI voor MMR is voor het eerst de laagste op de aardgasmarkt.

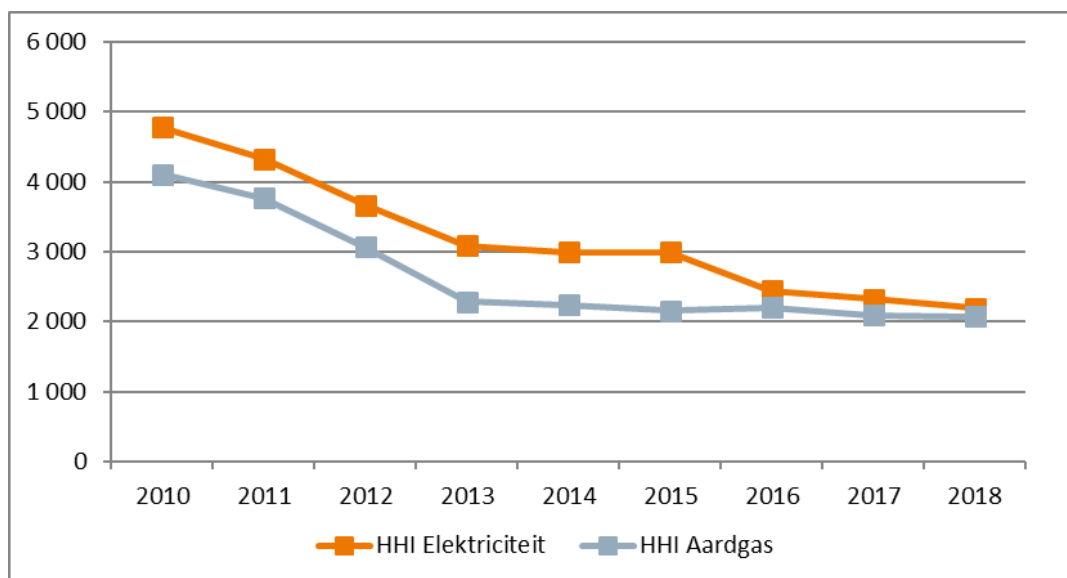
2.4.1.2 HHI op basis van marktaandeel in volumes

Tabel 17: HHI berekend op basis van marktaandeel in volumes

ELEKTRICITEIT	HHI 2010	HHI 2016	HHI 2017	HHI 2018
Totale markt	4 782	2 443	2 325	2 188
AARDGAS	HHI 2010	HHI 2016	HHI 2017	HHI 2018
Totale markt	4 110	2 205	2 088	2 070
ELEKTRICITEIT	HHI 2010	HHI 2016	HHI 2017	HHI 2018
Totale markt	4 782	2 443	2 325	2 178
AARDGAS	HHI 2010	HHI 2016	HHI 2017	HHI 2018
Totale markt	4 110	2 205	2 088	2 070

De HHI op basis van marktaandeelen in geleverde volumes verbeterde in tegenstelling tot het HHI op basis van het aantal toegangspunten wel in het voorbije jaar. Zowel voor elektriciteit als voor aardgas, nadert de HHI de streefwaarde van 2.000.

Figuur 16: Verloop HHI elektriciteit en aardgas in volumes

2.4.2 C3 concentratie index

Een alternatief voor de Herfindahl-Hirschmann index als maatstaf voor de concurrentiegraad van een markt, is de C3 concentratie-index. Deze geeft het totale marktaandeel weer van de drie grootste leveranciers, respectievelijk van elektriciteit of aardgas.

Voor de berekening van de C3-index worden sommige ondernemingen opnieuw als één groep beschouwd. E.ON Belgium en Uniper Global Commodities worden samen de Uniper groep; Essent en Powerhouse worden groep Innogy. Ten slotte worden ook Total Gas & Power en Lampiris als één groep beschouwd.

Voor elektriciteit geeft de C3-concentratie-index aan dat het gezamenlijke marktaandeel in aantal toegangspunten van de drie ondernemingen of groepen met het grootste marktaandeel eind 2018 75,85% bedraagt, een stijging van 4,24% t.o.v. 2017 (zie Tabel 18). De leveranciers met het grootste marktaandeel zijn net zoals vorig jaar ENGIE Electrabel en EDF Luminus. Eneco Belgium NV vervangt eni gas & power in de top drie, een logische evolutie aangezien eni gas & power door Eneco Belgium NV werd overgenomen. Net zoals het geval is voor de HHI, is ook voor de C3-index de achteruitgang van de concentratie-index van de totale markt (lees: stijging) vooral te wijten aan de stijging van de concentratie in de deelmarkt voor jaargelezen huishoudelijke afnemers. De C3-concentratie-index in alle andere deelmarkten (AMR, MMR en jaargelezen professioneel) is gedaald ten opzichte van 2017.

Tabel 18: C3 elektriciteit (in aantal toegangspunten)

ELEKTRICITEIT	C3 31/12/2010	C3 31/12/2016	C3 31/12/2017	C3 31/12/2018
AMR	92,25%	70,44%	68,38%	62,24%

MMR	95,76%	75,55%	73,41%	72,29%
Jaargelezen Professioneel	97,12%	76,28%	75,66%	73,84%
Jaargelezen Huishoudelijk	91,84%	72,72%	71,36%	76,51%
Totale markt	92,69%	73,09%	71,61%	75,85%

Voor de marktaandeelen in volume geleverde elektriciteit, evolueerde de C3 concentratie-index gelijkaardig, al is de stijging hier minder uitgesproken (zie Tabel 19). De drie grootste elektriciteitsleveranciers in termen van volume (ENGIE Electrabel, EDF Luminus en Eneco Belgium NV) leveren samen 69,72% van alle elektriciteit aan eindafnemers op het distributienet in Vlaanderen.

Tabel 19: C3 elektriciteit (in volume geleverde elektriciteit)

ELEKTRICITEIT	C3 31/12/2010	C3 31/12/2016	C3 31/12/2017	C3 31/12/2018
Totale markt	90,46%	69,58%	68,31%	69,72%

Ook voor aardgas maakte de C3-index op basis van het aantal toegangspunten een stijging door, namelijk met 5,71% (zie Tabel 20). Ook hier is vooral de deelmarkt van de jaargelezen huishoudelijke afnemers de oorzaak. De C3-index van deze deelmarkt stijgt van 67,78% in 2017 naar 74,56% in 2018. De deelmarkt voor MMR maakt wel een positieve evolutie door en bereikt de laagste concentratie-index (64,12%), een daling van 7,89 procentpunten ten opzichte van 2017.

De aardgasleveranciers met het grootste marktaandeel waren, net als voor elektriciteit, zowel in aantal toegangspunten als in volume nog ENGIE Electrabel, EDF Luminus en Eneco Belgium NV. Ook hier nam Eneco Belgium NV de plaats in van eni gas & power in de top drie.

Tabel 20: C3 aardgas (in aantal toegangspunten)

AARDGAS	C3 31/12/2009	C3 31/12/2016	C3 31/12/2017	C3 31/12/2018
AMR	91,61%	79,97%	70,16%	64,15%
MMR	94,64%	75,64%	72,01%	64,12%
Jaargelezen Professioneel	96,62%	73,40%	72,45%	72,09%
Jaargelezen Huishoudelijk	92,75%	69,32%	67,78%	74,56%
Totale markt	93,22%	69,92%	68,45%	74,16%

De C3 concentratie-index voor aardgas op basis van marktaandeelen in geleverd volume volgt wel een dalende, positieve trend (zie Tabel 21). De drie grootste groepen leverden samen 65,34% van het aardgasvolume, waar dit in 2017 nog 69,02% bedroeg.

Tabel 21: C3 aardgas (in volume geleverd gas)

AARDGAS	C3 31/12/2009	C3 31/12/2016	C3 31/12/2017	C3 31/12/2018
Totale markt	85,02%	72,48%	69,02%	65,34%

2.4.3 Conclusie

Zowel de HHI-index als de C3-index geven een achteruitgang in de concentratiegraad (lees: stijging), op basis van het totaal aantal toegangspunten. Dit verloop is zowel te zien voor de elektriciteits- als voor de aardgasmarkt. De overnames van bepaalde bedrijven en het verdwijnen van enkele kleine energieleveranciers hebben een belangrijke invloed op de concentratiegraad gehad. Ook het feit dat voor het eerst in verschillende jaren de grootste historische leverancier Engie Electrabel weer een significante stijging van zijn marktaandeel optekende in 2018, onder andere door het winnen van aantal groepsaankopen, had duidelijk zijn effect.

De indices voor het marktaandeel op basis van de beleverde volumes vertoonden een tegengestelde evolutie, waarbij de concentratie op de elektriciteitsmarkt licht gestegen is, maar deze van de aardgasmarkt blijft dalen. Een oorzaak hiervan zou kunnen zijn dat de verschuivingen zich vooral voordoen bij huishoudelijke afnemers, die relatief weinig volume afnemen.

De achteruitgang van de concentratiegraad op basis van het totaal aantal toegangspunten betekent niet noodzakelijk een negatieve tendens. Het verdwijnen van een aantal energieleveranciers kan ook als een teken gezien worden dat de markt werkt. Spelers die bijvoorbeeld minder efficiënt zijn of hun risico's niet voldoende hebben afgedekt, verdwijnen op termijn. De problemen met de elektriciteitsbevoorrading deden vorig najaar de groothandelsprijzen pieken en dat heeft zeker meegespeeld in de problemen bij een aantal leveranciers. Maar ondanks de sterke concurrentie in de markt komen er ook nieuwe spelers bij en jaarlijks wisselen één op de vijf gezinnen en bedrijven van energieleverancier, wat de druk op de energieleveranciers hoog houdt.

Of het verdwijnen van een beperkt aantal kleinere spelers een significante impact op het prijspeil in de markt zal hebben, is verder niet zeker. Het is bijvoorbeeld belangrijker hoe de marktmacht zich voordoet aan de bovenkant van de markt, dit wil zeggen bij de grootste spelers, dan op niveau van de kleinste spelers, voor zover er een kritische massa aan prijsbrekers overblijft.

2.5 Productaanbod

Een andere insteek om de concurrentiekracht van de energiemarkt te onderzoeken, bestaat erin het aantal keuzemogelijkheden van de afnemer te onderzoeken, of met andere woorden het aantal mogelijke contracten of producten waartussen de afnemer kan kiezen.

Uit Tabel 22 kan worden vastgesteld dat het aantal aangeboden contracten in januari 2018 voor alle deelmarkten hoger was ten opzichte van januari 2017. Voor december 2018 waren er in alle deelmarkten minder aangeboden contracten, ten opzichte van december 2017. De achteruitgang

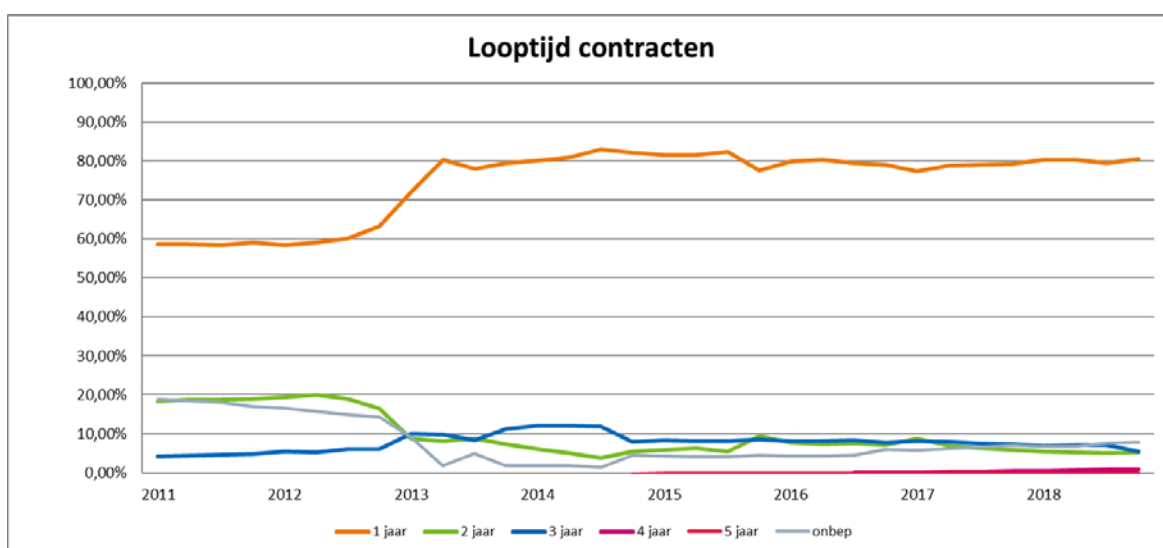
in het aantal aangeboden contracten kan verklaard worden door de stopzetting van enkele kleine huishoudelijke leveranciers doorheen het jaar 2018. Het productieaanbod voor het huishoudelijke segment daalde zowel voor elektriciteit als voor aardgas met respectievelijk 32% en 18%. Ook het productieaanbod voor het klein-zakelijke segment daalde: met 30% voor elektriciteit en 10% voor aardgas.

Tabel 22: Aantal aangeboden contracten op de markt

	Huishoudelijk Elektriciteit		Klein-zakelijk Elektriciteit		Huishoudelijk Gas		Kleinzakelijk Gas	
	jan	dec	jan	dec	jan	dec	jan	dec
2017								
aantal contracten aangeboden	69	77	62	69	47	50	40	42
2018								
aantal contracten aangeboden	76	52	68	48	49	41	42	38

Contracten op de energiemarkt variëren in looptijd, herkomst van de geleverde stroom, vast of variabel karakter en hebben soms opties waarbij extra diensten worden aangeboden (energieadvies, onderhoud installaties,...).

Uit Figuur 17 en Tabel 23 blijkt dat op 1 januari 2018 de meeste elektriciteitscontracten op de huishoudelijke markt in Vlaanderen nog altijd een looptijd hebben van één jaar. Ondanks het afschaffen van de verbrekingsvergoedingen voor huishoudens en kmo's (tot een bepaald energieverbruik), kiezen de meeste klanten er nog steeds voor om een contract van bepaalde duur af te sluiten, mogelijk omdat dit – als het een vaste energieprijis garandeert – toch nog steeds aantrekkelijk is. In tegenstelling tot vorig jaar is in 2018 het startschot voor verandering gegeven, waarbij alle vaste duurcontracten aan aandeel moeten inboeten, en de onbepaalde duurcontracten een winst mogen optekenen van 2,14%.

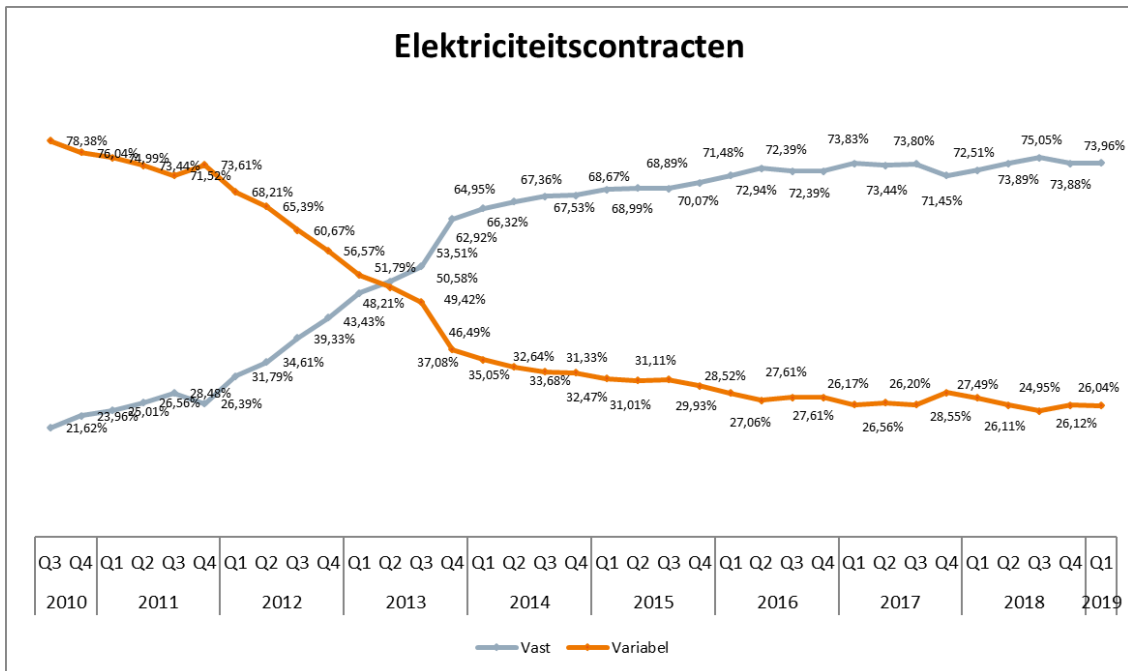
Figuur 17: Looptijd elektriciteitscontracten

Tabel 23: Onderverdeling naar looptijd van huishoudelijke elektriciteitscontracten (situatie op 01/01/2018)

Looptijd		1 jaar	2 jaar	3 jaar	4 jaar	5 jaar	Onbepaalde duur	TOTAAL
1/1/2018	Aantal huishoudelijke contracten	2.616.499	187.176	227.025	(1)	(1)	218.676	3.257.655
	Procentueel	80,32%	5,47%	6,97%	< 1,00%	< 1,00%	6,71%	100%
1/1/2019	Aantal huishoudelijke contracten	2.412.102	164.239	146.154	(1)	(1)	267.340	3.020.136
	Procentueel	79,87%	5,44%	4,84%	< 1,00%	< 1,00%	8,85%	100%

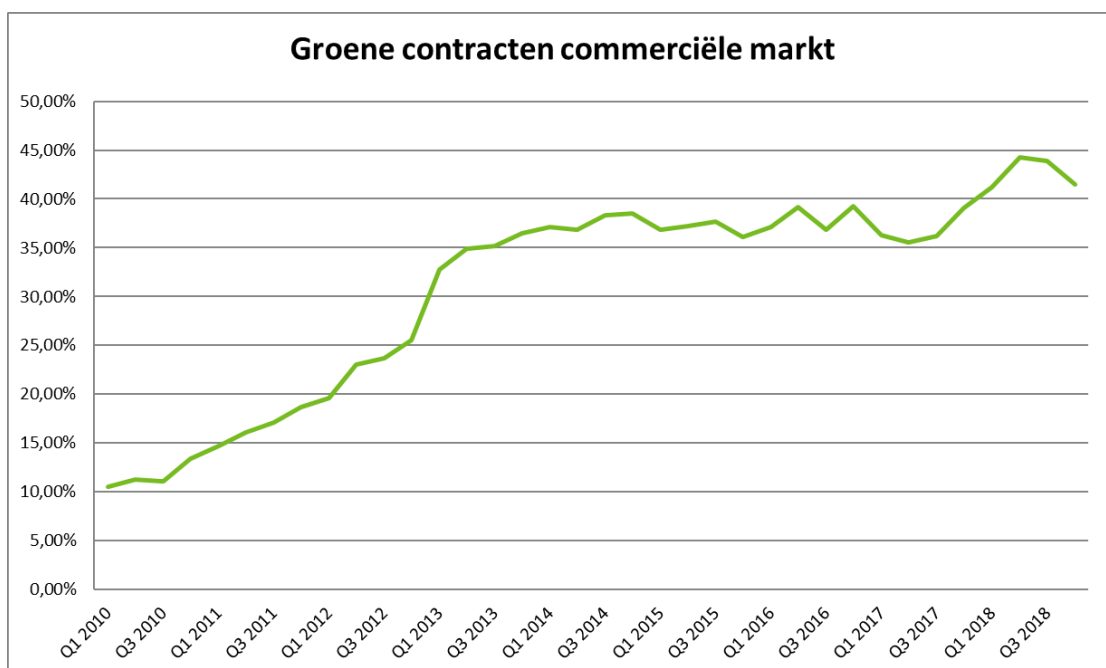
(1) Gezien de 4- en 5-jarige contracten slechts door één leverancier worden aangeboden, kan het aantal huishoudelijke contracten voor deze looptijd niet worden opgenomen

Zoals te zien in Figuur 18 zette de licht stijgende trend van de vaste prijscontracten in de elektriciteitsmarkt zich wel grotendeels verder in 2018. Waar op het einde van 2012 nog iets meer dan de helft van de contracten voor elektriciteit een variabel karakter had, is de dominante contractvorm sinds 2013 meer dan ooit het contract met een vaste energiecomponent. Hoewel bepaalde elementen (bijvoorbeeld nettarieven, bijdrage voor stroom uit hernieuwbare bronnen en uit warmte-krachtkoppeling) in de loop van het contract kunnen aangepast worden (onder invloed van beslissingen van de overheid of de bevoegde regulator) is de klant met deze contracten verzekerd van een stabiele energieprijis gedurende de looptijd van het contract. Een factor die ook bijdraagt tot de tendens naar meer vaste contracten is het feit dat in veel groepsaankopen voor elektriciteit een vaste energieprijis opgelegd wordt aan de deelnemende elektriciteitsleveranciers.

Figuur 18: Type elektriciteitscontracten

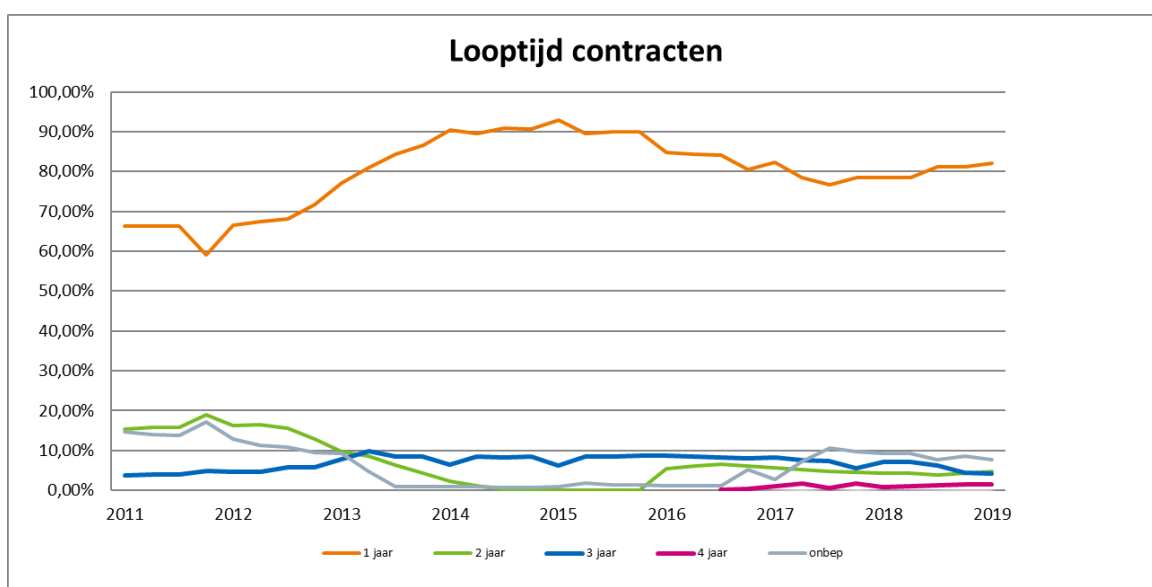
Het aantal huishoudelijke afnemers dat in 2018 een groen elektriciteitscontract had, is in het eerste deel van 2018 licht gestegen naar bijna 45% van de gezinnen. In het derde kwartaal was er echter sprake van een terugval waarbij het cijfer terug dichtbij de kaap van 40% komt (zie Figuur 19). Netto mogen we dus nog steeds een stijging optekenen voor de groene elektriciteitscontracten in 2018. We spreken over groene elektriciteitscontracten als deze een garantie hebben van de elektriciteitsleverancier dat de geleverde stroom uit hernieuwbare energiebronnen afkomstig is en dat de leverancier dit ook bewijst aan de VREG door voor de verkochte elektriciteit garanties van oorsprong in te leveren.

Figuur 19: Groene contracten op de huishoudelijke markt

De sterke groei van de groene contracten tussen 2011 en 2013 werd in de daaropvolgende jaren niet volgens dezelfde trend doorgetrokken. Het effect van de indirecte subsidie die onder de vorm van een vrijstelling van een aantal onderdelen van de federale bijdrage werd toegekend en er tot en met 2012 voor zorgde dat een groen contract een prijsvoordeel had ten opzichte van een grijs contract, is in deze jaren duidelijk helemaal uitgewerkt. Het aantal afnemers met een groen contract stagneert sinds 2015 op een hoog niveau en is afhankelijk van aanbiedingen van leveranciers. Ook groepsaankopen kunnen een invloed hebben op het aantal groene contracten op de commerciële markt. De meeste aanbiedingen bij groepsaankopen zijn groen, maar het aantal aanbiedingen en het aantal afnemers dat ingaat op deze aanbiedingen verschillen elk jaar. De stijging voor de groene contracten in 2017 en 2018 zou ook kunnen wijzen op een hoger bewustzijn voor de klimaatproblematiek bij de consument.

Uit Figuur 20 en Tabel 24 blijkt dat, net zoals voor elektriciteit, het overgrote deel van de aardgascontracten voor de huishoudelijke markt in Vlaanderen een looptijd heeft van één jaar. Ook het aandeel van de huishoudelijke aardgascontracten met een vaste looptijd van 2 jaar en 4 jaar stijgt licht. Door deze toenames moeten de contracten met een vaste looptijd van 3 jaar en de onbepaalde duurcontracten aan populariteit inboeten.

Figuur 20: Looptijd aardgascontracten

Tabel 24: Onderverdeling naar looptijd van huishoudelijke aardgascontracten (situatie op 01/01/2019)

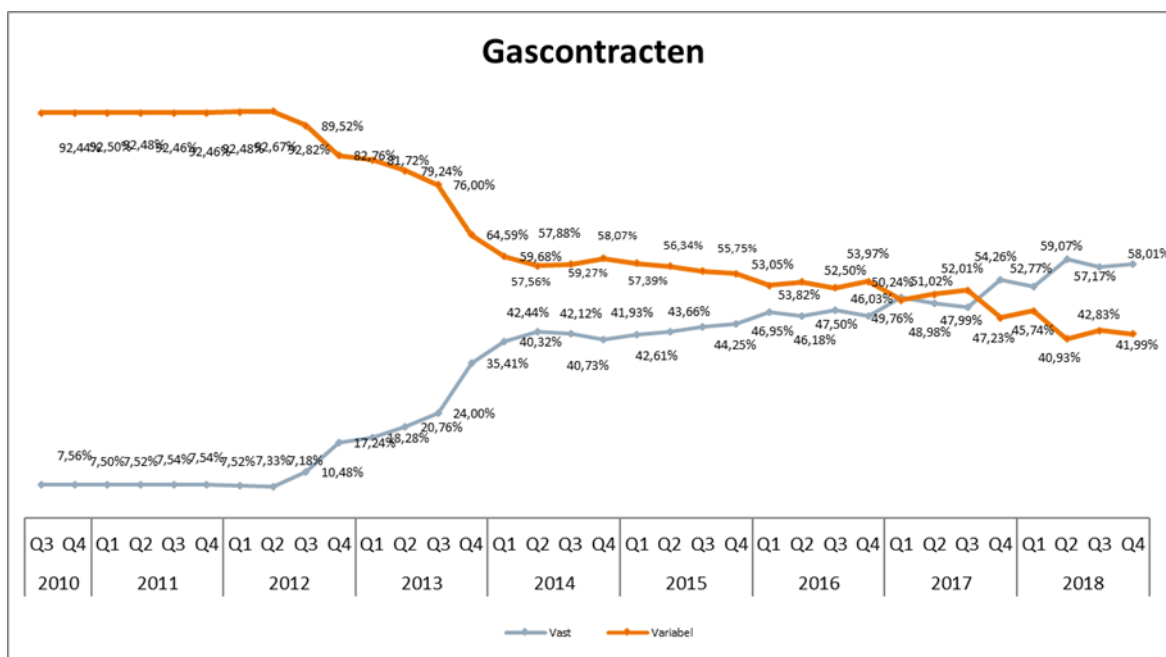
looptijd		1 jaar	2 jaar	3 jaar	4 jaar	onbepaalde duur	TOTAAL
1/1/2018	Aantal huishoudelijke contracten	1.580.569	86.725	156.301	(1)	185.335	2.011.811
	procentueel	78,56%	4,31%	7,06%	0,85%	9,21%	100%
1/1/2019	Aantal huishoudelijke contracten	1.464.768	84.638	73.168	(1)	135.241	1.785.428

procentueel	82,04%	4,74%	4,10%	1,55%	7,57%	100%
-------------	--------	-------	-------	-------	-------	------

(1) Gezien de 4-jarige contracten slechts door één leverancier worden aangeboden, kunnen het aantal huishoudelijke contracten voor deze looptijd niet worden opgenomen.

Voor aardgas ligt de verhouding tussen variabele en vaste contracten anders (zie Figuur 21). Ongeveer 42% van de aardgascontracten had in het vierde kwartaal van 2018 een variabel karakter. Dit betekent dat de afnemer intekent op een prijsformule waarvan één of meerdere onderdelen op vooraf vastgelegde momenten veranderen. Wel vertoonden de vaste prijscontracten in 2017 verder een stijgende trend, zoals ook bij elektriciteit het geval was. De kloof tussen de twee contracttypes is dus minder uitgesproken voor de aardgasmarkt.

Figuur 21: Type aardgascontracten

3 Elektriciteits- en aardgasprijzen

Om de transparantie van de energiemarkt in Vlaanderen te verhogen, volgt de VREG de evolutie van de elektriciteits- en aardgasprijzen voor huishoudelijke en kleine professionele afnemers nauw op en informeert hierover.

De prijsgegevens¹³ in dit rapport zijn gebaseerd op de gegevens die de verschillende energieleveranciers overmaakten voor de V-test^{®14}, de module die de gezinnen en kleine professionele elektriciteits- en aardgasafnemers¹⁵ in Vlaanderen toelaat om de aangeboden contracten te vergelijken op vtest.vreg.be. De werkwijze wordt verduidelijkt in Bijlage 2, de gebruikte terminologie rond de typeafnemers in Bijlagen 3 en 4.

3.1 Evolutie van de elektriciteitsprijzen

3.1.1 Huishoudelijke afnemers

3.1.1.1 Prijzen voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik

In Figuur 22 wordt de evolutie tot en met december 2018 weergegeven van de volgende prijsniveaus voor huishoudelijke elektriciteitsafnemers met een doorsnee verbruik¹⁶: de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de gewogen gemiddelde laagste prijs, waarbij de sociale maximumprijs en het elektriciteitstarief DNB¹⁷ (zie verder) telkens buiten beschouwing werden

¹³ De prijzen voor huishoudelijke afnemers zijn inclusief btw. De prijzen voor kleine professionele afnemers zijn exclusief btw. Vanaf oktober 2018 vond er een methodologiewijziging plaats in de berekeningswijze van de energiecomponent van de variabele contracten. Daar waar we bij de berekening van de energiecomponent van de contracten met een variabele energiecomponent sinds januari 2014 naast de gekende indexatieparameterwaarden ook rekening hielden met forwardnoteringen – conform Bijlage B van het Charter voor goede praktijken voor prijsvergelijkingswebsites van de CREG, zie http://www.creg.be/sites/default/files/assets/Varia/charter_voor_goedepraktijken.pdf - om de seizoenschommelingen uit te vlakken bij de berekening van de jaarlijkse kostprijs, rekenen we sinds oktober 2018 enkel met de meest recent gekende waarde van de indexatieparameter, zijnde een op kwartaalbasis of maandbasis geïndexeerde parameter, die van toepassing is.

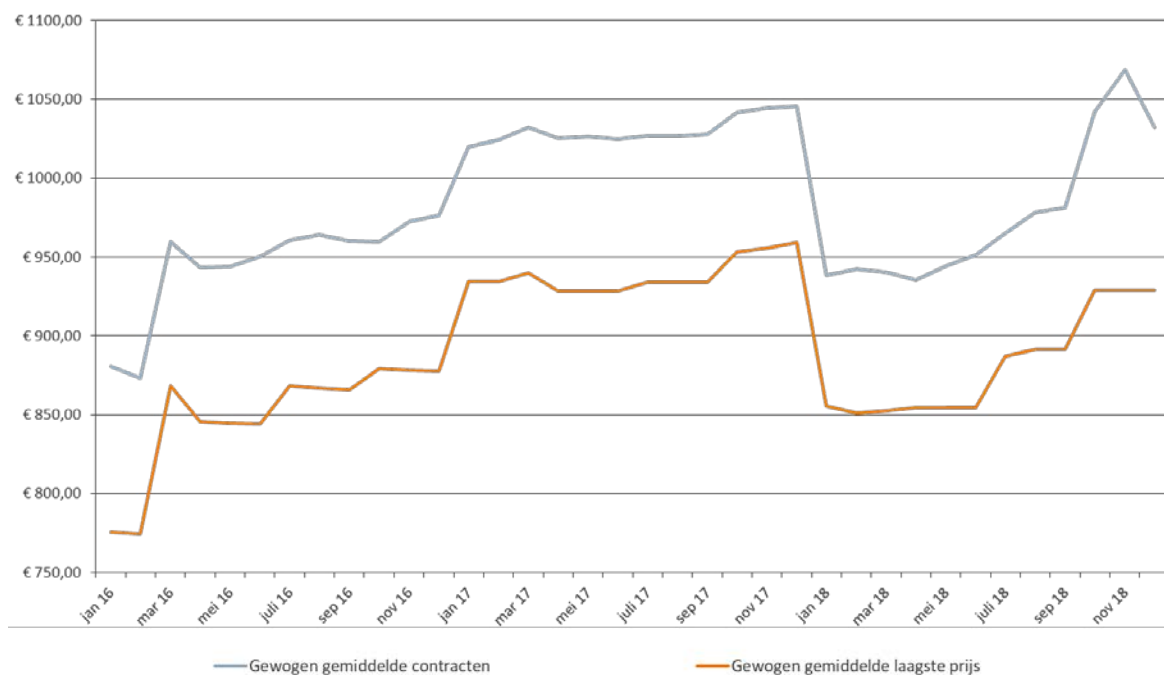
¹⁴ Voor de maanden september t.e.m. december 2017 houden we in dit prijzenrapport geen rekening met de ingreep rond de heffing Bijdrage Energiefonds die we in de V-test doorvoerden.

¹⁵ Kleine professionele elektriciteitsafnemers zijn professionele jaargemeten elektriciteitsafnemers op laagspanning met een aansluitingsvermogen kleiner dan 56 kVA; kleine professionele aardgasafnemers zijn professionele jaargemeten aardgasafnemers met een lage drukaansluiting.

¹⁶ We zijn ons er van bewust dat dit een typeprofiel is, waardoor het eigenlijke elektriciteitsverbruik van een gezin in realiteit hiervan sterk kan afwijken.

¹⁷ Distributienetbeheerder.

gelaten. In het begin van 2018 is er een sterke terugval van beide gewogen gemiddelde prijzen, dit is grotendeels te wijten aan een daling van de heffing Bijdrage Energiefonds vanaf januari 2018. In december 2018 lag de gewogen gemiddelde prijs van de contracten op € 1.032,35, wat 1,27% lager is dan een jaar voorheen (€ 1.045,67). Eind 2018 lag de gewogen gemiddelde laagste prijs 3,12% lager dan eind 2017, namelijk op € 929,02. Het verschil tussen beide prijsniveaus, zijnde het besparingspotentieel, bedroeg eind 2018 € 103,34, wat een kleine € 17 meer is dan eind 2017.

Figuur 22: Evolutie van de elektriciteitsprijzen voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik (typecategorie Dc, 1.600 kWh dagverbruik en 1.900 kWh nachtverbruik op jaarbasis)

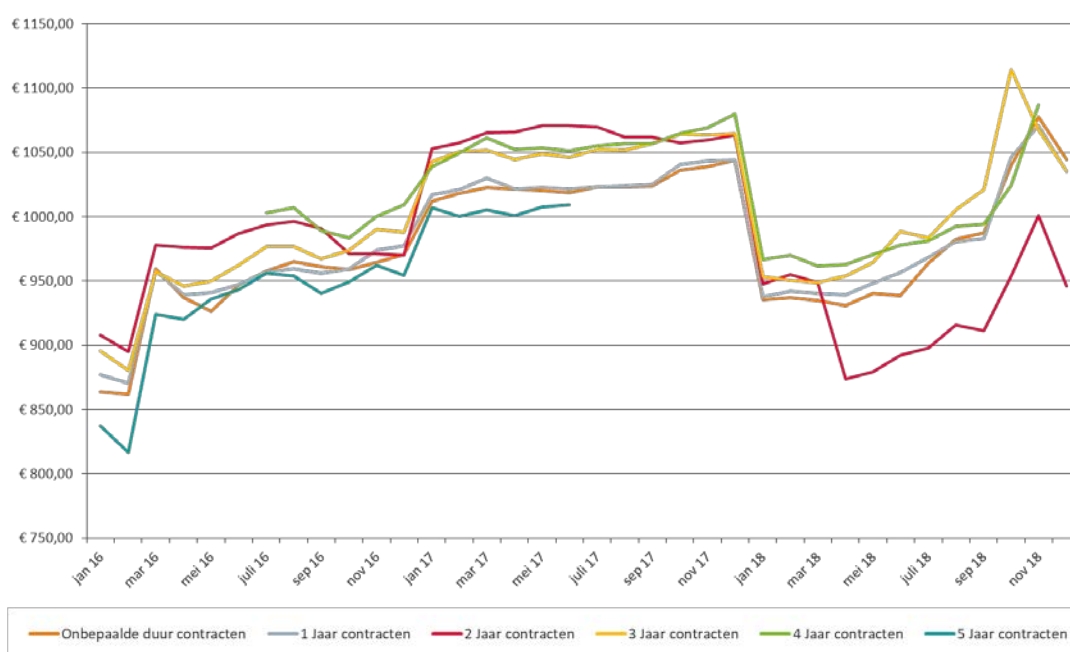
Meerdere schokken zijn op te merken in de bovenstaande figuur, namelijk:

- De tendens in maart 2016 is grotendeels te wijten aan de wijziging in de heffing Bijdrage Energiefonds;
- De prijsstijging in januari 2017 was veelal toe te schrijven aan de sterke stijging van het gewogen distributienettarief;
- De sterke prijsdaling zoals ze in januari 2018 wordt weergegeven is grotendeels te wijten aan de wijziging in de heffing Bijdrage Energiefonds en in mindere mate aan de daling van het gewogen gemiddelde distributienettarief;
- De sterke stijging van het prijsonderdeel 'Energiekost' ligt aan de basis van de sterke stijging in oktober 2018. Enerzijds vond er in deze periode een methodologiewijziging plaats in de berekeningswijze van de energiecomponent van de variabele contracten¹⁸. Anderzijds was er in diezelfde periode ook een duidelijk opwaartse trend op de groothandelsmarkt. Het is echter onmogelijk om het effect van beide elementen in te schatten en te onderscheiden.

¹⁸ Daar waar we bij de berekening van de energiecomponent van de contracten met een variabele energiecomponent sinds januari 2014 naast de gekende indexatieparameterwaarden ook rekening hielden met forwardnoteringen – conform Bijlage B van het Charter voor goede praktijken voor prijsvergelijkingswebsites van de CREG, zie http://www.creg.be/sites/default/files/assets/Varia/charter_voor_goedepraktijken.pdf - om de seizoenschommelingen uit te vlakken bij de berekening van de jaarlijkse kostprijs, rekenen we sinds oktober 2018 enkel met de meest recent gekende waarde van de indexatieparameter, zijnde een op kwartaalbasis of maandbasis geïndexeerde parameter, die van toepassing is.

Naast de gewogen gemiddelde prijzen zoals voorgesteld in bovenstaande figuur, berekenen we ook de gewogen gemiddelde prijzen waarbij er onderscheid wordt gemaakt op basis van de looptijd van het contract, waarvan het resultaat getoond wordt in Figuur 23.

De gewogen gemiddelde prijzen van alle contracten, m.u.v. de tweejarige contracten, volgen min of meer dezelfde tendens als de prijscurve van de contracten in Figuur 22. De gewogen gemiddelde prijs van de onbepaalde duur contracten in december 2018 is in vergelijking met december 2017 licht gestegen met 0,07%. De prijzen voor de één-, twee- en driejarige contracten zijn daarentegen gedaald, respectievelijk met 0,85%, 11,02% en 2,70%. In 2018 werd in tegenstelling tot het jaar 2017, weliswaar tot en met juni, geen vijfjarig product meer aangeboden. Ook het enige in 2018 aangeboden vierjarige contract werd sinds eind november 2018 niet meer aangeboden. Met conclusies over prijscurves die gevormd worden door één of een klein aantal contracten moet voorzichtig omgesprongen worden, zeker wanneer het aantal klanten klein is en/of niet over alle distributienetgebieden verdeeld is. Het prijsverschil tussen de hoogste en de laagste gewogen gemiddelde prijs in deze grafiek bedroeg in december 2018 € 98,20.

Figuur 23: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen looptijd voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik

3.1.1.2 Verdeling van de elektriciteitsprijs voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik¹⁹

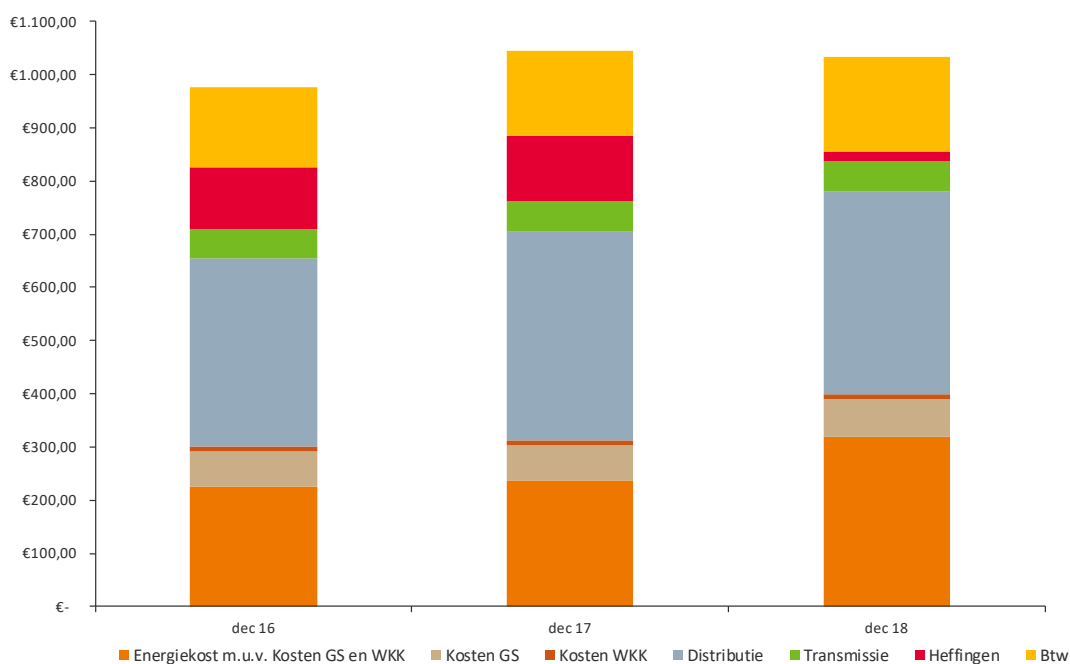
De totale jaarlijkse kost die door de energieleveranciers aan hun eindafnemers wordt aangerekend, kan worden opgedeeld in verschillende prijsonderdelen:

¹⁹ Ook hiervoor worden de sociale maximumprijs en het elektriciteitsstarief DNB (zie verder) buiten beschouwing gelaten.

- De energiekost, nl. de energiecomponent²⁰, de jaarlijkse vergoeding en de kosten voor de groene stroom- en WKK-verplichtingen. Elektriciteitsleveranciers kunnen zich enkel van elkaar onderscheiden op basis van dit prijsonderdeel;
- De nettarieven voor distributie en transmissie. Die kunnen verschillen per distributienetgebied waardoor de prijs die een huishoudelijke afnemer betaalt kan variëren tussen de distributienetgebieden;
- De heffingen;
- De btw.

In Figuur 24 wordt de evolutie van de prijsonderdelen voor een gezin met een doorsnee verbruik weergegeven:

- We splitsen de energiekost op in de ‘Kosten voor groene stroom’²¹, de ‘Kosten voor WKK’ en het resterende deel.
- De federale bijdrage wordt uit de transmissienettarieven gehaald en bij het prijsonderdeel ‘Heffingen’ gezet, aangezien die prijscomponent ook op de afrekeningen bij ‘Heffingen’ gezet wordt;
- In deze oefening, alsook in de overige grafieken, veronderstellen we dat alle gezinnen gedomicilieerd²² zijn.
- De btw wordt als apart onderdeel weergegeven.

Figuur 24: Verdeling van de elektriciteitsprijs voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik

Tabel 25 geeft van elk prijsonderdeel in december 2018 de hoogte, het procentueel aandeel en de procentuele verandering vergeleken met december 2017 weer.

²⁰ Dit is de kWh-prijs die de afnemer voor de elektriciteit aan zijn leverancier betaalt.

²¹ Weergegeven als Kosten GS.

²² Sinds 1 januari 2018 bepaalt het al dan niet gedomicilieerd zijn in de woning, meer bepaald respectievelijk de residentiële afnemers op laagspanning en de niet-residentiële afnemers op laagspanning, hoeveel het gezin betaalt voor de heffing Bijdrage Energiefonds, nl. € 5,16 of € 96,72 in 2019. Voor de beschermde afnemers geldt een heffing van € 0.

Tabel 25: Verhouding en verandering in de verdeling van de elektriciteitsprijs voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik

Prijsonderdeel	Aandeel (€)	Aandeel (%)	Verandering t.o.v. december 2017
Energiekost	€ 400,29	38,77%	28,37%
Energiekost m.u.v. Kosten GS en WKK	€ 318,75	30,88%	34,51%
Kosten GS	€ 71,74	6,95%	9,46%
Kosten WKK	€ 9,80	0,95%	5,22%
Distributie	€ 379,32	36,74%	-3,48%
Transmissie	€ 57,49	5,57%	0,28%
Heffingen	€ 18,04	1,75%	-85,22%
Btw	€ 177,21	17,17%	9,75%

De evolutie van het onderdeel 'Distributie' is te verklaren door de daling van het gewogen gemiddelde distributienettarief vanaf januari 2018. Opmerkelijk is de sterke daling van het onderdeel 'Heffingen', die grotendeels te wijten is aan de daling van de heffing Bijdrage Energiefonds vanaf januari 2018 en in mindere mate aan de daling van de federale bijdrage vanaf juli 2018²³. In absolute waarden werden die dalingen voor een groot deel tenietgedaan door de sterke stijging van 'Energiekost'. De 'Kosten voor groene stroom', de 'Kosten voor WKK' en het resterende deel²⁴ stegen ten opzichte van december 2017. Om in de V-test® de objectieve vergelijkbaarheid te garanderen tussen de contracten met vaste energiecomponent waarbij de 'Kosten voor groene stroom' en de 'Kosten voor WKK' geïntegreerd zijn in de energiecomponent enerzijds en de overige contracten anderzijds, wordt er proportioneel²⁵ rekening gehouden met de huidige én de toekomstige quotumpercentages en aankooprijzen. In december 2017 werd er voor groene stroom gerekend met 20,5% voor 12/12de en voor WKK gerekend met 11,20% voor 11/12de en met 9,30% voor 1/12de. Een jaar later echter werd er gerekend voor 12/12de met respectievelijk 21,5% en 11,20%.

Als we bij de berekening rekening houden met het prosumententarief²⁶ over alle gezinnen heen, dan bedraagt het prijsonderdeel 'Distributie' € 403,09. In Tabel 21 werd het prosumententarief buiten beschouwing gelaten. Een gezin heeft immers ofwel een decentrale productie-installatie met terugdraaiende teller waarvoor het prosumententarief betaald moet worden en moet dit tarief dan ook effectief betalen, ofwel geen decentrale productie-installatie met terugdraaiende teller en moet dit tarief dan ook niet betalen. Het is dan ook niet zinvol om met het prosumententarief rekening te houden in de berekening van de gewogen gemiddelde prijs voor een gezin in Vlaanderen²⁷.

²³ De tot eind 2017 opgebouwde overschotten die ontstaan waren doordat de Vlaamse DNBs de federale bijdrage doorrekenden op grotere volumes dan wat door hen werd afgenomen op het transmissienet, worden sinds 1 juli 2018 terugbetaald over een periode van anderhalf jaar onder de vorm van een verrekening via de voor het jaar geldende tarieven voor de federale bijdrage. De oorzaak van de teveel geïnde bedragen is vooral toe te schrijven aan de toename aan grote productie-installaties (vooral windmolens) in Vlaanderen. Meer informatie kunt u lezen in onze algemene nieuwsbrief van 15 juni 2019.

²⁴ Zoals hoger vermeld, is die stijging deels toe te schrijven aan de methodologiewijziging, wat de berekening van de energiecomponent van de variabele contracten betreft.

²⁵ We gaan er hierbij van uit dat als een klant in de loop van maand M een contract ondertekent, hij beleverd zal worden in de loop van de 2de daaropvolgende maand.

²⁶ Sinds juli 2015 betalen de afnemers met een decentrale productie-installatie (bv. zonnepanelen) met een terugdraaiende teller het prosumententarief zodat ze correcter bijdragen aan de financiering van het distributienet.

²⁷ In de prijsgegevens die we elke maand overmaken aan de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie wordt het prosumententarief daarentegen wel opgenomen ter berekening van het maandelijkse indexcijfer.

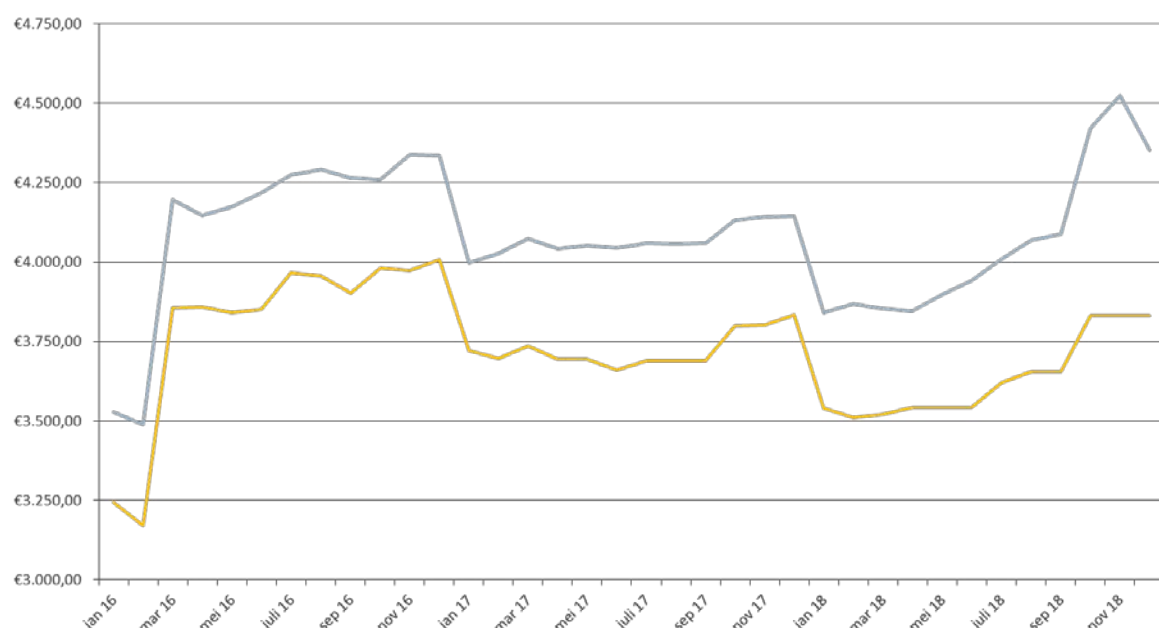
3.1.1.3 Prijzen voor huishoudelijke afnemers met een klein en met een groot verbruik

A. Huishoudelijke afnemers met een klein verbruik

De prijsevolutie van elektriciteit voor huishoudelijke afnemers met een klein verbruik is gelijkaardig aan die voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik, vandaar dat we die evolutie niet grafisch weergeven. De opvallende prijswijziging in januari 2018 kan – net zoals bij de gezinnen met een doorsnee verbruik - grotendeels verklaard worden door de wijziging in de heffing Bijdrage Energiefonds. In december 2018 was de gewogen gemiddelde prijs van de contracten fors gedaald ten opzichte van een jaar voordien, namelijk met 26,88% tot een bedrag van € 241,24: de impact van de wijziging van de heffing Bijdrage Energiefonds die vanaf januari 2018 doorgevoerd werd, vormt grotendeels de verklaring van die grote prijswijziging. De gewogen gemiddelde laagste prijs daalde met 31,82% nog sterker over dezelfde periode tot een prijs van € 183,21. Het prijsverschil tussen de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de gewogen gemiddelde laagste prijs, meer bepaald het besparingspotentieel bedroeg in december 2018 € 58,02, een lichte daling tot opzichte van het jaar voordien toen dit nog € 61,19 bedroeg.

B. Huishoudelijke afnemers met een groot verbruik

In Figuur 25 wordt duidelijk dat de gewogen gemiddelde prijs van de contracten voor de huishoudelijke afnemers met een groot verbruik, in tegenstelling tot de prijs van degene met een klein verbruik en doorsnee verbruik, gestegen is tussen december 2017 en december 2018, meer bepaald met 5,04% tot € 4.353,79. De gewogen gemiddelde laagste prijs daalde - zoals ook die van huishoudelijke afnemers met een klein verbruik en doorsnee verbruik - licht tot € 3.832,08. Net zoals bij de huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik en klein verbruik stellen we zowel bij de gewogen gemiddelde prijs van de contracten als de gewogen gemiddelde laagste prijs een daling vast in januari 2018, grotendeels door de daling in Bijdrage Energiefonds. Deze daling is echter minder uitgesproken dan bij de huishoudens met een doorsnee of klein verbruik. Het feit dat de bovengrens van de verbruikscategorie 10 MWh tot 20 MWh werd opgetrokken tot 25 MWh op jaarbasis vanaf januari 2017, waardoor deze groep afnemers minder Bijdrage Energiefonds moest betalen, vormt hiervoor de verklaring.

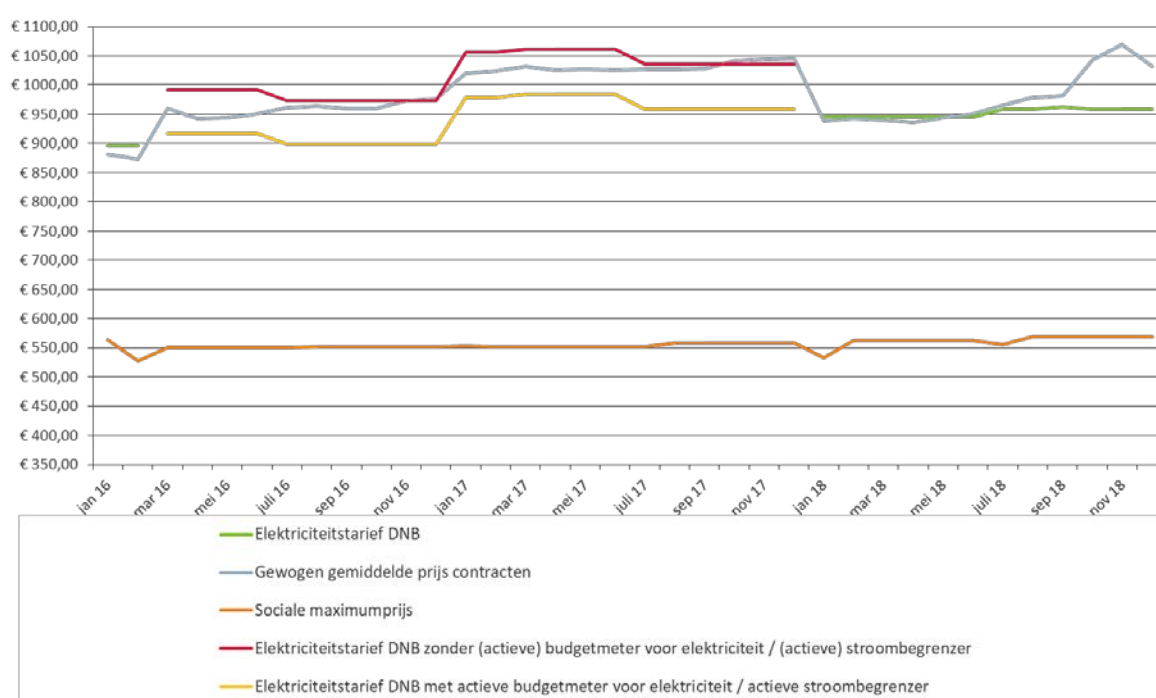

Figuur 25: Evolutie van de elektriciteitsfactuur voor huishoudelijke afnemers met een groot verbruik (typecategorie De, 3.600 kWh dagverbruik, 3.900 kWh nachtverbruik en 12.500 kWh exclusief nachtverbruik op jaarbasis)

3.1.2 Sociale maximumprijs en elektriciteitstarief DNB

Figuur 26 toont voor een gezin met een doorsnee verbruik de evolutie van de sociale maximumprijs²⁸, alsook van het elektriciteitstarief DNB. Dit tarief van de distributienetbeheerders geldt enkel voor de afnemers die beleverd worden door hun distributienetbeheerder en die geen recht hebben op de sociale maximumprijs. Afnemers kunnen niet actief kiezen voor belevering door hun distributienetbeheerder. De levering gebeurt enkel in het kader van de sociale openbare dienstverplichtingen. Als referentie wordt de gewogen gemiddelde prijs van de contracten, waarvoor bij de berekening de sociale maximumprijs en het elektriciteitstarief DNB buiten beschouwing gelaten worden, getoond.

De sociale maximumprijs voor elektriciteit steeg tussen eind 2017 en eind 2018 met 1,98% tot € 569,23. De referentieprijs daalde echter met 1,27% tot op een gemiddelde gewogen prijs van € 1.032,35. De sociale maximumprijs lag eind 2018 € 359,79 lager dan de gewogen gemiddelde laagste prijs en bedroeg hier slechts 61,27% van.

Figuur 26: Evolutie van de sociale maximumprijs en van het gewogen gemiddelde elektriciteitstarief DNB voor elektriciteit voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik

In het eerste deel van 2018 (januari tot en met mei) lag de prijscurve van het gewogen gemiddelde elektriciteitstarief DNB een klein beetje boven de curve van de referentieprijs, voor de rest van 2018 lag de referentieprijs hoger. Het maximale verschil in absolute waarde tussen beide prijzen in 2018 bedroeg € 110,11 (november).

Voor de huishoudelijke afnemers met een laag verbruik daalde de sociale maximumprijs met 13,85% tot € 106,91 in december 2018 ten opzichte van € 124,10 in december 2017. Het prijsverschil tussen de referentieprijs (de gewogen gemiddelde prijs van een huishoudelijke afnemer met laag verbruik in december 2018) en de sociale maximumprijs bedroeg eind 2018 € 134,32. De sociale maximumprijs bedroeg eind 2018 € 76,30 minder dan de gemiddelde laagste prijs. Het gewogen gemiddelde elektriciteitstarief DNB (€ 205,78) was € 35,46 lager dan de referentieprijs eind 2018.

²⁸ Zie <http://www.creg.be/nl/consument/prijzen-en-tarieven/sociaal-tarief> voor de definitie en berekeningswijze.

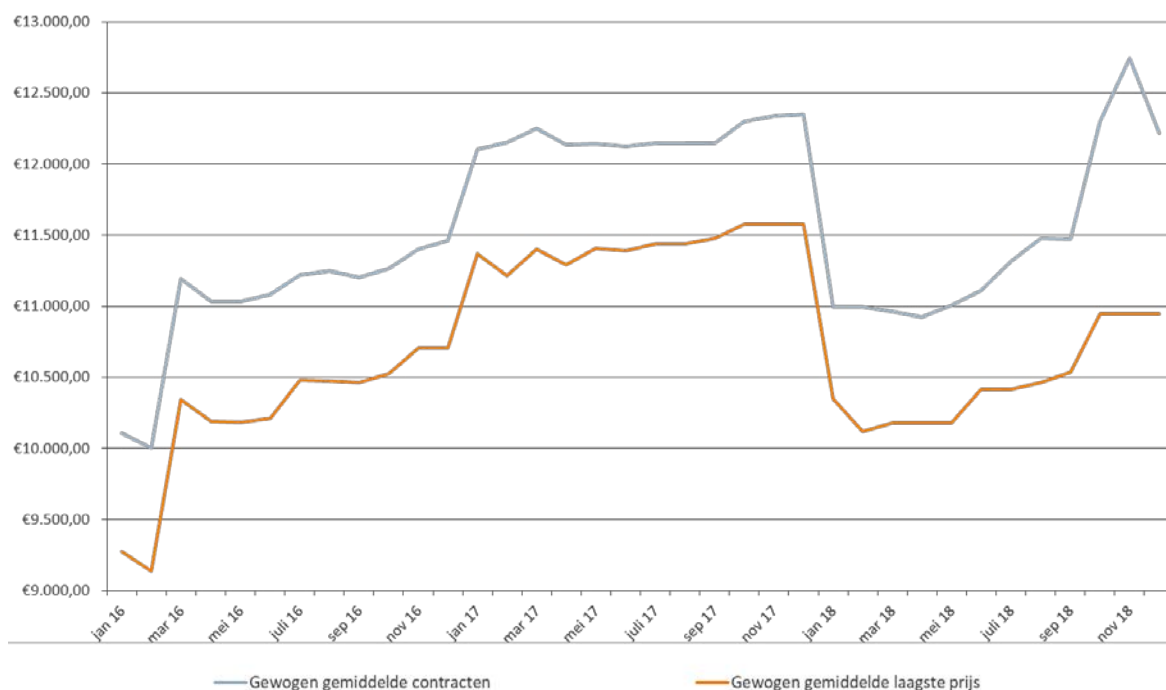

Eind 2018 betaalden huishoudelijke afnemers met een groot verbruik die genieten van de sociale maximumprijs € 2.574,03 per jaar, een stijging van 3,21% vergeleken met eind 2017. De sociale maximumprijs bedraagt € 1.779,76 minder dan de referentieprijs (de gewogen gemiddelde prijs van een huishoudelijke afnemer met hoog verbruik in december 2018). De sociale maximumprijs lag € 1.258,05 lager dan de gewogen gemiddelde laagste prijs. Het gewogen gemiddelde elektriciteitsstarief DNB (€ 3.993,87) was in december 2018 € 359,92 lager dan de referentieprijs van de gemiddelde contracten.

3.1.3 Kleine professionele afnemers

3.1.3.1 Elektriciteitsprijzen voor kleine professionele afnemers

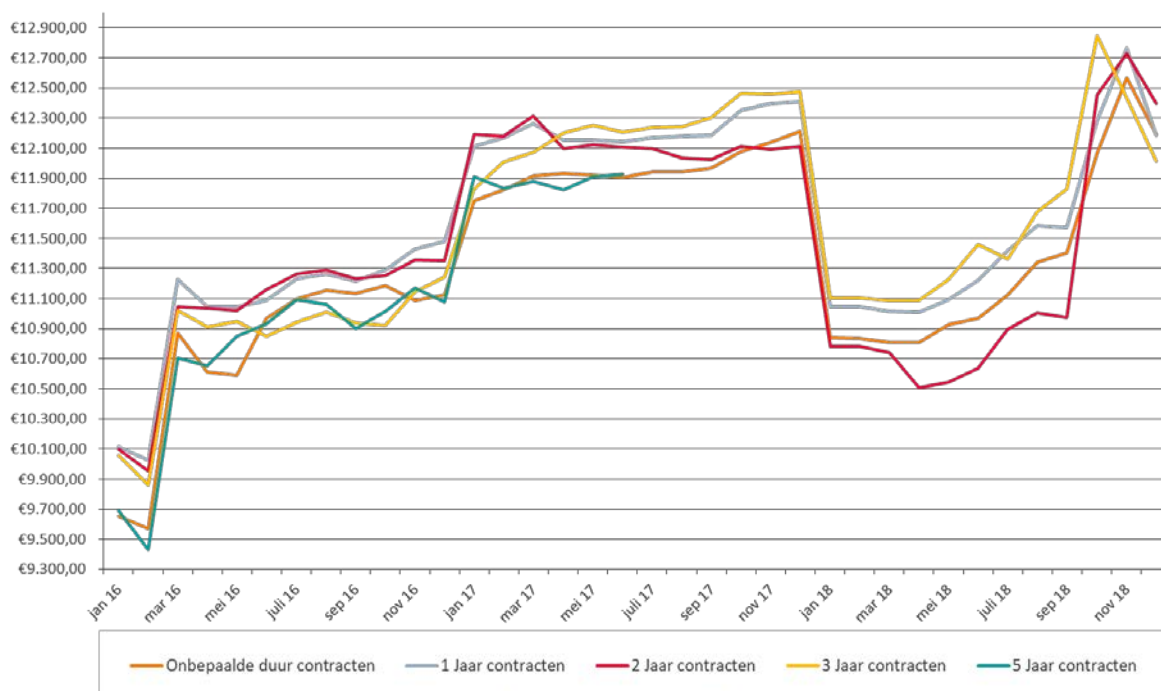
Figuur 27 toont de evolutie van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de gewogen gemiddelde laagste prijs voor kleine professionele elektriciteitsafnemers. In 2018 nemen we dezelfde trends waar als bij de huishoudelijke afnemers, namelijk een forse daling van zowel de gewogen gemiddelde contracten als de gewogen gemiddelde laagste prijs in januari en een gestage stijging tussen januari en december. De prijscurve van de gewogen gemiddelde laagste prijs ligt eind 2018 echter op een aanzienlijk lager niveau dan eind 2017. De prijs voor de gewogen gemiddelde contracten in december 2018 is licht gedaald ten opzichte van december 2017 met 1,04% tot op een bedrag van € 12.219,25. Ook de gewogen gemiddelde laagste prijs is gedaald, met 5,45% tot € 10.946,94. Ten slotte bedroeg het prijsverschil tussen beide in december 2018 € 1.272,31; een sterke stijging in vergelijking met een jaar eerder wanneer het prijsverschil € 769,45 bedroeg.

Figuur 27: Evolutie van de elektriciteitsprijzen voor kleine professionele elektriciteitsafnemers met een verbruik van 50 MWh (typecategorie Ib, 29.000 kWh dagverbruik en 21.000 kWh nachtverbruik op jaarbasis)

Ook voor professionele elektriciteitsafnemers werden de gewogen gemiddelde prijzen berekend waarbij een onderscheid werd gemaakt op basis van de looptijd van het contract. In Figuur 28 wordt duidelijk dat het tweejarig contract het meest interessant was doorheen 2018, behalve in de maanden oktober, november en december. In oktober waren de onbepaalde duur contracten het meest interessant, in november en december de driejarige contracten.

Alleen de gewogen gemiddelde prijs voor de tweejarige contracten is gestegen in december 2018 ten opzichte van december 2017, namelijk met 2,36% tot een bedrag van € 12.397,55. De

Figuur 28: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen looptijd voor kleine professionele afnemers

gewogen gemiddelde prijs van de driejarige contracten is gedaald met 3,69% tot € 12.013,43, de gemiddelde prijs van de éénjarige contracten met 1,80% tot € 12.183,38 en ten slotte is ook de prijs van de onbepaalde duur contracten gedaald met 0,19% tot € 12.190,13 in december 2018 ten opzichte van het jaar voordien. Het prijsverschil tussen de hoogste en de laagste prijscurve voor kleine professionele afnemers bedraagt in december 2018 € 384,13, een lichte stijging ten opzichte van december 2017 toen dit verschil € 361,52 bedroeg.

3.1.3.2 Verdeling van de elektriciteitsprijs voor kleine professionele afnemers

De totale jaarlijkse kost die door de energieleveranciers aan hun kleine professionele elektriciteitsafnemers wordt aangerekend, kan worden opgedeeld in verschillende prijsonderdelen:

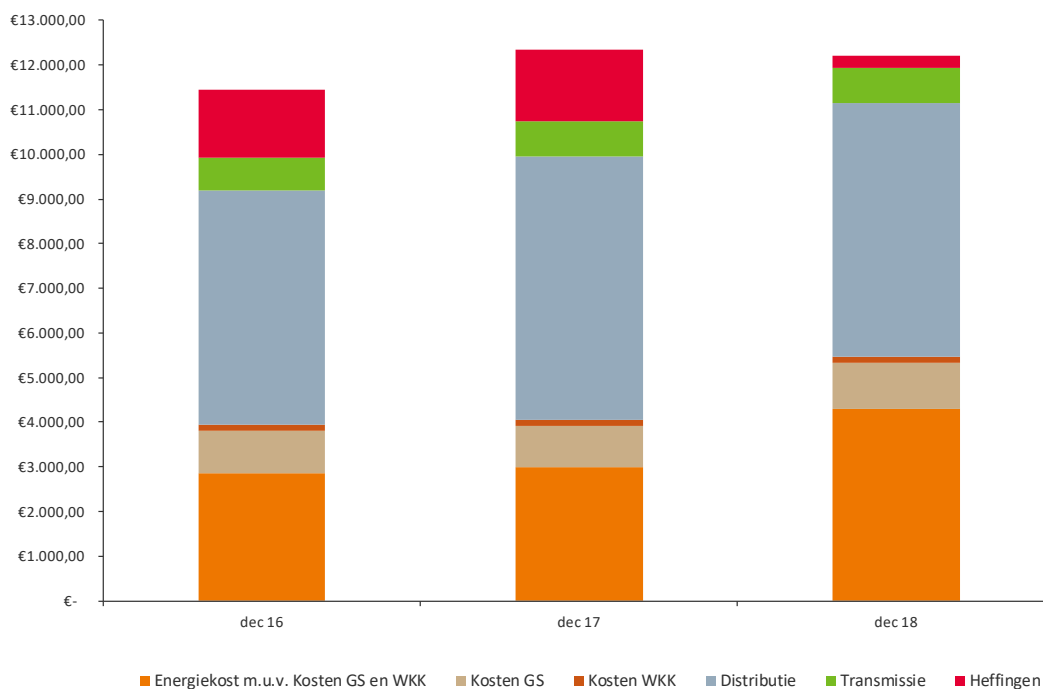
- De energiekost, nl. de energiecomponent²⁹, de jaarlijkse vergoeding en de kosten voor de groene stroom- en WKK-verplichtingen. Elektriciteitsleveranciers kunnen zich enkel van elkaar onderscheiden op basis van dit prijsonderdeel;
- De nettarieven voor distributie en transmissie. Die kunnen verschillen per distributienetgebied waardoor de prijs die een huishoudelijke afnemer betaalt kan variëren tussen de distributienetgebieden;
- De heffingen.

In Figuur 29 wordt de evolutie van de prijsonderdelen voor kleine professionele afnemers weergegeven:

²⁹ Dit is de kWh-prijs die de afnemer voor de elektriciteit aan zijn leverancier betaalt.

- We splitsen de energiekost op in de 'Kosten voor groene stroom'³⁰, de 'Kosten voor WKK' en het resterende deel.
- De federale bijdrage wordt uit de transmissienettarieven gehaald en bij het prijsonderdeel 'Heffingen' gezet, aangezien die prijscomponent ook op de afrekeningen bij 'Heffingen' gezet wordt.

De samenstelling van de kostprijs die de kleine professionele afnemers betalen bestaat dus uit dezelfde prijsonderdelen als voor de gezinnen, uitgezonderd het prijsonderdeel 'btw'.

Figuur 29: Verdeling van de elektriciteitsprijs voor kleine professionele afnemers

Tabel 26 geeft van elk prijsonderdeel in december 2018 de hoogte, het procentueel aandeel en de procentuele verandering vergeleken met december 2017 weer.

Tabel 26: Verhouding en verandering in de verdeling van de elektriciteitsprijs voor kleine professionele afnemers

Prijsonderdeel	Aandeel (€)	Aandeel (%)	Verandering t.o.v. december 2017
Energiekost	€ 5.469,43	44,76%	34,76%
Energiekost m.u.v. Kosten GS en WKK	€ 4.307,44	35,25%	44,29%
Kosten GS	€ 1.023,76	8,38%	9,22%
Kosten WKK	€ 138,23	1,13%	1,58%
Distributie	€ 5.674,96	46,44%	-3,65%
Transmissie	€ 803,44	6,58%	0,01%
Heffingen	€ 271,39	2,22%	-82,99%

³⁰ Weergegeven als Kosten GS.

Uit Figuur 29 blijkt dat de verdeling van de elektriciteitsprijs voor kleine professionele afnemers een gelijkaardige evolutie doormaakt als van de huishoudelijke afnemers. Ook hier zijn immers de heffingen sterk gedaald tussen december 2017 en december 2018. Dit is grotendeels te wijten aan de daling van de heffing Bijdrage Energiefonds vanaf januari 2018 en in mindere mate aan de daling van de federale bijdrage vanaf juli 2018³¹. De daling van 'Distributie' is te wijten aan een verlaging van het gewogen gemiddelde distributienettarief in januari 2018. De daling van 'Heffingen' en 'Distributie' werd in absolute waarden echter grotendeels gecompenseerd door de stijging van het onderdeel 'Energiekost', waardoor de totale energieprijzen in december 2018 slechts 1,04% lager was dan in december 2017. De 'Kosten voor groene stroom', de 'Kosten voor WKK' en het resterende deel³² stegen ten opzichte van december 2017. Om in de V-test® de objectieve vergelijkbaarheid te garanderen tussen de contracten met vaste energiecomponent waarbij de 'Kosten voor groene stroom' en de 'Kosten voor WKK' geïntegreerd zijn in de energiecomponent enerzijds en de overige contracten anderzijds, wordt er proportioneel³³ rekening gehouden met de huidige én de toekomstige quotumpercentages en aankooprijzen. In december 2017 werd er voor groene stroom gerekend met 20,5% voor 12/12de en voor WKK gerekend met 11,20% voor 11/12de en met 9,30% voor 1/12de. Een jaar later echter werd er gerekend voor 12/12de met respectievelijk 21,5% en 11,20%.

'Distributie' is nog steeds het grootste prijsonderdeel, gevolgd door 'Energiekost'. Deze component is sinds eind 2017 sterk gestegen met 34,76% tot € 5.469,43. De transmissiekosten (€ 803,44) blijven op een gelijkaardig niveau als het jaar voordien. Ten slotte zijn de heffingen sterk gedaald (82,99%) in vergelijking met december 2017, waardoor ze eind 2018 het kleinste prijsonderdeel waren (€ 271,41).

3.2 Evolutie van de aardgasprijzen

3.2.1 Huishoudelijke afnemers

3.2.1.1 Prijzen voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik

In Figuur 30 wordt de evolutie tot en met december 2018 weergegeven van de volgende prijsniveaus voor huishoudelijke aardgasafnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik³⁴: de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de gewogen gemiddelde laagste prijs. Voor de berekening van beide prijzen laten we de sociale maximumprijs en het aardgastarief DNB³⁵ (zie verder) buiten beschouwing.

In december 2018 bedroeg de gewogen gemiddelde prijs van de contracten € 1.370,66, wat 16,31% meer is dan in december van het jaar voorheen. Eind 2018 was de gewogen gemiddelde

³¹ De tot eind 2017 opgebouwde overschotten die ontstaan waren doordat de Vlaamse DNBs de federale bijdrage doorrekenden op grotere volumes dan wat door hen werd afgenomen op het transmissienet, worden sinds 1 juli 2018 terugbetaald over een periode van anderhalf jaar onder de vorm van een verrekening via de voor het jaar geldende tarieven voor de federale bijdrage. De oorzaak van de teveel geïnde bedragen is vooral toe te schrijven aan de toename aan grote productie-installaties (vooral windmolens) in Vlaanderen. Meer informatie kunt u lezen in onze algemene nieuwsbrief van 15 juni 2019.

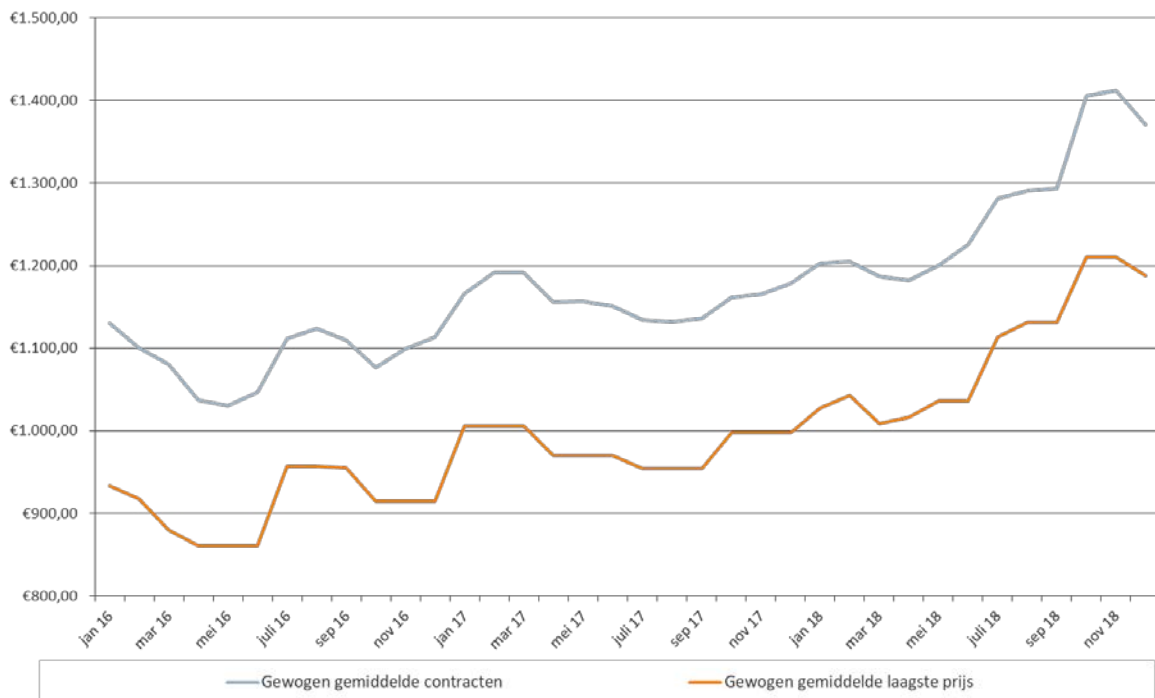
³² Zoals hoger vermeld, is die stijging deels toe te schrijven aan de methodologiewijziging wat de berekening van de energiecomponent van de variabele contracten betreft.

³³ We gaan er hierbij van uit dat als een klant in de loop van maand M een contract ondertekent, hij belevend zal worden in de loop van de 2de daaropvolgende maand.

³⁴ We zijn er ons van bewust dat dit een typeprofiel is, waardoor het eigenlijke aardgasverbruik van een gezin dat verwarmt met aardgas in realiteit sterk hiervan kan afwijken.

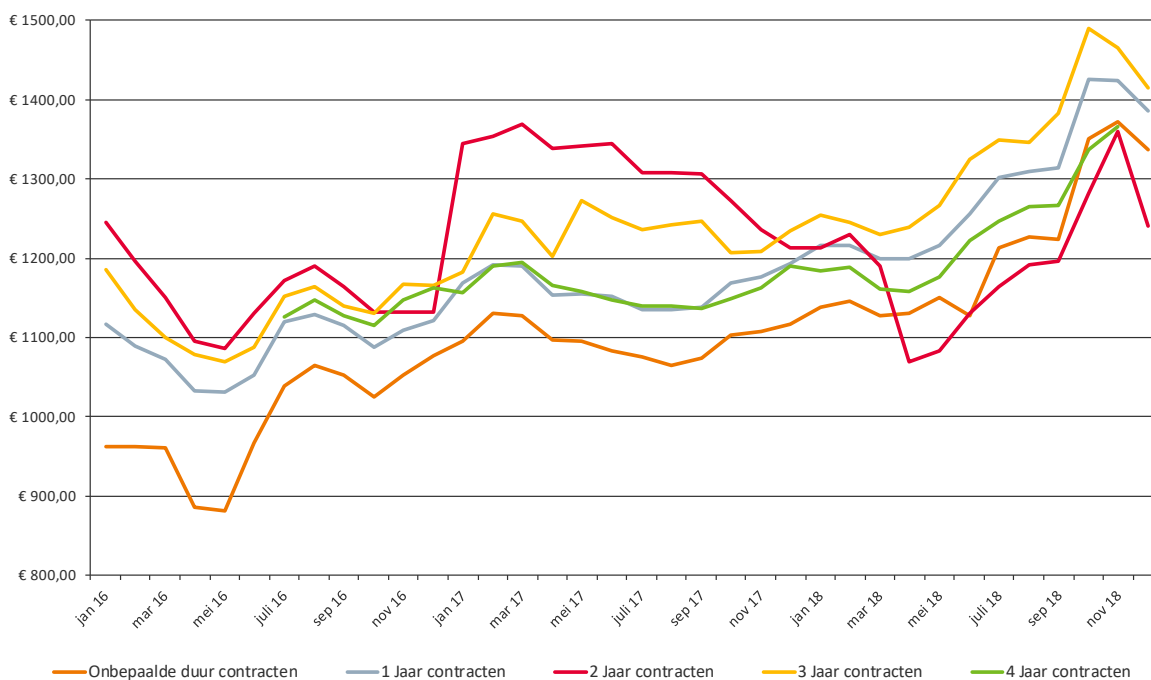
³⁵ Distributienetbeheerder.

laagste prijs € 1.187,64 en ook hier dus was er een stijging (19,01%) ten opzichte van december 2017. Het verschil tussen beide prijsniveaus bedroeg eind 2018 € 183,02.

Figuur 30: Evolutie van de aardgasfactuur voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik (typecategorie D3, 23.260 kWh op jaarbasis)

Naast de gewogen gemiddelde prijzen zoals voorgesteld in bovenstaande figuur worden ook de gewogen gemiddelde prijzen weergegeven waarbij onderscheid wordt gemaakt op basis van de looptijd van het contract.

Figuur 31: jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen looptijd voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik

Figuur 31 toont dat in het grootste deel van 2018 de tweejjarige contracten het meest voordelig waren, namelijk in de maanden: april, mei en juli tot en met december. De gewogen gemiddelde prijs van de tweejjarige contracten is gestegen in 2018 met 2,25%, tot op een niveau van € 1.240,90. In de maanden januari, februari, maart en juni vormden de onbepaalde duur contracten het laagste prijsniveau. De gewogen gemiddelde prijs van deze contracten in december 2018 is gestegen met 19,74% in vergelijking met december 2017. Ten slotte is ook de gewogen gemiddelde prijs van de één- en driejarige contracten sterk gestegen, respectievelijk 16,18% en 14,51%.

3.2.1.2 *Verdeling van de aardgasprijs voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik*

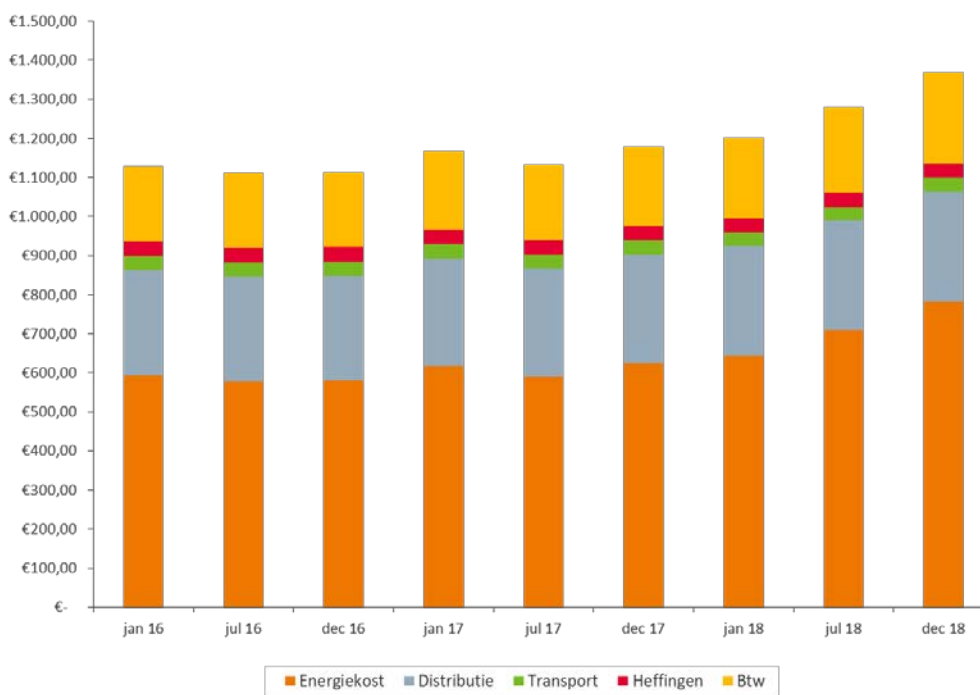
De totale jaarlijkse kost die door de leveranciers aan hun eindafnemers wordt aangerekend voor aardgas, kan worden opgedeeld in verschillende prijsonderdelen:

- De energiekost, nl. de energiecomponent³⁶ en de jaarlijkse vergoeding. Aardgasleveranciers kunnen zich enkel van elkaar onderscheiden op basis van dit prijsonderdeel;
- De nettarieven voor distributie en transport: de distributienettarieven kunnen verschillen per distributienetgebied waardoor de prijs die een huishoudelijke afnemer betaalt kan variëren tussen de distributienetgebieden;
- De heffingen;
- De btw.

In Figuur 32 wordt de evolutie van de prijsonderdelen voor een gezin dat verwarmt met aardgas met een doorsnee verbruik weergegeven. Het prijsonderdeel 'Transport' wordt sinds oktober

³⁶ Dit is de kWh-prijs die de afnemer voor het aardgas aan zijn leverancier betaalt.

2015 als afzonderlijk prijsonderdeel³⁷ aangerekend nadat de Commissie voor de Regulatie van Elektriciteit en Gas (CREG, federale energieregulator) besliste dat de leveranciers het transporttarief als een aparte component moeten publiceren om de transparantie te verhogen. De meeste partijen rapporteren het door Fluxys, de transportnetbeheerder, gepubliceerde geschatte tarief. Dit is ook het bedrag dat wordt gehanteerd in onderstaande oefening.

Figuur 32: Verdeling van de aardgasprijs voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik

Tabel 27 geeft van elk prijsonderdeel in december 2018 de hoogte, het procentueel aandeel en de procentuele verandering vergeleken met december 2017 weer.

Tabel 27: Verhouding en verandering in de verdeling van de aardgasprijs voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik

Prijsonderdeel	Aandeel (€)	Procentueel aandeel	Verandering t.o.v. december 2017
Energiekost	€ 782,36	57,08%	24,88%
Distributie	€ 281,02	20,50%	1,85%
Transport	€ 35,12	2,56%	-5,63%
Heffingen	€ 36,60	2,67%	0,07%
Btw	€ 235,56	17,19%	16,50%

³⁷ Tot en met september 2015 omvatte de energiecomponent ook het transporttarief, dat verschillend was per leverancier.

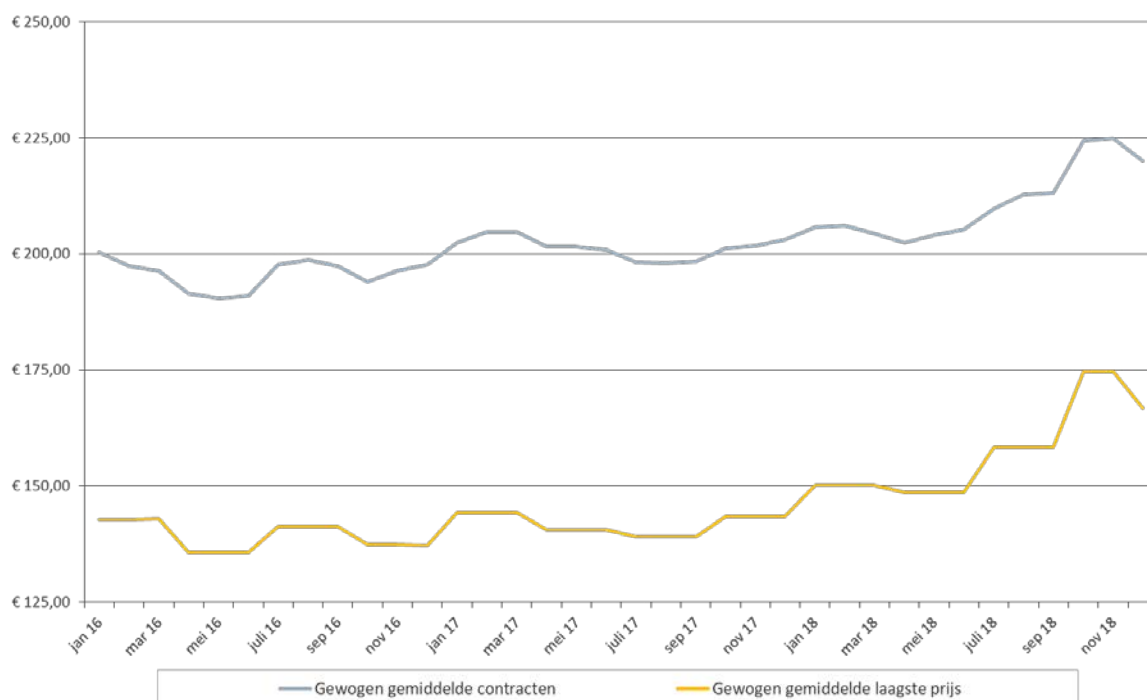
De evolutie van het onderdeel ‘Distributie’ is te verklaren door de lichte toename van het gewogen gemiddelde distributienettarief in januari 2018. Net zoals bij elektriciteit zien we een grote stijging in het onderdeel ‘Energiekost’³⁸. Alleen het onderdeel ‘Transport’ daalde in 2018. Het onderdeel ‘Heffingen’ maakte in 2018 een erg lichte stijging door.

Verder kan nog opgemerkt worden dat de respectievelijke daling en stijging van de prijsonderdelen ‘Transport’ en ‘Heffingen’ dezelfde is voor zowel huishoudelijke als kleine professionele afnemers. Het transporttarief (bedrag exclusief btw) waarmee in deze oefening gerekend werd, is namelijk hetzelfde voor gezinnen en kleine professionele afnemers en verschilt niet per distributienetbeheerder, in tegenstelling tot de distributienettarieven. Er wordt hier dan ook geen weging op toegepast. Hetzelfde geldt voor de heffingen.

3.2.1.3 Prijzen voor huishoudelijke afnemers die niet verwarmen met aardgas met een laag verbruik en die verwarmen met aardgas met een groot verbruik

A. Huishoudelijke afnemers die niet verwarmen met aardgas met een klein verbruik

De gewogen gemiddelde prijs van deze contracten steeg in december 2018 t.o.v. het voorgaande jaar met 8,36% (zie Figuur 33), wat opvallend minder is dan het procentuele verschil voor de gezinnen die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik (16,31%). Het gewogen gemiddelde laagste prijspeil steeg over diezelfde periode sterker met 16,33%. In december 2017 bedroeg het prijsverschil tussen de gewogen gemiddelde prijs van de contracten (€ 219,98) en de gewogen gemiddelde laagste prijs (€ 166,84) € 53,14, een lichte daling ten opzichte van december 2017 toen het prijsverschil € 59,59 bedroeg.

Figuur 33: Evolutie van de aardgasfactuur voor huishoudelijke afnemers die niet verwarmen met aardgas met een klein verbruik (typecategorie D1, 2.360 kWh op jaarbasis)

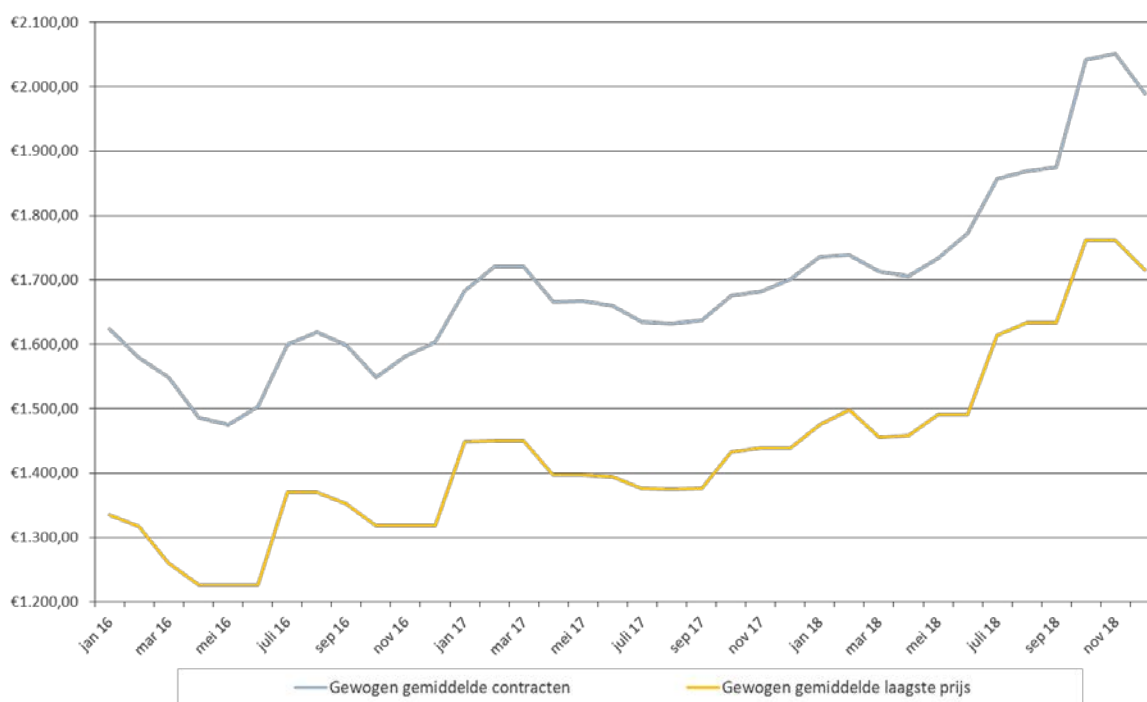
³⁸ Zoals hoger vermeld, is die stijging deels toe te schrijven aan de methodologiewijziging wat de berekening van de energiecomponent van de variabele contracten betreft.

B. Huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een groot verbruik

De categorie van huishoudelijke aardgasafnemers die verwarmen met aardgas met een groot verbruik wordt weergegeven in Figuur 34. De gewogen gemiddelde prijs van deze contracten steeg tussen december 2017 en december 2018 met 16,93% en de gewogen gemiddelde laagste prijs zelfs met bijna een vijfde (19,25%), beide zijn erg vergelijkbaar met de procentuele verschillen voor de gezinnen die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik.

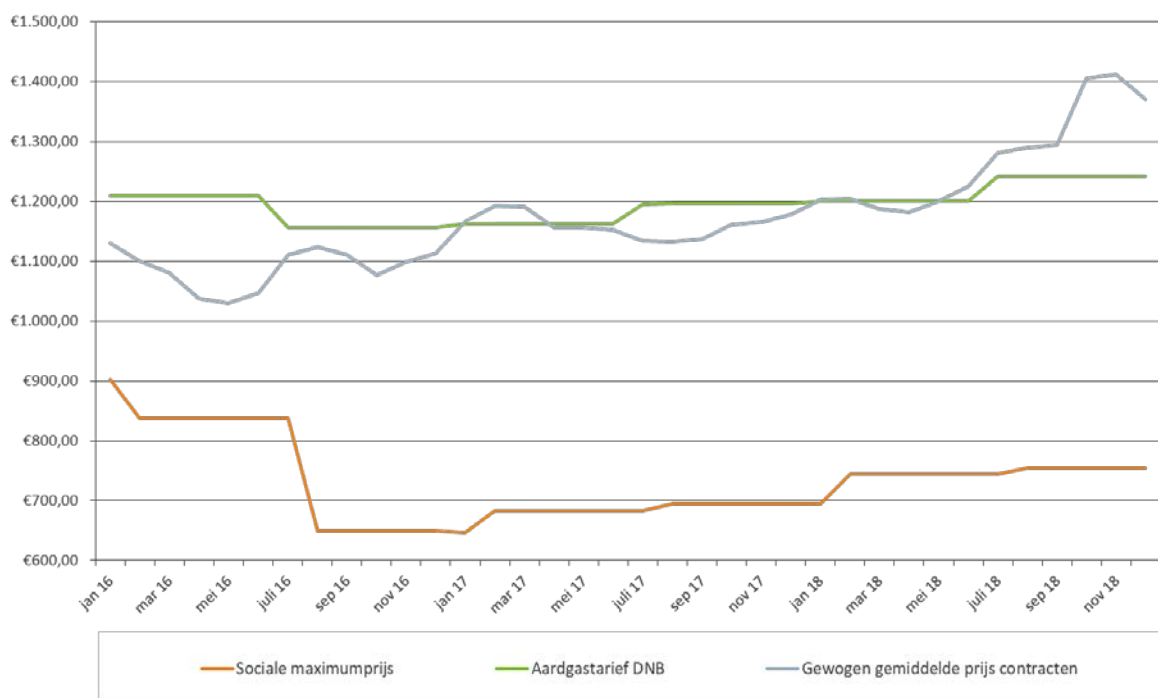
In december 2018 bedroeg het prijsverschil tussen de gewogen gemiddelde prijs van de contracten (€ 1.989,16) en de gewogen gemiddelde laagste prijs (€ 1.715,63) € 273,53. Dit is een lichte stijging ten opzichte van december 2017, toen het besparingspotentieel € 262,48 bedroeg.

Figuur 34: Evolutie van de aardgasfactuur voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een groot verbruik (typeafnemer D3b, 34.890 kWh op jaarbasis)

3.2.2 Sociale maximumprijs en aardgastarief DNB

In Figuur 35 wordt de evolutie van de sociale maximumprijs voor aardgas weergegeven voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik. Verder wordt ook het gewogen gemiddelde aardgastarief DNB weergegeven. Dit tarief geldt enkel voor de afnemers die beleverd worden door hun distributienetbeheerder en die geen recht hebben op de sociale maximumprijs. Afnemers kunnen er niet voor kiezen om beleverd te worden door hun distributienetbeheerder, de levering gebeurt in het kader van de sociale openbare dienstverplichtingen. Als referentie wordt de gewogen gemiddelde prijs van de contracten, waarvoor bij de berekening de sociale maximumprijs en het aardgastarief DNB buiten beschouwing worden gelaten, getoond.

Figuur 35: Evolutie van de sociale maximumprijs en het gewogen gemiddelde aardgastarief DNB voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik

De sociale maximumprijs steeg tussen eind 2017 en eind 2018 met 8,67% tot € 755,16. Deze sociale maximumprijs was eind 2018 € 432,48 lager dan de gewogen gemiddelde laagste prijs, een stijging van € 129,45 vergeleken met het jaar voordien (€ 303,03).

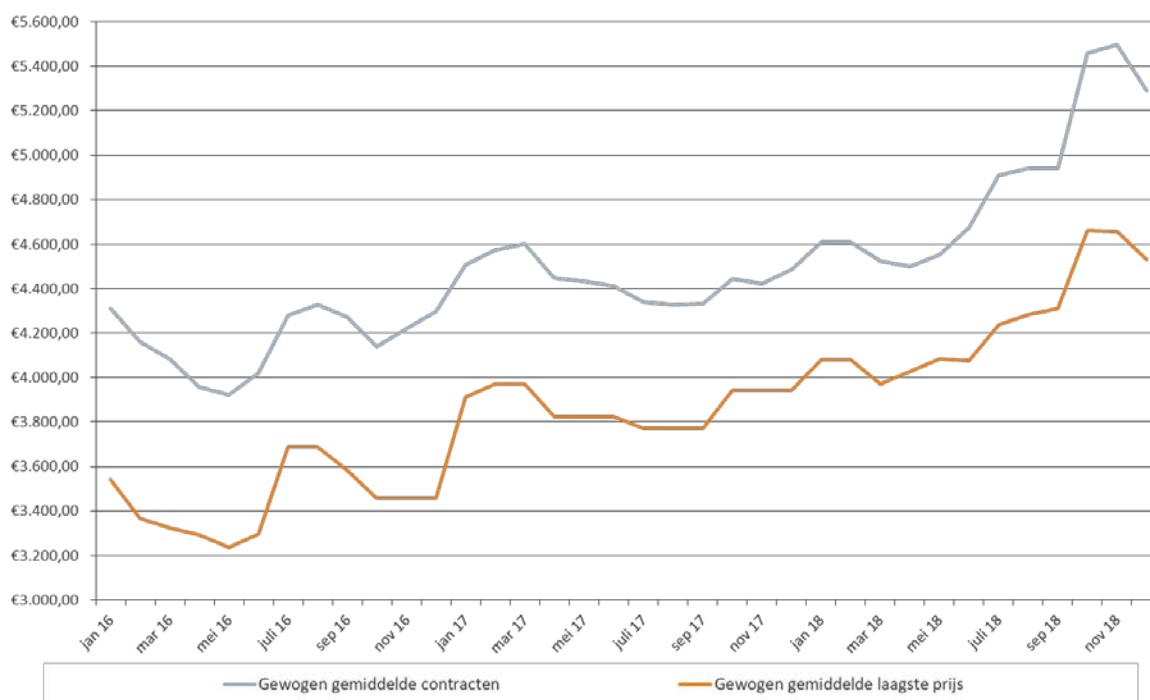
Het gewogen gemiddelde aardgastarief DNB (in december 2018 € 1.241,24) lag in 2018, met uitzondering van maart en april, onder de referentieprijs. In december bedroeg het prijsverschil tussen de referentieprijs en het aardgastarief DNB € 129,42, veel meer dan dat in december 2017 (€ - 17,26).

Voor de huishoudelijke afnemers met een klein verbruik bedroeg de sociale maximumprijs eind 2018 € 75,52 per jaar. Het prijsverschil tussen de referentieprijs (gewogen gemiddelde prijs contracten in december 2018 voor huishoudelijke afnemers met een klein verbruik) en de sociale maximumprijs bedroeg € 144,46, dat tussen de gewogen gemiddelde laagste prijs en de sociale maximumprijs € 91,32. Het aardgastarief DNB (€ 169,22) lag lager dan de referentieprijs van € 219,98.

Eind 2018 betaalden huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een groot verbruik die genieten van de sociale maximumprijs € 1.132,73 per jaar. Die prijs ligt € 856,43 onder de referentieprijs (gewogen gemiddelde prijs contracten in december 2018 voor huishoudelijke afnemers met een groot verbruik) en € 582,90 onder de gewogen gemiddelde laagste prijs. Het aardgastarief DNB (€ 1.816,04) ligt in december 2018 € 173,12 onder de referentieprijs van € 1.989,16.

3.2.3 Kleine professionele afnemers

3.2.3.1 Aardgasprijzen voor kleine professionele afnemers

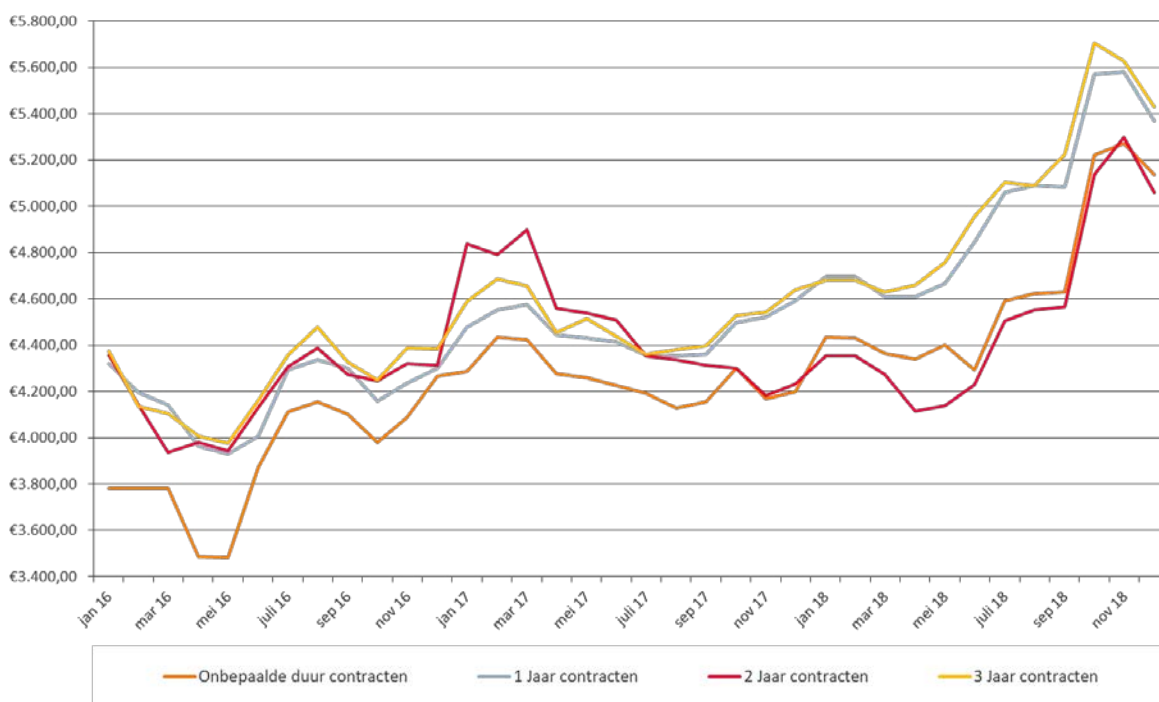

Figuur 36: Evolutie van de aardgasprijzen voor kleine professionele aardgasafnemers met een verbruik van 116.280 kWh (typecategorie I1, 116.280 kWh op jaarbasis)

Figuur 36 gaat dieper in op de evolutie van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de gewogen gemiddelde laagste prijs voor kleine professionele aardgasafnemers.

Tussen december 2017 en december 2018 stegen de in de figuur opgenomen prijsniveaus: de gewogen gemiddelde prijs van de contracten nam toe met 17,93% tot € 5.291,08 en de gewogen gemiddelde laagste prijs steeg minder sterk met 14,86% tot € 4.530,63. Het prijsverschil tussen de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de gewogen gemiddelde laagste prijs bedroeg in december 2018 € 760,45. In december 2017 bedroeg dit € 542,16.

In Figuur 37, waarin een onderscheid gemaakt wordt op basis van de looptijd van het contract, wordt duidelijk dat in 2018 niet langer de onbepaalde duur contracten het voordeligst waren, maar de tweejarige contracten deze rol grotendeels overnemen. Behalve in november 2018 waren de onbepaalde duur contracten gemiddeld goedkoper dan de tweejarige contracten (gemiddeld € 107,30), die de tweede voordeligste prijscurve vormde. De gewogen gemiddelde prijs van tweejarige contracten is doorheen 2018 met 19,59% gestegen tot op een niveau van € 5.060,76, die van de onbepaalde duur contracten is nog sterker gestegen met 22,33% tot € 5.135,37. Ook voor de gewogen gemiddelde prijzen van de éénjarige contracten (16,90%; € 5.369,43) en de driejarige contracten (17,03%; € 5.429,99) werd een stijging opgetekend.

Figuur 37: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen looptijd voor kleine professionele afnemers

3.2.3.2 Verdeling van de aardgasprijs voor kleine professionele afnemers

De totale jaarlijkse kost die door de energieleveranciers aan de kleine professionele aardgasafnemers wordt aangerekend, kan worden opgedeeld in verschillende prijsonderdelen:

- De energiekost, nl. de energiecomponent³⁹ en de jaarlijkse vergoeding. Aardgasleveranciers kunnen zich enkel van elkaar onderscheiden op basis van dit prijsonderdeel;
- De nettarieven voor distributie en transport: de distributienettarieven kunnen verschillen per distributienetgebied waardoor de prijs die een kleine professionele afnemer betaalt kan variëren tussen de distributienetgebieden;
- De heffingen.

De samenstelling van de kostprijs die de kleine professionele afnemers betalen bestaat dus uit dezelfde prijsonderdelen als voor de gezinnen, uitgezonderd het prijsonderdeel 'btw'.

In Figuur 38 wordt de evolutie van de prijsonderdelen voor kleine professionele afnemers weergegeven. Sinds oktober 2015 publiceren en factureren de leveranciers het transporttarief niet langer als een onderdeel van de energiecomponent⁴⁰, maar als een aparte component⁴¹. De meeste partijen hanteren het door Fluxys, de transportnetbeheerder, gepubliceerde geschatte tarief. Het is dit bedrag dat we gebruiken in deze oefening.

³⁹ Dit is de kWh-prijs die de afnemer voor het aardgas aan zijn leverancier betaalt.

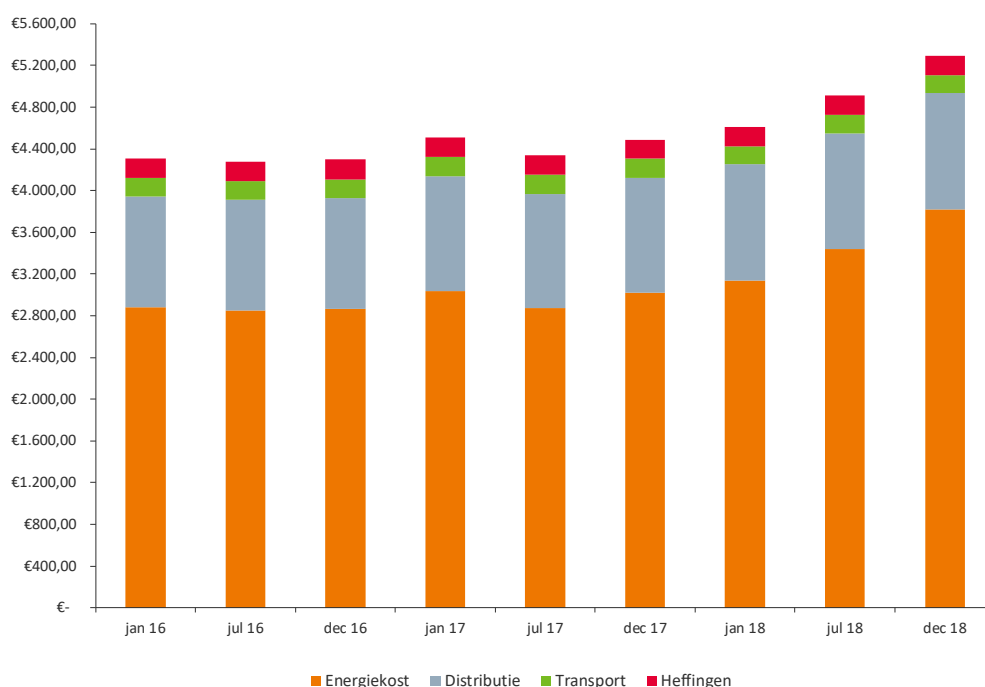
⁴⁰ Tot en met september 2015 omvatte de energiecomponent ook het transporttarief, dat verschillend was per leverancier.

⁴¹ De CREG wilde hiermee de transparantie verhogen.

Onderstaande tabel geeft van elk prijsonderdeel in december 2018 de hoogte, het procentueel aandeel en de procentuele verandering vergeleken met december 2017 weer.

Tabel 28: Verhouding en verandering in de verdeling van de aardgasprijs voor kleine professionele afnemers

Prijs onderdeel	Aandeel (€)	Procentueel aandeel	Verandering t.o.v. december 2017
Energiekost	€ 3.822,24	72,24%	26,53%
Distributie	€ 1.110,27	20,98%	1,22%
Transport	€ 175,58	3,32%	-5,63%
Heffingen	€ 182,98	3,46%	0,07%

Figuur 38: Verdeling van de aardgasprijs voor kleine professionele afnemers

In Figuur 38 zien we een gelijkaardige evolutie in de verdeling van de aardgasprijs voor kleine professionele afnemers als bij de huishoudelijke afnemers. Ook hier zijn alle onderdelen gestegen, behalve het onderdeel 'Transport', en ook hier is de stijging van de 'Heffingen' eerder verwaarloosbaar. De toename van 'Distributie' is te verklaren door de stijging van het gewogen gemiddelde distributietarief in januari 2018. Vooral opmerkelijk is, net zoals bij de huishoudelijke afnemers, de sterke stijging van de 'Energiekost'⁴².

Verder kan nog opgemerkt worden dat de respectievelijke stijging en daling van de prijsonderdelen 'Transport' en 'Heffingen' hetzelfde is voor zowel huishoudelijke als kleine professionele afnemers. Het transporttarief (dit is het bedrag excl. btw) is namelijk hetzelfde voor

⁴² Zoals hoger vermeld, is die stijging deels toe te schrijven aan de methodologiewijziging wat de berekening van de energiecomponent van de variabele contracten betreft.

gezinnen en kleine professionele afnemers en verschilt niet per distributienetbeheerder, in tegenstelling tot de distributienettarieven. Er wordt hier dan ook geen weging op toegepast. Hetzelfde geldt voor de heffingen.

4 Conclusies

MARKTONTWIKKELINGEN

Het aantal elektriciteits- en aardgasklanten dat in 2018 van energieleverancier veranderde bereikte een zeer hoog niveau met respectievelijk 20,63% en 22,39%.

- De motor bij uitstek achter deze marktdynamiek zijn de huishoudelijke afnemers, waarvan de activiteit in tegenstelling tot vorig jaar hoger lag dan die van de kleine professionele afnemers;
- Er waren 20 actieve elektriciteitsleveranciers (meer dan 50 toegangspunten beleverd) in 2018, het aantal actieve aardgasleveranciers bedroeg 18;
- De concentratie-indices (HHI- en C3-indices) tonen voor alle deelmarkten, met uitzondering van de jaargelezen huishoudelijke afnemers, een verbetering in 2018 op het vlak van de marktconcentratie – en dus van de concurrentie – in de elektriciteits- en aardgasmarkt. Door een sterke stijging van het HHI- en C3-indices van het jaargelezen huishoudelijke marktsegment stijgen ook de indices voor de totale markt ten opzichte van 2017.

Dit alles wijst erop dat de marktdynamiek weegt op de leveringsbedrijven. Dit uit zich bijvoorbeeld in fusies, het verdwijnen van enkele kleine spelers uit de markt zoals Belpower en enkele dochterondernemingen van Anode en het aankondigen van enkele kleine spelers om hun activiteiten te stoppen in 2019. Anderzijds komen ook nieuwe spelers op het terrein:

- Technologie (analysetools voor energiegebruik, vergelijkingswebsites/home automation/...);
- Tussenpersonen (makelaars, groepsaankopen, adviesbureaus).

De context van de elektriciteits- en aardgasmarkten wijzigt ook onder invloed van andere factoren:

- Hernieuwbare energie drukt marktprijs elektriciteit gedurende zonnige/winderige dagen;
- Het bedrijfsmodel van veel energieleverancier verschuift van energie leveren naar diensten leveren.

PRIJSEVOLUTIE ELEKTRICITEIT

De gewogen gemiddelde prijs van de elektriciteitscontracten was in december 2018 voor alle geanalyseerde afnemers lager dan in december 2017, behalve voor een gezin met een groot verbruik:

- Gezin met een doorsnee verbruik: -1,27%
- Gezin met een klein verbruik: -28,42%
- Gezin met een groot verbruik: 5,04%
- Kleine professionele afnemer: -3,98%

De gewogen gemiddelde laagste prijs daarentegen was eind 2018 wel voor alle geanalyseerde afnemers lager dan het voorgaande jaar. De procentuele wijzigingen zijn respectievelijk -3,12%, -31,82%, -0,01% en -5,45%;

Het besparingspotentieel, het verschil tussen de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de gewogen gemiddelde laagste prijs, is tussen december 2017 en december 2018 gestegen tot € 103,34 voor een gezin met een doorsnee verbruik. Een kleine professionele afnemer kon eind 2018 € 1.272,31 besparen, ook een stijging ten opzichte van het jaar ervoor.

Het prijsonderdeel 'Energiekost' bepaalt meer dan één derde (38,77%) van de elektriciteitsfactuur bij huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik en bijna 45% bij kleine professionele afnemers).

PRIJSEVOLUTIE AARDGAS

De gewogen gemiddelde prijs van de aardgascontracten was in december 2018 voor alle afnemers hoger dan in december 2017:

- Gezin dat verwarmt met aardgas met een doorsnee verbruik: 16,31%;
- Gezin dat niet verwarmt met aardgas met een klein verbruik: 8,36%;
- Gezin dat verwarmt met aardgas met een groot verbruik: 16,93%;
- Kleine professionele afnemer: 17,93%;

De gewogen gemiddelde laagste prijs was eind 2018 voor alle afnemers hoger dan een jaar eerder: 19,01% voor gezinnen die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik, 16,33% bij een klein verbruik en 19,25% bij een groot verbruik en 14,86% voor kleine professionele afnemers;

Een gezin dat verwarmt met aardgas met een doorsnee verbruik kon eind 2018 gemiddeld ongeveer € 183,02 besparen door te kiezen voor het goedkoopste aardgascontract; voor kleine professionele afnemers bedroeg het besparingspotentieel eind 2018 € 760,45, daar waar dit een jaar eerder € 542,16 bedroeg;

Het prijsonderdeel 'Energiekost' is verantwoordelijk voor 57,08% van de aardgasfactuur voor de gezinnen en maar liefst 72,24% bij de kleine professionele afnemers.

5 Bijlagen

Bijlage 1: Berekening Herfindahl-Hirschman index (HHI) en C3

Bijlage 2: Methodologie van het onderzoek van de prijzen

Bijlage 3: Overzicht van de huishoudelijke typeafnemers voor elektriciteit en aardgas

Bijlage 4: Overzicht van de kleine professionele typeafnemers voor elektriciteit en aardgas

5.1 Bijlage 1: Berekening Herfindahl-Hirschman index (HHI) en C3

De **HHI index** is een vaak gebruikte maatstaf voor de concentratiegraad in een sector. Daarbij slaat de term "concentratiegraad" op het aantal aanbieders van goederen of diensten in een bepaalde sector. De berekening is gebaseerd op de verdeling van de markt onder verschillende aanbieders.

De formule is als volgt:

$$HHI = \sum (m_i)^2 \text{ voor } i \text{ gaande van } 1 \text{ tot } n$$

waarbij geldt:

m_i = marktaandeel van aanbieder i (liggend tussen 0 en 1)

n = aantal aanbieders op de markt

Vaak wordt de berekening gemaakt op basis van de marktaandelen die in percentages, dus liggend tussen 0 en 100, worden uitgedrukt. De uitkomst van de berekening ligt dan steeds tussen 0,0001 (volledige mededinging) en 10.000 (monopolie). Bij een HHI gelijk aan 10.000 is er slechts één aanbieder met een marktaandeel van 100 %. Bij een HHI die 0 benadert, zijn er zeer veel kleine aanbieders.

Interpretatie: hoe hoger de indexwaarde, hoe hoger de aanbiederconcentratie

- ongeconcentreerde markt: $0 \leq HHI < 1.000$
- gematigd geconcentreerde markt: $1.000 \leq HHI < 2000$
- geconcentreerde markt: $HHI \geq 2000$

Economisten stellen dat een HHI onder de 2000 duidt op een concurrentiële markt en dat een HHI boven de 2.500 op zware risico's voor de marktwerking wijst.

De **C3-index** geeft aan hoeveel procent de drie ondernemingen met het grootste marktaandeel gezamenlijk binnen één relevante markt innemen. Deze index is minder genuanceerd dan de HHI-index, omdat hij de onderlinge verschillen tussen de grootste leveranciers buiten beschouwing laat. Twee heel verschillende marktsituaties kunnen leiden tot eenzelfde waarde voor de C-index.

Voorbeeld:

Markt A: 73 % + 1 % + 1 % = 75 %

Markt B: 25 % + 25 % + 25 % = 75 %

Hoewel markt A veel geconcentreerder is dan markt B, blijkt dat niet uit de berekende C3-index.

5.2 Bijlage 2: Methodologie van het onderzoek van de prijzen

De vergelijkingen worden gemaakt aan de hand van een aantal typecategorieën van eindafnemers (zie Bijlage 3 en Bijlage 4). We gebruiken de totale jaarlijkse kostprijs voor een bepaald type eindafnemer. Deze prijs omvat alle relevante elementen (energiekost, nettarieven en heffingen).

Kortingen niet inbegrepen

Het feit dat de prijsinformatie gebruikt voor dit rapport afkomstig is van de leveranciers en door hen gerapporteerd werd in het kader van de V-test® betekent dat in de prijzen geen rekening gehouden wordt met niet-structurele kortingen, zoals een korting voor betaling via domiciliëring of een welkomstkorting voor nieuwe klanten. Deze - door een aantal leveranciers gehanteerde - kortingen kunnen de in de studie berekende prijsniveaus in de praktijk lager doen uitvallen.

Gewogen gemiddelde prijzen

Om de representativiteit van de berekende prijzen te verhogen, past de VREG wegingen toe:

Eenzijds laten we het **relatieve belang van het distributienetgebied** meewegen in de gemiddelde prijzen. Zo weegt de jaarlijkse kostprijs in een distributienetgebied met een groot aantal huishoudelijke respectievelijk kleine professionele toegangspunten zwaarder door in het gemiddelde dan de jaarlijkse kostprijs in een distributienetgebied met een klein aantal huishoudelijke respectievelijk kleine professionele toegangspunten.

Daarnaast wordt het **marktaandeel van de leverancier en zijn contract(en) bij huishoudelijke respectievelijk kleine professionele afnemers** gebruikt om de weging tussen de prijzen van de leveranciers en hun contracten onderling te bepalen.

Wanneer beide wegingen vervolgens worden gecombineerd, krijgen we een gewogen gemiddelde prijs die representatief is voor de prijs die de gezinnen en de kleine professionele in Vlaanderen betalen. Bij de berekeningen wordt alle relevante informatie verwerkt, in tegenstelling tot een op een steekproef gebaseerd onderzoek.

Deze methodiek wordt duidelijker aan de hand van het volgende voorbeeld. Voor de eenvoud gaan we uit van een situatie met twee leveranciers die in twee netgebieden leveren met elk één contract.

		Leverancier 1	Leverancier 2	
Netgebied 1	Marktaandeel	10,00%	90,00%	
25,00%	Prijs	100,00 euro	150,00 euro	145,00 euro
Netgebied 2	Marktaandeel	20,00%	80,00%	
75,00%	Prijs	120,00 euro	180,00 euro	168,00 euro
		115,00 euro	172,50 euro	162,25 euro

Gemiddelde van leverancier 1 en 2, gewogen ten aanzien van hun respectievelijk marktaandeel en ten aanzien van de grootte van de distributienetgebieden: $(145 \cdot 0,25 + 168 \cdot 0,75) / (0,25 + 0,75) = 162,25$

5.3 Bijlage 3: Overzicht van de huishoudelijke typeafnemers voor elektriciteit en aardgas

Voor de vergelijkingen in dit rapport worden verschillende typecategorieën gebruikt. Deze tabel geeft een overzicht van de typecategorieën en hun verbruik per tariefperiode voor elektriciteit.

Typecategorie	Jaarverbruik dagtarief (kWh)	Jaarverbruik nachttarief (kWh)	Jaarverbruik uitsluitend nachttarief (kWh)
Da	600	0	0
Db	1.200	0	0
Dc (*)	1.600	1.900	0
Dc1	3.500	0	0
Dd	3.600	3.900	0
De	3.600	3.900	12.500
De1	7.500	0	12.500

(*) Dit verbruik komt overeen met het elektriciteitsverbruik van een doorsnee gezin.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de typecategorieën voor aardgas:

Type-categorie	Jaarverbruik dagtarief (kWh)	
D1	2.326	Koken en warm water
D2	4.652	
D3 (*)	23.260	Verwarming en ander gebruik
D3b	34.890	

(*) Dit verbruik komt overeen met het aardgasverbruik van een doorsnee gezin dat verwarmt op aardgas.

5.4 Bijlage 4: Overzicht van de kleine professionele typeafnemers voor elektriciteit en aardgas

Voor de vergelijkingen in dit rapport worden verschillende typecategorieën gebruikt. Deze tabel geeft een overzicht van de typecategorieën en hun verbruik per tariefperiode voor elektriciteit:

Type-categorie	Jaarverbruik dagtarief (kWh)	Jaarverbruik nachttarief (kWh)	Jaarverbruik uitsluitend nachttarief (kWh)
la	17.500	12.500	0
lb	29.000	21.000	0

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de typecategorieën voor aardgas:

Type-categorie	Jaarverbruik dagtarief (kWh)
l1	116.280